

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

ДІАЛЕКТОЛОГІЧНА ПРАКТИКА
Навчально-методичний посібник

для студентів українського відділення
філологічного факультету

Львів
Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка
2005

Рекомендовала до друку
кафедра української мови
Протокол № 1 від 5.08.05

Уклали **Наталія Мирославівна Глібчук**
Любослава Василівна Асіїв

Відповідальний за випуск **З.М. Терлак**

Редактор **М.М. Мартиняк**

ДІАЛЕКТОЛОГІЧНА ПРАКТИКА
Навчально-методичний посібник

для студентів українського відділення
філологічного факультету

Підписано до друку   Формат 60X84/16. Папір друк.
Друк. На різогр. Умовн. друк. арк.   Обл.-вид. арк.
Тираж   прим.   Зам.

Видавничий центр Львівського національного університету
імені Івана Франка
79000, Львів, вул. П. Дорошенка, 41

© Глібчук Н.М., Асіїв Л.В., 2005

Вступ

Курс української діалектології відіграє особливу роль у підготовці спеціаліста-словесника, оскільки під час його вивчення значно розширюються знання про різні форми існування мови – діалектну і літературну. Його мета – дати студентові глибокі теоретичні знання про структуру діалектної мови, її територіальну диференціацію, сформувати навички практичного аналізу діалектних явищ.

Завершує цей курс діалектологічна практика, розрахована на 104 год. Під час її проведення студенти повинні поглибити свої знання з української діалектології, ознайомитися з конкретними говорами і говірками української мови, з'ясувати їхні фонетичні, морфологічні, синтаксичні та лексичні особливості.

Діалектологічна практика дає студентам перші навички роботи в польових умовах, прищеплює їм знання та вміння, потрібні для майбутньої педагогічної та наукової діяльності.

Записи діалектного мовлення є свіжим і в багатьох випадках надійним джерелом для вивчення української діалектології, історії української мови.

Мета і завдання практики

Мета практики – закріпити знання із української діалектології, зібрати діалектні матеріали за пропонованим питальником. Це дасть змогу увести в науковий обіг новий фактичний матеріал, суттєво сприятиме поглибленню лексикологічних, семасіологічних, етимологічних та інших досліджень української мови.

Унаслідок проведення практики студенти повинні:

знати, до якого діалекту в загальній системі (класифікації) говорів української мови належить говірка визначеного населеного пункту, детально ознайомитися з фонетичними, морфологічними, синтаксичними, лексичними особливостями конкретної говірки;

вміти застосовувати на практиці методи збирання діалектних матеріалів, виявляти характерні особливості говірки, записувати діалектні матеріали, користуючись фонетичною транскрипцією, добирати інформаторів;

набути навичок аналізу діалектних явищ.

У кінці практики студенти повинні написати звіт філологічного та історико-краєзнавчого змісту, присвячений району та населеним пунктам, у яких збирали діалектні матеріали. Характеристику конкретної говірки доцільно виконати за таким планом:

назвати, до якого наріччя та говору належить конкретна говірка;
відобразити географічне розташування села, його віддаленість від районного центру, місце населеного пункту на діалектологічній карті;
описати історію села, походження його назви, кількість жителів;
зібрати мікротопоніми села за поданим нижче питальником;

виявити фонетичні, морфологічні, синтаксичні особливості говірки;
зібрати лексику говірки за поданим нижче питальником;
записати на аудіокасету зразки діалектних текстів і відтворити їх фонетичною транскрипцією;
навести дані про інформаторів (прізвище, ім'я, по батькові, рік народження, місце народження, освіта, фах).

Зміст практики

Загальне ознайомлення з обстежуваною говіркою

Під час підготовки до практики її учасники повинні ознайомитися з історією регіону, в якому розташований визначений для обстеження населений пункт, вказати, до якого говору він належить.

Студенти, прибувши на місце, повинні детально ознайомитися з фонетичною та граматичною системою говірки. Для цього їм потрібно уважно прислухатися до мовлення місцевих людей, виявляти характерні особливості говірки, визначати регулярність цих рис, якою мірою вони притаманні мовцям різних вікових груп. Значну допомогу у швидшому ознайомленні із загальною мовною ситуацією на селі можна одержати від учителів-словесників місцевої школи.

Добір інформаторів

Дуже важливим є добір інформаторів. Ними повинні бути типові носії говірки обраного для обстеження населеного пункту, які довго не перебували поза своїм говірковим оточенням, не працювали тривалий час в інших селах або містах, люди з добрим слухом, без мовних вад, розвиненим мовним чуттям, які були б у змозі розповісти, чим говірка їхнього села відрізняється від говірок сусідніх сіл, що її споріднює і з якими саме селами, що в цій говірці вже зникає, і які саме явища з'явилися порівняно недавно. Оповідач повинен також бути знавцем матеріальної і духовної культури своєї місцевості. Не лише сам інформатор, а також його батьки повинні бути уродженцями цього села. Студенти повинні збирати діалектні матеріали за спеціально розробленим питальником. Для забезпечення повноти, правильності відповідей на всі питання доцільно обрати декількох оповідачів.

Зібрані матеріали повинні відображати динаміку мовних змін у системі говірки, тому необхідно добирати інформаторів із різних вікових груп.

Опитування

Перед заповненням питальника студентів-практикантів треба у доступній формі детально розповісти своїм інформаторам про значення для науки діалектологічних досліджень, пояснити, що народна мова зазнає змін, спричинених багатьма факторами.

Збирання лексики народних говорів пов'язане зі значними труднощами, що зумовлено передусім надто широким колом понять народної матеріальної та духовної культури, у чому записувач повинен сам добре орієнтуватися, щоб грамотно поставити інформаторові питання й

одержати на нього правильну відповідь. Для забезпечення більшої достовірності відповідей важлива співпраця двох збирачів, один з яких веде бесіду, а інший записує матеріал. Перевагу також треба надавати опитуванню в присутності кількох (трьох – п'яти) інформаторів. Це давало б змогу усувати складності, непорозуміння, сумніви тощо й одержувати повнішу і достовірнішу інформацію.

Дуже важливо, щоб студенти були уважними до синонімічного багатства діалектної мови. Особливо це необхідно в таких випадках: а) коли в сусідніх селах уживають інші назви; б) коли оповідачі повідомляють лише літературну назву; в) коли записи проводять у зонах перехідних говірок.

У випадку, коли оповідачі не можуть дати відповіді або вона видається не зовсім переконливою, треба за допомогою додаткових питань з'ясувати справжню ситуацію в обстежуваній говірці (відповіді нема, бо нема поняття; немає родової (загальної) назви, а вживають лише видові найменування; поняття нема, але назва відома з сусідніх говірок чи літературної мови тощо).

Усі сумнівні відповіді та моменти, коли від основних оповідачів не вдалося одержати переконливих відповідей або коли ці оповідачі щось пояснювали невпевнено, треба уточнити у кількох інших місцевих жителів чи вчителів-словесників.

Записування діалектних матеріалів

Перед початком записування збирачі діалектного матеріалу, ознайомлюючись з особливостями говірки, повинні визначити, чи немає мовних відмінностей в окремих частинах населеного пункту, чи є відмінності, зумовлені віком та іншими чинниками. Водночас студенти повинні записати і такі матеріали, що стосуються населення цього пункту, національного складу, з'ясувати, як відбувалося його заселення (чи дозаселення), історичні відомості про нього (з різних переказів, документів), зафіксувати колишні назви села, зміни цих назв, колишній і сучасний адміністративний поділ. Обов'язково треба зазначити віддаленість населеного пункту від найближчого міста.

Усе записане треба паспортизувати.

Записувач діалектного матеріалу весь час повинен дбати, щоб зібрати найтипівіше для місцевої говірки. Отже, він не повинен вдаватися до підказування (безпосереднього чи навідного) певних форм чи слів. Відповідальність студента-філолога під час збирання говіркового матеріалу надзвичайно велика. Хоча діалектні матеріали можуть бути перевірені чи проконтрольовані сторонньою особою в тому самому населеному пункті, де відбувається запис, проте в разі повторного запису, навіть від тієї самої особи, можливі відхилення. Отже, записувач повинен бути дуже обережним і точним.

Відповіді інформаторів студент повинен послідовно записувати фонетичною транскрипцією з обов'язковим збереженням нумерації питань у питальнику. Не можна залишати питань без відповідей. Коли в

обстежуваній говірці нема назви (відповіді), оскільки нема реалії чи поняття, про яке йдеться у певному питанні, про це так і треба зазначити. Варто під час відповідей, особливо коли йдеться про якісь специфічні чи рідковживані назви, реліктові слова, подавати записаний транскрипцією контекст (речення), який би відображав вживання цих слів.

При назвах-відповідях, які самі по собі однозначно не відтворюють граматичний рід (типу *путь, жолудь*) чи якусь іншу граматичну ознаку, треба наводити відомості й про відповідну його граматичну характеристику. Необхідно намагатися фіксувати детальні відомості про стилістично марковані слова-відповіді (згрубіле, зневажливе, лайливе, пестливе, сороміцьке тощо).

Усі відповіді на питання, додаткову інформацію, зауваження оповідачів студенти повинні фіксувати чітко, виразно і розбірливо. Крім цього, необхідно подати аудіозапис зібраних матеріалів, а також відтворити їх у звіті фонетичною транскрипцією. Звукозапис має ряд переваг, бо графічно відтворити всі особливості діалектного мовлення неможливо. Як слушно зауважує П.Ю. Гриценко, “звучання мови може передати тільки саме звучання, а найдосконаліша транскрипція відтворює лише образ звучання”¹.

Фонетична транскрипція

Усі записи відповідей на питання, а також ілюстрації у вигляді речень та словосполучень живої розмовної мови треба подавати фонетичною транскрипцією, у якій, крім звичайних букв української азбуки (а, б, в, г, ґ, д, е, ж, з, и, і, й, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш), використовують ще такі знаки:

іе – нелабіалізований дифтонг переднього ряду північноукраїнських говорів, що вживають у певних позиціях як рефлекс давніх *e, Ъ* : [п'іеч] ;

уо, уі, уи, уе – лабіалізовані дифтонги переднього ряду північноукраїнських говорів, що вживаються як рефлекс давнього *o* у новозакритих наголошених складах: [куон'], [стуел], [стуил];

ÿ – лабіалізований [i]: [кÿн'], [стÿл];

ы – нелабіалізований звук середнього ряду високого піднесення, що поширений у частині карпатських говорів: [сы¹ны];

ы^o – лабіалізований [y]: [бы^oк], [мы^oло];

а^o – лабіалізований [a]: [за^oўтра];

е^и – звук вищого піднесення і вужчий, ніж [e] ; середній між [e] та [u] , але ближчий до [e] : [се^ило];

ê – закритий і напружений голосний *e* [дêн'] ;

и^e – звук нижчого піднесення і ширший, ніж [u] , середній між [u] та [e] , але ближчий до [u] : [ви^eш¹невиї];

иⁱ – звук, проміжний між [u] та [i] , але ближчий до [u] : [миⁱн'і];

і^и – звук, проміжний між [i] та [u] , але ближчий до [i] : м'і^ин'і];

¹ Говірки Чорнобильської зони: Тексти / Упорядн.: П.Ю.Гриценко та ін. – К., 1996. – С.7.

i^e – звук переднього ряду високого обниженого піднесення:
[чи¹тайі^eш];

o^y – звук проміжний між [o] та [y], але ближчий до [o]: [ко^yлжух];

y^o – звук проміжний між [y] та [o], але ближчий до [y]: [ку^oлжух];

ў – нескладовий [y]: [воўк], [хо¹диў];

ї – нескладовий [i]: [краї], [син'її];

V – передньоязиково-зубна дзвінка афrikата: [Ve¹лениї];

U – передньоязиково-ясенна дзвінка афrikата: [xоUу];

B – боковий ясенний сонант: [хо¹диBa], [моВо¹да];

c'', z'', ц'', dz'' – дорсально-палатальні c', z', ц', V', що відомі у деяких південно-західних говорах: [c''іно];

z^c, ж^ш, б^п, д^т тощо – частково оглушені дзвінки приголосні: [хл'іб^п];

c^з, ш^ж, п^б, т^д тощо – частково одзвінчені глухі приголосні:

[молот^дба].

Довгу вимову приголосних та голосних позначають двокрапкою:

[жи¹т':а], [з'іл':а].

Напівм'якість приголосних позначають знаком апострофа: (')
[б'ілії].

М'якість приголосних позначають знаком мінуси (-) праворуч угорі після літери: л', с', р'.

Місце наголосу виділяють довгою вертикальною рисою, яку ставлять перед знаком приголосного, що передує голосному наголошеного складу, а коли в наголошеному складі немає попереднього приголосного, то безпосередньо перед літерою голосного: [муха], [го¹дина], [а¹рка].

Нероздільну вимову двох слів передають дужкою, що сполучає останню букву попереднього слова й першу наступного: [наш' л'іс].

У разі записування ілюстрацій (речень, тексту) коротку паузу позначають знаком (/), а довгу паузу в кінці фрази - знаком (//), питальну інтонацію - знаком запитання (?).

Власні назви (імена, прізвища, прізвиська, назви міст, сіл, кутків, річок, урочищ, гір тощо) треба писати з великої букви.

ПИТАЛЬНИК

Історія села та його мікротопоніми

I. Записати сучасну назву села, утворити форми родового та місцевого відмінків.

II. Чи була стара назва села? Як пояснюють її місцеві жителі?

III. Як називають себе мешканці села? Як називають поодинокого мешканця села? Записати форми родового та місцевого відмінків однини і множини.

IV. Як називають село жителі сусідніх населених пунктів?

V. Як називають мешканців села люди із довколишньої місцевості?

VI. Який прикметник від назви села використовують його мешканці та люди із сусідніх населених пунктів?

VII. Як називаються частини, кути, кінці села? Чим мотивовані ці мікротопоніми?

VIII. Записати назви присілків, хуторів. Якщо можливо, з'ясувати їхнє походження.

IX. Який рельєф місцевості навколо села?

X. Як називають:

- 1) гори;
- 2) перевали;
- 3) хребти;
- 4) ущелини;
- 5) скелі;
- 6) печери;
- 7) рівнини;
- 8) долини;
- 9) полонини;
- 10) поля;
- 11) пасовиська;
- 12) сіножаті;
- 13) ріки;
- 14) струмки;
- 15) джерела;
- 16) водоспади;
- 17) озера;
- 18) ставки;
- 19) болота;
- 20) ліси;
- 21) сади.

Сімейні звичаї та обряди

Лексика весільного обряду

Як називають:

1. Обряд, під час якого посланці від молодого йдуть до батьків дівчини укладати попередню угоду про шлюб: сватанки, слово, визнавки, згоди, змовини, брання рушників..?
2. Посланців від молодого до батьків дівчини: старости, свати, сватачі, посланці..?
3. Обряд знайомства батьків молодого (молодої) з житлом, господарством своїх майбутніх сватів: розглядини, обзорини, змовини, поглядки, пецарі, запоїни..? Чи не розрізняються назви залежно від того, хто до кого йде на оглядини – родичі нареченої до родичів нареченого чи навпаки?
4. Обряд, за яким дівчина і хлопець, що мають намір одружитися, оголошуються нареченими: змовини, руковини, намова, сватанки, сватання, злагода, руковини, рукодаїни..?
5. Повідомлення священника в церкві про одруження: оповіді, церковні заповіді, церковна оповідь, заповіді..?
6. Дівич-вечір, обрядову вечірку в молоді напередодні весілля: вінки, вінкоплетини, дружбини, головиця..?
7. Батьківське благословенство: благословенство, благословіні, благословеня, прощине..?
8. Урочисте одягання молодих у весільний одяг: убиране, збиране, споріжине, виріжине..?
9. Обряд, під час якого батько, узявши за руку молодого чи молоду, заводять їх уперше за стіл: заводини..?
10. Обряд одруження та святкування з цієї нагоди: весіле, весіля, шлюб, свадьба..?
11. Співати весільних пісень під час зивання вінків для молоді та молодого: ладкувати, ладити, гладкати..?
12. Одружуватися, брати шлюб: женитися, дружитися, братися..? Навести форми недоконаного і доконаного виду. Чи немає відтінків у значенні?
13. Виходити заміж (про дівчину): віддаватися, піти заміж, замуж..?
14. Церковний шлюб: шлюб, слюб, вінчання, проща..?
15. Молоду дівчину, що одружується: молодуха, відданиця, княгиня, молода..? Чи не називають її по-різному до весілля і під час весілля?
16. Молодого хлопця, що одружується: наречений, князь, жених, молодик..? Чи не називають його по-різному до весілля і під час весілля?
17. Молодят, подружжя, що недавно побралося: молоді, молодани, новоженці..? Навести також окремі назви для чоловіка і жінки.
18. Дівчину, яка на запрошення молоді бере участь у весільному обряді: свашка, дружка, дружна..?
19. Значення сваха: 1) жінка, яка, добре знаючи весільні обряди, порядкує на весіллі; 2) жінка, яка займається сватанням, влаштуванням шлюбів; 3) невістчина або зятева мати; 4) дружка на весіллі; 5) мн. взаємна

назва жінок, що уклали між собою якусь комерційну угоду.

20. Значення свашка: 1) у весільному обряді заміжня сестра молодого, а коли її нема, то інша найближча родичка, яка виконує на весіллі певні обов'язки; 2) дружка на весіллі.

21. Дівчину, що тримає свічку під час вінчання: світилка, світиўка..?

22. Хлопця, який на запрошення молодого бере участь у весільному обряді: дружба, князь, сващак, дружко..?

23. Неодруженого учасника весілля, молодого хлопця, який виконує певні доручення (наприклад, коли треба нести дари до молодого чи молодої, барвінок – до молодого, деревце – до молодої і т. ін.): ходаш, кодаш..?

24. Значення сват: 1) невістчин або зятів батько; 2) боярин, товариш молодого, який є головним розпорядником на весіллі; 3) взаємна назва чоловіків, що уклали між собою якусь комерційну угоду.

25. Учасників весілля, гостей на весіллі: весільчани, весіляни, сватові..?

26. Непрошених гостей: запорожці, підвесільні гості, підвесільники, підхватчики, халявщики..?

27. Музикантів на весіллі: музики, гудаки, веселики, банда..?

28. Господиню, кухарку на весіллі: газдиня, кухарка..?

29. Жінку, яка випікає коровай: коровайниця, кухарка..?

30. Старшого на весіллі, розпорядника: сват, староста..?

31. Дружину розпорядника весілля: старостина, сваха, свашка..?

32. Групу молодого і молодої, які виконують основні обрядові дії: весільний поїзд, почет, дружина, бояри..?

33. Перегородження дороги весільному поїздові молодого: рогатка, залага, брама..?

34. Осіб, які перегороджують дорогу весільному поїздові: заліжники, торгаші, нахалівники, баричники..?

35. Осіб, які виконували обряд пов'язування намітки: приданки, закосяни, свашки..?

36. Посаг, віно: придане, дівизна, придаш..? Чи не розрізняються назви залежно від того, що саме дають батьки?

37. Давати віно, посаг: вінувати, упосажувати..?

38. Викуп за наречену: перейми, ворітна, пропій, перепій..? Скільки викупів є на весіллі у селі? Чи є окремі назви для кожного з них?

39. Обряд дарування молодим грошей та іншого: повниця, дари, складка, пропій..?

40. Святковий білий хліб з різними прикрасами, який печуть на весіллі: коровай, курувай, доля..?

41. Різні види весільного хліба: дивень, теремок, полюбовники, шишки, гуски, калачики, лижень, гільце..? Описати вигляд та призначення кожного виду хліба, який печуть на весіллі.

42. Маленьке деревце ялинки або смереки, яке встромляють у коровай: рістка, гільце, вільце, теренце, шишка, райське деревце, тривольцеве галуззя..?

43. Прикрашену верхівку смерічки чи ялиці, що слугує для виконання певних обрядових дій: деревце, весільне деревце, прапір, весільна хорогва..?
44. Букети, які дружки чіпляють учасникам весілля: букет..?
45. Танці на весіллі: полька, гуцулка, аркан, коломийка..?
46. Легке, звичайно довге покривало з тюлю або мережива як весільний головний убір нареченої: фата, хвата, намітка, вельон, велін, шлаєр..?
47. Весільна сукня: весільна сукенка..?
48. Обряд перевдягання молодої перед шлюбною ніччю: чіпчини, чіпчини..?
49. Обряд шлюбної ночі: комора..?
50. Обряд демонстрації цнотливості нареченої після шлюбної ночі: перезва..?
51. Поправини після весілля: від'їдини, відгризини, поправіни, поправка, повесільне, пирожини, пополочіни..?
52. Післявесільний обряд, під час якого молоде подружжя з найближчим родичами чоловіка відвідує батьків дружини: колачини, хлібини, честь, дякування, розхідний борщ..?

Лексика, пов'язана з народженням та хрещенням дитини

Як називають:

1. Вагітну жінку: тяжка, груба, беременна, у надії..?
2. Жінку під час пологів або відразу після пологів: породілля, поліжниця, положниця..?
3. Процес, коли жінка родить дитину: пологи, полог, роди, породи, злоги..?
4. Жінку, яка приймає дитину в породіллі, допомагає під час пологів: баба, баба-повитуха, пупорізка, моша..?
5. Обряд очищення породіллі: зливки, зливання, обливання..?
6. Немовля, грудну дитину: немовлятко, пригрудча, запазушна дитина, цицькова дитина..?
1. Годувати дитину груддю: годувати, плекати..?
2. Жінку, яка годує груддю дитину: годівниця, пестунка, пістунка, мамка..? Чи не розрізняються назви для жінки, яка годує свою і чужу дитину?
3. Бавити (дитину): няньчити, пестувати, пестити, дитинарити..?
4. Дитину: дітина, дітвак, дзецько..?
5. Близнят: близнюки, двійнята, пунета..? Наведіть форму однини.
6. Провідування породіллі: одвідки, отведки, родини..? Чи розрізняють назви залежно від того, хто провідує породіллю?
7. Хрестини: похрестини, хрещіння, звіздини, хавтури..?
8. Хрещеника: хресник, хреснувець, фін..?
9. Хрещеницю: хресниця, хресна, фіна..?
10. Хрещеного батька: хресний тато, нанашко, батько, татко..?
11. Хрещену матір: хресна мама, нанашка, хресна, матка..?

12. Пострижини, традиційне відзначення річниці від дня народження дитини: обтинання, рубання..?

13. Дівочий різновид пострижин: заплітання..?

Лексика поховального та поминального обрядів

Як називають:

1. Переставати жити: умирати, конати, доходити, часувати, кінчатися..? Чи немає відмінностей у значенні?

2. Перестати жити: умерти, скінчитися, лунути..?

3. Померлого чоловіка: небіжчик, небощик, мрець, мерлець, вмерлець..?

1. Померлу жінку: покійниця, небіжчиця, небішка..?

2. Обряд проводів і поховання тіла померлого: похорон, похорони, опровід, проводи, погріб, схов..?

3. Віддавати тіло померлого землі: ховати, хоронити, прятати, погрібати, загрібати..?

4. Воду, якою миють покійника: мертва..?

5. Домовину: труна, трумна, деревище, дубовина..?

6. Шматок тканини, яким покривають покійника, труну: покрив, покрівець, натрумник..?

10. Яму для поховання померлого: яма, гріб, гробовище, гробова яма..?

11. Обрядовий обід за упокій померлого після похорону: поминки, тризна, помин, поминуха, обід, комашня, діди, горячина..?

12. Значення коливо: 1) пшенична, яєчна або рисова каша з солодкою підливою, яка готується на поминки; 2) обрядова вечеря перед колядками; 3) переддень релігійного або побутового свята.

13. Обід у сороковий день після смерті: сорочини, сороковини, сороковина, сороковка, сорок день..?

Лексика, пов'язана з дією магічних сил

Як називають:

1. Віру в існування надприродних сил, віщування, ворожіння, долю: забобон, передсуд, передсуди, суевір'я, суевірство, ворожини, віра, бабанина, бабанищі..?

2. Того, хто вірить у забобони: суевірний, віруючий, віруючий, затурканий..?

3. Особливим магічним поглядом накликаючи нещастя, хворобу на когось, завдати шкоди кому-, чому-небудь: зурочити, наврочити, призорити, призирити, пристріти, урікнути, урікти, вречти, вречи..?

4. Насилання хвороби кому-небудь поглядом: вроки, урок, урік, навроки, пристріт, призор..?

7. Відьму: відюха, відюга, відь, чередінниця, босорканя, босорка..? Які є відмінності в значенні?

6. Людину, що лікує різними нетрадиційними способами,

в тому числі з використанням магічних дій та обрядів: знахар, знахур, знатник, заговора, примівник, шептун, шептій, ведун..? Які є відмінності в значенні? Чи використовують окремі назви залежно від спеціалізації (травник, костоправ, кровопускатель)?

8. Знахарку: знахурка, знатниця, баба, бабка, шептуха, шептуня..? Чи є відмінності в значенні?

9. Людину, що займається чародійством і може завдати шкоди людині: чаклій, чарівник, чародій, характерник, ворожбит, відьмак, мольфар, химородник..? Чи не розрізняють назви щодо сфери прикладання дій чаклуна (що робить, на що впливає)?

10. Чаклунку: чаклівниця, чарівниця, характерниця, химородниця, ворожіля, чередінниця..? Чи немає семантичних відмінностей?

11. Ворожити: гадати, бобонити, мондикати, мольфарити..? Чи не розрізняють назви від того, як ворожать?

12. Дух померлого, що привиджується людям: привиддя, мара, примара, поява, потороча, страшко, мана, помана, нечисте..? Чи немає семантичних і стилістичних відтінків у значеннях?

12. Чорта: біс, диявол, дідько, люципер, сатана, осинавець, щезник, злий..? Як уявляють інформатори цю ворожу людині силу?

13. Домовика: похатник, господар, хованець, служка, вихованок, годованець, щасливець, хохлик, бабак, лелека..? Як уявляють інформатори цю міфологічну істоту? Чи може це створіння мати жіночу подобу? Якщо так, то як її називають: домовичка, доманя..?

14. Злобну людині істоту, наділену здатністю перевтілюватися, прибираючи вигляд та голос певних дівчат чи молодниць, щоб заманювати чоловіків: лісниця, богиня, мамуна, лісна..? Які обереги існують від неї?

15. Демонічну істоту, що має образ старого дідугана з величезними бровами і довгими віями: вій, шолудивий Буняк..?

16. Людину, яка може перевтілюватися у вовка: вовкулака, вовкун, вовколаб, перевертень..?

17. Міфологічну істоту у вигляді молодої вродливої дівчини: нявка, повітруля, лоскітниця, лісна, мавка, бісиця..? Чи є відмінності у значенні?

18. Душі дітей, які померли нехрещеними: потерчата, страдчата..?

19. Дитину, підмінену нечистою силою: обмінчук, обмінник..?

20. Злих демонічних істот, які відбирають сон у людей, особливо у маленьких дітей: нічниці, ночниці, крикси..?

21. Злий дух, що, як зірка, падає з неба та відвідує людей, прибираючи вигляд рідних: перелесник, летавець..?

22. Міфічного велетня-людоїда у вигляді вкритої вкритої шерстю людини з собачою головою: песиголовець, бесиголовець, сиріод..?

13. Покійника, що виходить з могили, аби висмоктувати з людей кров: упир, опир, упирь..?

Українська календарна обрядовість

Як називають:

1. Вечір перед Різдвом: Світий вечір, Багата кутя, Вілія, Коляда?
2. Обрядову страву, яку готують на Свят-вечір: кутя, кутьо, пшениця?
3. Різдвяний обрядовий хліб: корочун, крачун, керечун, кречун..?
4. Солодкий напій із сушених фруктів: узвар, озвар, вар, відваруха, сушка, сушеня, кислиця, квас..?
5. Інші страви, які готують на Свят-вечір? Поясніть їхнє значення.
6. Сніп із жита, пшениці або вівса, який ставлять на покуті: дідух, колідник, коляда..?
14. Різдво: Рождество, Ріство..?
15. Форми вітання на Різдво: Христос ся рождає! Христос родився !.. - Славім його! Славіте його!..
9. Ялинку, яку ставлять на Різдво чи Новий рік: яличка, гільце, гильце, деревце, деревко, віха, рай, пайонк..?
16. Вертеп: шопка, стаєнка, капиця, бетлегем..?
17. “Живий” вертеп, специфічний фольклорний театр? костюмованих виконавців: іроди, героди, королі, ангели пастирі, чорти..?
18. Традиційні новорічні обряди з використанням масок: Маланка, Меланка, Коза..?
19. Учасників новорічних обрядів, що змінюють свій зовнішній вигляд за допомогою незвичайного одягу або масок: перебрані, перебиранці, цигани, ряджені..? Як називають перебраних персонажів?
14. Групу людей, яка з колядками та віншуваннями обходить село: братство, партія, ватага, колядники..? Чи розрізняють назви залежно від того, хто колядує?
15. Вечір напередодні 14 січня, коли святкують Новий рік за старим стилем: Щедрий вечір, Багатий вечір, Багат-вечір, Меланки..?
16. Першого відвідувача хати (на Різдво, Новий рік, Введення), який за народними віруваннями, повинен принести щастя господарям: полазник, полезник...?
17. Особу, яка у перший день Нового року ходить від хати до хати, символічно сіючи зерно і бажаючи господарям щастя, здоров'я: посипальник, засівальник, посівач..?
18. Вечір напередодні Водохреща: Друга кутя, Голодний свят-вечір, Голодна кутя..?
19. Церковне свято 19 січня на пам'ять про хрещення Ісуса Христа: Водохреща, Водохрестя, Водосятіє, Хрещення, Йордань..?
20. Форми вітання на Водохреща: Христос хрещається! Христос Хрестився! – В ріці Йордані...
21. Свято, що припадає на 15 лютого, коли, за народними уявленнями, зима зустрічається з весною: Стрітенне, Зимобор, Громниці..?
22. Масляний тиждень напередодні Великого посту (кінець лютого – початок березня за старим стилем): Масниці, М'ясниці, Масляниця, Сирна неділя..?

23. Великий піст: Велике пушіння, Запусти..?
24. Свято, що припадає на 7 квітня: Благовішніє, Благовісник..?
25. Неділю, що припадає за тижень до Великодня, в цей час у церкві освячують вербові гілки: Вербна, Шуткова, Квітна, Цвітна, Лозова, Бечкова, Баськова неділя..?
26. Вербові гілки, призначені для освячення в церкві: верба, шутка, бечка, лоза..? Запишіть повір'я, пов'язані з чудодійною силою освячених вербових гілок.
27. Середу перед Великоднем: Чорна..?
28. Четвер перед Великоднем: Страсний, Чистий, Живний четвер..?
29. Суботу перед Великоднем: Великодна, Страсна субота..?
30. Християнське весняне свято на честь Воскресіння Ісуса Христа: Паска, Пасха, Великодень, Велигдень..?
31. Значення паска, пасха: 1) Великдень; 2) великодній хліб?
32. Записати назви інших страв, які готують на Великдень. Пояснити їхнє значення.
33. Пофарбоване куряче яйце, призначене для освячення: галунка, мальоване яйце, крашене яйце, волосемно, волочебне, писанка, мальованка, сливка..? Чи немає відмінностей у значенні?
20. Великодні гуляння: гаївки, гаїлки, гагілки, ягілки..?
35. Великодню дитячу гру, учасники якої намагалися розбити якнайбільше яєць суперника: цокання, цоканє, навбитки..?
36. Великодні парубочі ігри: бити лупака, піп, чорт, харлай, шила бити, кашу варити, довгої лози..? Описати ігри, які відбуваються у вашому селі.
37. Великодні дівочі ігри: шум, жельман, кострубонька, мак, кривий танець, вербова дощечка..? Описати ігри, які відбуваються у вашому селі.
38. Тиждень по Великодні: Світлий..?
39. Понеділок по Великодні: Світлий, Волочівний, Поливаний, Обливаний..?
40. Четвер по Великодні: Рахманський, Нявський..?
41. Першу неділю по Великодні: Провідна, Опровідна, Гробки..?
42. Тиждень після Провідної неділі: Проводи, Поминки, Поминальний тиждень..?
43. Свято на честь Трійці, яке відзначають на п'ятдесятий день після Великодня, прибираючи хату всередині і ззовні зеленню: Зелені святки, Зелена неділя, Клечальні свята, Клечальна неділя, Свята неділя, Трійця, Тройця, Глетчані святки..?
44. Зелені гілки з листям, якими на Зелені свята прикрашають хату, подвір'я: клечання, май..?
45. Прикрашати хату, подвір'я зеленню: маїти, клечати, косичити..?
46. Понеділок на свято Трійці: Клечальний, Зелений понеділок, На Бога-сина..?
47. Вівторок на свято Трійці: Клечальний, Зелений вівторок, Богодухів день..?
48. Дівочі обрядодії на Зелені свята: водити "Тополю", водити

“Вербу”, водити “Куста”..?

49. Перший четвер після Трійці: Русалії, Русалчин великдень, Нявська неділя, Русальні розигри, Розигри, Мавський великдень, Мертвецький великдень..?

50. Свято, що припадає на 7 липня: Івана, Івана Купала, Купайла..?

51. Ритуальне дерево, яке посідає центральне місце в купальському обряді: марена, купайлиця, купайло, гільце..?

52. Записати повір’я, пов’язані зі святом Івана Купала.

53. Записати прислів’я, приказки і народні прикмети, пов’язані зі святом Івана Купала.

54. Піст, що починається через тиждень після Зелених свят: Петрівка, Петрів піст, Розигри, Розгари, Дядини..?

55. Святкувати Петра: петрувати, петрати..?

56. Обрядове печиво, що готують на Петра: мандрики, мандриги..?

57. Записати прислів’я, приказки і народні прикмети, пов’язані зі святом Петра.

58. Свято, що відбувається 19 серпня: Спаса, Спас, Преображеніє..?

59. Свято, що припадає на 28 серпня: Перша Пречиста, Марії, Першої Богородиці, Успеніє Богородиці..?

60. Свято, що припадає на 21 вересня: Друга Пречиста, Другої Богородиці, Осенина..?

61. Свято, що припадає на 27 вересня: Здвиження, Здвижіння, Чесного Хреста..?

62. Записати прислів’я, приказки, народні прикмети, пов’язані зі святом Покрови, яке припадає на 14 жовтня.

63. Свято, що припадає на 4 грудня: Видення, Введеніє, Третя Пречиста..?

64. Записати звичаї, які супроводжують свято Андрія (13 грудня).

65. Невеликі круглі тістечка, які пекли на свято Андрія: балабончики, балабушки, баламухи, бундзики..?

66. Релігійне свято на честь якогось святого або якоїсь релігійної події (наприклад, спорудження церкви або на честь святого, іменем якого названа церква): храм, храмове свято, празник, престол, престольний празник..?

67. Постити, дотримуватися посту, не їсти скоромного: постувати, пісникувати, додержувати посту..?

68. Священика: піп, панотець, парох, ксьондз, отець..?

69. Оселю священика: резиденція, попівство..?

70. Дружину священика: попада, їмость, паніматка..?

71. Парафію (церковно-адміністративну організацію): парофія, парохія, приход, приходство..?

72. Парафію (парафіян): паства, приход, миряни, парохіяни..?

Трудова обрядовість українців

Як називають:

1. Толоку, одноразову безплатну гуртову допомогу сусідів, родичів, знайомих у складній роботі (за частування): клака, клаква, мирщина, пособини, обиденщина, помирок, охота, навхочина, хвущина..? Чи не розрізняються назви залежно від виконуваної роботи? На які саме роботи запрошують учасників допомоги?

2. Значення толока: 1) одноразова безплатна гуртова допомога у важкій або складній роботі (за частування); 2) земля, неорана протягом одного чи кількох років; 3) поле, яке лежить під паром і служить випасом; 4) взагалі вільна ділянка біля села, де збиралася молодь гуляти; 5) громадський ліс; 6) топтання; 7) тік, гарман; 8) потрава, спаш; 9) галас, шум; 10) обжинки..?

3. Обряд і частування перед початком будування хати: закладини, закладчини, закладщини, закладчина, окладини, зводини, в'язання протесів, зав'язь хати..?

4. Записати звичаї, повір'я, пов'язані з вибором місця для нової хати та часом початку будівництва.

5. Записати ритуали, які виконують майстри та господарі під час закладин хати та в процесі її будівництва.

1. Новосілля : перехідчини, входини..?

2. Обжинки, відзначення кінця жнив: дожинки, обкоски, вінець, вінчини, обрізки, завивання бороди, толока..?

3. Останній сніп, який везали на святі обжинок: дідух, дід, іменник..?

4. Обряд завивання спасової бороди ("бородою" слугувала невелика кількість нескошених колосків, які залишали в полі, розраховуючи таким способом забезпечити урожай наступного року): завивання спасової бороди, перепелиця, коза..?

10. Проводи на полонину, традиційне свято, приурочене до літнього вигону худоби на гірські пасовища: полонинський хід, проводи в полонину..?

11. Записати звичаї, повір'я, пов'язані з вигонем худоби на літні пасовища.

12. Вечірні зібрання молоді, на яких у будні поряд із розвагами виконували певну роботу, а в свята – влаштовували гуляння: вечірки, вечірниці, досвітки, супрядки, посиденьки..? Чи є відмінності у значенні? Від чого вони залежать?

13. Спільну роботу заміжніх жінок (прядіння, вишивання і т. ін. у зимові дні: оденки, годенки, уденки..?)

Народні назви місяців

Як називають:

1. Січень: студень, просинь, просинець, сніговик, тріскун, вогневик, льодовик, щипун, сніжень, лютовій..?
2. Лютий: січник, лютовень, крутень, зимобор, криводоріг, бокогрій, казибрід, межень..?
3. Березень: март, марот, березіль, капельник, протальник, сочень, соковик, красовик, палютій, полютій..?
4. Квітень: цвітень, краснець, лукавець, снігогін, водолій, березень..?
5. Травень: май, пісенник, травник, місяць-громовик..?
6. Червень: гнилень, гнилець, гедзень, червивий місяць..?
7. Липень: бидзень-білень, косень, сінокіс, дощовик..?
8. Серпень: копень, густир, хлібочол, жнивець, зоряничник, спасівець, барильник, городник, кивень..?
9. Вересень: маїк, сівень, бабське літо..?
10. Жовтень: грязень, хмурень, листопадник, зазимник, весільник..?
11. Листопад: падолист, напівзимник, грудкотрус, листопадень..?
12. Грудень: хмурень, стужайло, студень, лютець, мочавець, мочарець..?

Як інформатори пояснюють народні назви місяців?

Тематика діалектних текстів

1. Українське весілля та його етапи (сватання, заручини, вінкоплетини, вінчання тощо).
  1. Хрестини.
  2. Похорон та поминання померлих.
  3. Різдвяні свята.
  4. Великодні свята.
  5. Зелені свята.
  6. Свято Івана Купала.
  7. Ворожіння на свято Андрія.
  8. Парубочі забави на свято Андрія.
  9. Храмове свято в селі.
  10. Свято обжинок.
  12. Голока.
  13. Будівництво хати.
  14. Освячення хати, входуни.
  15. Вечорниці.
  16. Історія села.
  17. Походження назви села.
  18. Церква.
  19. Народні умільці.
  20. Знахарство, зцілення.
  21. Відьми, упирі, домовики, вовкулаки, русалки та інші демонічні істоти.
  22. Ігри, розваги.

Зразок оформлення матеріалів діалектологічної практики

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Кафедра української мови

**МАТЕРІАЛИ ДІАЛЕКТОЛОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ,
ПРОВЕДЕНОЇ В СЕЛІ НАКОНЕЧНОМУ
ПЕРШОМУ
ЯВОРІВСЬКОГО РАЙОНУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Студентки групи Флу 23
українського відділення
філологічного факультету
Різник Ярослави

Науковий керівник
доц. ....

Львів – 2005

ЗВІТ

Село Наконечне I ([се^ило Нако^унечне^и |Перше^и Йаво^ур'їс'ко^уго району Л'в'їс'ко^уїї |облас'ті] – офіційна назва, [си^ело Наку^лнечни^е |Перше^и] – місцева назва) розташоване за 5 км на південний захід від районного центру м. Яворова [Йаво^уро^ува]. Про Наконечне I не можна, однак, говорити, не згадавши Наконечного II, яке є фактичним продовженням Наконечного I. Жителі Наконечного I називають Наконечне II просто [д^лруги^е], а старше покоління – [к'і^лнец] чи [ку^лнец]. Мешканці Наконечного II кажуть на Наконечне I [п^лерши^е].

Історичних відомостей про те, коли і ким село засноване, немає. Хоч на підставі розкопок, які проводили тут кілька десятиліть тому, можна вважати, що люди жили в цій місцевості ще з часів кам'яного віку. Потім, мабуть, через неродючість ґрунтів вони відійшли трохи на північ. Після довгої перерви нашу територію заселили знову приблизно в XII – XIV ст. Напевно, тоді виникло Наконечне I. Зрештою, сама назва *Наконечне* свідчить про те, що воно засноване одночасно або пізніше від виникнення м. Яворова. Це назва поселення, яке виникло на околиці, тобто на кінці міста. Є й інша версія походження назви села. Кажуть, що тут була кузня, в якій виготовляли наконечники для стріл і списів.

“Першим” село стало значно пізніше, коли на захід від нього виникло поселення теж із назвою Наконечне. Тоді лише почали розрізняти Наконечне Перше і Наконечне Друге.

Дуже правдоподібною є легенда про заснування Наконечного Другого. Оповідують, що польовою дорогою, яка проходить за 2 км на північ паралельно до Наконечного Першого (її називають [Йа^лрослаўск'їй густини^ец]) проходили козацько-татарські війська на Люблін і Варшаву під час визвольної війни 1648-1654 рр. під проводом Б.Хмельницького. Деякі із хворих та поранених вояків залишились на лікування, а відтак тут і осіли. Є ще й відомості, що дозвіл на поселення кримських татар у Наконечному II дав польський король Ян Собеський. Він підписав з кримсько-татарським правителем Піреєм договір про поселення в землях Речі Посполитої татарських ремісників і селян. Донині, як пам'ять про ті далекі часи, збереглись козацькі прізвища: Козак, Дудко, Кунанець, Линда. Татарські прізвища в XIX ст. зукраїнізував о. Юліан Плятек: наприклад, Бек на Бик, Бей на Бий та ін. Татарське населення асимілювалось із місцевими жителями.

Типовими рисами характеру мешканців сіл є наполегливість, упертість, енергійність, імпульсивність, гордість, що межує із зарозумілістю. Жителям Наконечного II притаманна завзятість, навіть войовничість, тому люди з довколишніх сіл зрідка називають їх *кінчанами* [к'ін^лчани / к'ін^лчанин / к'ін^лчанина / к'ін^лчанка / к'ін^лчанк'и / к'ін^лчан'ск'їй], а частіше звать *татарами*, *татарвою* чи *татарським насінням*.

Жителів Наконечного I називають *пінягами* чи *пенягами* [п'ін'аг'и /

п'і^лн'аг'і^ў / (на) п'і^лн'агах]. В однині – [п'і^лн'ага / п'і^лн'аг'и / (на) п'і^лн'аз'і чи (на) п'і^лн'агуви. Особу жіночої статі називають [п'і^лн'аУиха]. Назва *піняги* має давню історію. Це фонетична видозміна у процесі історичного розвитку слова *паняни*, яке тепер у групі говірок навколишніх сіл повністю затратилося. Панянами наконечняків [нако^уне^чн'ак'и / -к'і^ў/ (на) -ках / наку^они^чн'ак / -ка / (на) -ку чи (на) -куви / наку^они^чн'анка / -к'и / (на) н'ц"і]- так вони самі себе називають – назвали тому, що Наконечне I ніколи не належало панові, а його мешканці самі собі були панами. Перехід *паняни* в *піняги* схематично можна зобразити так: [п^лн'ани → п^лн'аг'и → пе^лн'аг'и → пи^лн'аг'и → пи^лн'аг'и → п'і^лн'аг'і].

Національний склад сіл тепер практично однорідний – українці. У минулому тут у невеликій кількості проживали євреї та поляки. Євреї у переважній більшості загинули під час Другої світової війни, а поляки емігрували в Польщу. Ті представники національних меншин, що залишилися, повністю асимілювались із місцевим населенням.

У селі розвинене гончарне ремесло, яке побутувало тут із невідомих часів (під час розкопок археологи знайшли гончарні вироби із III–IV ст. н. е.). У Наконечному I живе нині чудовий майстер-гончар Андрій Черкас. Його продукцію купує, мабуть, увесь Яворівський район. Так само ще зовсім донедавна процвітало писанкарство, виготовлення іграшок, ювелірних дерев'яних виробів. До 1939 р. у Наконечному I навіть діяв музей дерев'яної яворівської дитячої іграшки наконечнянського типу. А неповторна наконечнянська писанка взагалі відома на весь світ. Це один із видів яворівської писанки. Та сьогодні, на жаль, писанкарством займаються поодинокі майстри. Крім того, у Наконечному I плетуть кошики, виготовляють сита, решета, дерев'яні ложки тощо.

Ці ремесла занепадають. Якщо спитати будь-якого пересічного мешканця, яким є основний сучасний промисел населення, то кожен вам відкаже: [ге^лнди^л]. Наконечняки мають дуже тісні торгово-економічні зв'язки із сусідньою Польщею (до польсько-українського кордону всього якихось 12-13 км). Крім того, через обидва села проходить міжнародна автомагістраль, яку селяни називають [асвал'том], [густинце^лм]. На іншу ж сільську дорогу, яка є центральною, але піщаною, у Наконечному I кажуть [се^лло].

Обидві дороги із заходу на схід ведуть до роздоріжжя між Яворовом і Наконечним. Воно зветься [Бетонко^уйу], бо асфальтована дорога переходить у бетоновану, тобто вимощену бетонними плитами. Сільські вулиці не мають назв, зате їх мають частини села, своєрідні мікрорайони, яких у Наконечному I чимало. Наприклад, одна із них зветься [Млиниска]. Назва свідчить про те, що колись у цій частині села був розташований млин. Із протилежного боку ближче до м. Яворова є [Забу^олоту^о]. Мабуть, відколи заснували Наконечне, ця місцевість завжди була заболоченою. За Заболотом розташована Гірка – трохи підвищена місцевість, центр Наконечного I. Тут є середня школа, а навпроти – дерев'яна церква Успення Пресвятої Богородиці, яка до 1939 р. була греко-католицькою, в радянські часи стала православною, а ось уже, мабуть, із десятиліття, є

автокефальним православним храмом. Недалеко від школи і церкви (через якихось 50 м) також у центрі села розташований кооператив продовольчих товарів і предметів першої необхідності “Верес”. Біля магазину на роздоріжжі між центральною дорогою “силом” і автомагістраллю наконечняки збудували пам’ятний хрест на честь незалежності України.

Крім перелічених об’єктів, на Гірці по той бік автотраси є ще й швейний цех “Оксана”, який називають [ш¹пул’ко¹йу], дитячий садок “Ромашка”, будинок “Просвіти”, клуб, у приміщенні якого діють бібліотека [б’і¹б’л’оти¹ка] і пошта.

Далі частина села після Гірки – Загора [Загу⁰ра]. Тут розташована ферма власника кооперативу “Верес” О.Кунанця. Фірма “Верес” оперує земельними наділами, які колись належали колгоспу.

Частина села Загумінки [Загу¹м’інк’и] ще донедавна була кутом, адже “загуменками” чи “загумінками” по селах називають кілька якихось дворів, розташованих трохи віддаленіше від основної маси осель. Наконечне розбудовується із кожним роком так, що тепер у ньому й кутів нема.

Є ще й досі майже незаселена одна місцина. Це узбережжя річки Шкло. Найстарше покоління називає його [Мо¹насти¹рису⁰]. Монастир стояв на болотистому ґрунті, який через часті річкові повені перетворився на трясовину. Святиня провалилася в безодню. Легенда оповідає про рибалку, вудка якого зачепилась за хрест – маківку потонулої церкви. Бідолаха про те не знав. Довго намучившись із уловом, почав клясти. Пізніше побачив хрест, що ледь-ледь виглядав із води. Надумав попросити помочі у Бога, та вже було пізно: через прокльони все лише загуркотіло і пішло на дно.

За річкою Шкло, на березі якої стояв монастир, лежить мальовниче село Поруденко [По¹ру¹денко]. Крім Поруденка, Наконечне має ще інших сусідів – села Роснівку, Черниляву Яворівського району Львівської області та м. Яворів.

Говірка села Наконечного I має низку фонетичних, морфологічних, синтаксичних, лексичних особливостей.

Фонетичні особливості говірки:

1) дорсально-палатальна вимова приголосних звуків: [с¹і¹даї], [ц¹в¹іт]; 2) поширені протетичні приголосні [й], [л], [в]: [лу⁰тава] – (отава), [лап¹но] – (вапно), [Ій¹рка] – (Ірка), [л¹воку] – (око), [ву¹сика] – (осика); 3) сильне укання, тобто [о] в ненаголошеній позиції переходить в [у]: [зу¹зул’а], [ку¹гут], [л¹тату], [ву¹ни];

4) оглушення дзвінких приголосних у кінці слів і перед глухими приголосними: [фт’ік], [л¹зарас];

5) ствердіння приголосних у суфіксах –ськ-, –цьк-: [мли¹ниска], [вус¹к’ії];

6) вживання –ейк-, -ойк-, -есеїк- замість –еньк-, -оньк-, -есеньк-: [б’і¹лейк’ії], [л¹д’ітуїк’и];

7) ствердіння [т'] у формах першої особи однини і третьої особи множини, а також у другій особі множини наказового способу: [ходит], [ви^едут], [ру^б'іт], [сп'іт];

8) ствердіння [ц'] у суфіксі *-ець* тільки у формі називного відмінка одн.: [х^лопиц], [н'імиц];

9) поширені звукосполуки [х'и^е], [к'и^е]: [х'и^етриї], [к'и^енути].

Морфологічні особливості:

1) іменники колишніх *a-*, *ja-*основ в орудному відмінку однини мають закінчення *-ом*, *-ем*, рідше *-оў*, *-еў*: [ру^ком], [зи^млем], [ру^коў], [зи^млеў];

2) спорадичне вживання давнього двоїнного закінчення: [ру^кама], [пу^л'ема] (полями);

3) форми другої особи однини наказового способу дієслів з утраченим особовим закінченням: [востг], [лгастг];

4) прислівники із суфіксами *-і-*, *-у-*: [файн'ї], [малу], [бугату];

5) усічені форми кличного відмінка імен людей: [Ук'сан'], [Ромк], [Ма'рус"], [Ми'кол'], [На'тал'];

6) наявність енклітичних форм займенників у давальному і місцевому відмінках: [на ти г^лрушку], [вуз'^лм'іт си пу йапкуви].

Синтаксичні особливості:

1) використання сполучника *жи* (*жу*) в значенні *що*: [в'ін при^л'іс то/ жу ти га^лдала];

2) використання сполучника *жибис* (*жубис*) в значенні *щоб*: [а жибис на ^лвоч'і ни^е ^лвид'іла];

3) частка *ся* (*сі*) не має усталеного місця: [йа с"і ^лўмила];

4) використання прийменника *без* у значенні *через*: [бис ^лхату], [биз^с ^лл'іту].

Отже, аналіз фонетичних та морфологічних особливостей говірки села Наконечного I дає підстави стверджувати, що вона має наддністрянські та надсянські діалектні риси, а тому належить до перехідних говірок від наддністрянських до надсянських галицько-буковинської групи говорів південно-західного наріччя української мови.

Зразок оформлення питальника

Сімейні звичаї та обряди

Лексика весільного обряду

1. [с^лватан'е];
2. [пуслан'^лц'і];
3. [ухо^лпиў гарбу^лза];
4. [уг^лл'адина];
5. ....
6. ....

Тексти як джерело діалектологічних досліджень

Важливим джерелом дослідження народних говорів є діалектні тексти, бо саме вони допомагають фахівцям ліпше пізнати фонетичні, морфологічні, синтаксичні, лексичні особливості того чи іншого говіркового масиву. Упродовж 1998-2005 рр. під час діалектологічних практик на Бойківщину, Надсяння, а також у своїх рідних селах, які репрезентують різні говори і говірки південно-західного наріччя української мови, студенти-україністи записали на аудіокасети надзвичайно цікаві діалектні матеріали, за допомогою яких можна відтворити не лише мовні риси говірок, а й особливості духовної та матеріальної культури діалектоносіїв. Значну частину аудіозаписів було затранскрибовано та опубліковано у двох книгах “Говірки південно-західного наріччя української мови. Збірник текстів” (упорядник Н. Глібчук; Львів, 2000), “Українські говірки південно-західного наріччя. Тексти” (упорядник Н. Глібчук, Львів, 2005).

Говірки південно-західного наріччя і надалі заслуговують на увагу дослідників як архаїчні і багаті своєю інформацією про розвиток української мови, тому студенти-україністи під час діалектологічної практики повинні дуже відповідально виконувати поставлені перед ними завдання, розуміти значення польових досліджень говіркового мовлення для діалектології, лінгвогеографії, історії мови, етнолінгвістики.

Варто відзначити, що обстежені говірки нерівнозначні щодо свого функціонального статусу та історії. Якщо бойківські та наддністрянські говірки не зазнали відчутної трансформації, то із середини ХХ ст. надсянські та лемківські говірки через позамовні, а саме політичні, причини піддалися руйнуванню. Надсянські говірки значною мірою звузили ареал побутування через відселення діалектоносіїв унаслідок операції “Вісла”. Більше того, лемківські говірки сьогодні в Україні існують як острівні вкраплення в межах інших діалектів. Саме загроза дальшої зміни структури цих говірок, а то й повного їх зникнення, повинні стати рушієм діалектологічних досліджень.

Наддністрянські, надсянські, бойківські говірки зазнали певних змін під впливом літературної мови та екстралінгвальних чинників, проте досить добре збережені в розмовно-побутовій сфері. Під час попередніх діалектологічних практик нам вдалося записати діалектні тексти переважно від представників старшого покоління, проте, спілкуючись під час діалектологічних експедицій із експлораторами різних вікових груп, спостерігаємо архаїчні діалектні риси на різних мовних рівнях і в молодших діалектоносіїв, наприклад, на фонетичному рівні – широке *ы* (*сын, бык*), звужене *é* (*дѣн', пѣн'*) в говірці села Волосянка Сколівського р-ну Львівської області, укання (*ву¹но, ку¹лис"*), дорсально-палатальну вимову приголосних звуків *з'', ц'', с'', v''* у багатьох наддністрянських та надсянських говірках (*б¹лис"ко, дес"*), на морфологічному рівні – форми орудного відмінка однини іменників колишніх *a*-основ в багатьох наддністрянських говірках (*ру¹коу, но¹гоу*); на синтаксичному рівні –

прийменникові конструкції *без^c 'поле^u*, *без^c 'хату* у надсянських, наддністрянських говірках, *к 'соб'і*, *д 'хаті* у бойківських говірках. У затранскрибованих текстах представлено чимало архаїчних діалектних явищ, які можуть стати об'єктом різноаспектних лінгвістичних досліджень.

Поспілкувавшись із представниками різних вікових груп, можемо стверджувати, що психологічно діалектоносії молодшого віку не налаштовані проти говірки, навпаки, володіючи нормами української літературної мови, експлоратори в своєму говірковому оточенні не цураються діалектних норм, які, на відміну від норм літературної мови, не закріплені в словниках та правописі, а виробляються традиціями життя говору, передаються від покоління до покоління, сприймаються як природні.

Більшість діалектоносіїв може чітко розрізнити риси літературної мови та регіональні особливості своєї говірки, крім цього, окремі інформатори намагаються з філологічного боку оцінити свою говірку, розповісти, чим вона відрізняється від сусідніх говірок, вказати її мовні особливості.

Зразки запису діалектних текстів у фонетичній транскрипції

***Надсянські говірки* с. Наконечне Перше Яворівського району Львівської області**

Село Наконечне Перше розташоване за 5 км на південний захід від районного центру м. Яворова. Рік заснування – 1359. Кількість жителів – 1151. Площа – 214 га. Це назва поселення, яке виникло на околиці, тобто на кінці міста. Є інша версія походження назви села. Кажуть, що тут була кузня, у якій виготовляли наконечники для стріл і списів. Першим село стало значно пізніше, коли на захід від нього виникло поселення теж із назвою Наконечне.

Правдоподібною є легенда про заснування Наконечного Дру-гого. Оповідають, що польовою дорогою, яка проходить за 2 км на північ паралельно до Наконечного Першого проходили козацько-татарські війська на Люблін і Варшаву під час визвольної війни 1648–1654 рр. під проводом Б. Хмельницького. Деякі із хворих та поранених вояків залишилися на лікування, а відтак тут осіли.

У цих селах розвинене гончарне ремесло, писанкарство. До 1939 р. у Наконечному Першому діяв музей дерев'яної яворівської дитячої іграшки наконечнянського типу.

У Наконечному Першому є дерев'яна церква Успення Пресвятої Богородиці, середня школа, магазини.

Біля села Наконечного Другого збереглися сліди раннього слов'янського поселення черняхівської культури (III–V ст. до н. е.).

Спогади про війну

Ї де в'їт'наїц'ітім роц'і вибухла зноў в'їна / і рево'л'уція стала // то х'т'їли України / ту х'т'їли Пол'ско'ї // триста по'л'ак'їў на кон'ух насту'пили на Йаво'р'їў / а ў Йаво'ро'ви на цвинтари руск'ім по'ме'тали йїх аўто'матами / маїже' ўс'їх по'били по'л'ак'їў / ўс'їх / но' / іден дес' ўт'їк / по'л'ема ўт'їк / а решта ўс'о // т'ашко било жити / дуже' ве'лик'ї по'датк'ї'е били / за думу'ве / маў'їс' лишку / миску / ўс'о / то називали рухо'мос'ці / плати / гусї / куриї / но х'їба дв'ї / три три'маў / то ўс'о по'датк'ї'е платили / а по'датк'ї'е год'ї било витримати // ў триц'їт де'їятім Пол'ска пруг'рала скоро' // за р'їк ми'не ўз'али до' в'їска / завезли нас ў Мо'л'дав'їю / бугато нас хлопц'їў // туди так с'ї ни жинили / йак ти'перка / маў двац'їт' с'їм / триц'їт' л'їт / м'їх с'ї жинити / а двац'їт' п'їат' / то' то біла мало'л'етка // так ми пруживали / зар'їпку н'їде ни' било / ше там хто рубїў ў нас на Нако'нечні / рушата рубили / йїд'н'ї рушата / друг'ї о'палк'ї'е / ў друг'ім Нако'нечнім по'лупис'ка / то так'е шо' на в'їз' клаў / доўг'е било / з ло'зини плели / то на в'їз' клали / с'їдало і до' м'їста йїздили / так пруживали // вибухла в'їна н'їмецко / пол'ска / гал'оп про'граў пол'ак в'їну // насту'пили н'їмц'ї // н'їмц'ї ми'не ў соро'к перш'ім роц'ї забрали до в'їска / у Мул'дав'їю // рубили' смо л'о'т'н'їско но'ве / і' ў' соро'к перш'ім роц'ї / ў нїд'їлу пам'їтайу / но ни знайу йаку / здайе'с'ї / ў липни било то / аре'ндром наш ў Мол'дов'її збо'мбили / ми с'ї пї'їтаїем с'воїх ко'манд'їр'їў / шо то йе? / а нам пув'їли / то руск'ї // ми ўс'ї на Дунаїск'ї зал'їў п'їшли с'ї купати / биў вих'їдний ден' / ў нїд'їлу // надле'т'їли н'їмецк'ї само'л'оти / і аўто'мато'м по' л'уд'ом / по' нас / ми ўс'ї пу'їт'їкали ў вино'град' / пухувалис'ї / але' бугато било'ї ране'них / бо' с'їїаў аўто'мато'м / то' так надармо аўто'мато'м не' с'їїаў // ми каже'м / шо' йест? / а ўни нам ў пу'лудни пув'їли / во'їна / во'їна // но курат ў сам во'б'їд' н'їхто бу'їаўс'ї їти / п'їшли пару хлопц'їў з ведрами / йїд'н'ї хупили во'б'їд' / а друг'ї / бомба ўпала ў ко'т'ол / і ўс'о // нїма шо во'б'їдати / во' так било // били' смо ў тих бо'їах с'їм ден' / за с'їм ден' наш батал'їон заїшоў на р'їку Уман' / широка р'їка // отак йа про'живаў ў в'їн'ї // а йуш дал'ї нас пусадили на пот'ах / даваї дал'ї / заїїхали' смо ў Рак'їў / йак' ду Во'деси / Рак'їўка / а там труп'їў / йак' зач'ели бо'мбити / л'уди пу дру'гах вис'їт не'жи'ви / ми здо'їмали л'удїї з дро'тїў / серце с'ї к'райало // заїшли' смо п'їт Во'десу / Тат'їска біла стаци'я / там йак ў сам во'г'зал ўдари'ло / а л'удїї по'їно било // т'ашко било нам жити // заїшли' смо до' Во'деси / на во'бо'їрону стали / тримали два м'їс'їц'ї на во'бо'їрон'ї // за два м'їс'їц'ї ми м'їнували склади / нав'їт' і зб'їж'е / ўс'о м'їнували / палили бе'н'зино'м во'бливали / так то ўс'о го'р'їло / бо ни дамо герmano'ви забрати / а л'уди з голо'ду гинули / по'їмежи нас ішли

д'іти мали так'и / просили кусок хліба / дайте хліпці / дайте хліпці // а ми сами мали / і то мусію відирвати їдінні дати // зашли смо до Миколайіва / ішли смо п'ішк'і / на ріку Бух зашли / там стали / буу веч'ір / а н'імец боумбит переправу / а іден склад буу по'рожній / ус'о в'ійско по'л'ігало / но т'іл'ко оф'іцери службу тримали / рано ўстали / давай далі т'ікати // зашли смо до Ро'стова / там в'ійска таког'о било / танк'і / п'іхота / биу дуже велик'ий б'і / но н'імец перем'іх / і руск'і / і н'імецк'і по'го'р'іли / по'кро'в'і худили смо / йак по' во'д'і // зашли смо ў Крим / зиму перет'ігнули / по' трупах ми перехудили ріку / отак / дитино / било // по' в'іні йа іше три рок'і про'рубіу ў шахт'і / т'ашко било // міне затримали / ніхтіли пустити міне / мав'ім руско'го добро'го то'вариш'е / а то'вариш каже / йак би ти з дому лист д'істау / ти би по'йіхау до'дом // ку'рат ми нин'і гуворимо / а на другі ден' до' мене п'іс'мо пришло / йа дудом п'іслау і до' мене пришло // міне с'і питают мама с татом / чи ти йе су'є'ні / чи шо / жи ти на Урал'і зистау? / йа пишу / йа ні йе су'є'ні / але затримали на ро'боту / так йа про'ро'біу три рок'і / і зноу міне ніхочут пустити / написау йа до' Мо'ск'ви / мама стара / тато' старі / не' майут с к'им жити // з Мо'ск'ви пришло / тогу чо'ло'в'іка в'іпустити до'дому / і йа приіхау до'дом // ус'о по'го'р'іло / а йа б'ідній сирота / тато ўмер / мама ўмерла / а йа ні мау нав'іг' де го'ло'ви прикло'нити / во'жи'є'ніу йа с'і / во'жи'є'ніу с'і // настау ко'л'госп / йа ў ко'л'госп'і ро'біу / ко'л'госп міне по'рату'вау / хату' м по'с'тавиу / потім сараічик по'с'тавиу / д'іти' м п'ідго'ду'вау // син вимурувау стаіну / кухну / так йа про'жи'є'вайу до'нин'і / видиш / то ус'о на мойіх пле'чох / штука'турка / йа сам штука'туриу // йак ве'рну'є'с'і / ні мау де жити / бив'ім ў брата / брат міне вигнау / п'ішов'ім до' се'стри / се'стра добра біла / но се'стри чо'ло'в'ік ніздали біу / шо йа буду тримау? / нашо? / і йа так дуб'ідно'йі сироти п'ішоу / ўна б'ідна біла / н'і тата ні мала / н'і мами ні мала / но мала мален'ку се'стричку // йа с'і до' тойі старшо'йі во'же'ніу / і так'ім с'і пумале'н'ку дуруб'л'еу / отак //

Записала Різник Ярослава

с. Плешевичі Мостиського району Львівської області

Село Плешевичі підпорядковане сільраді с. Поповичі, розташоване за 20 км від райцентру і за 19 км від залізничної станції Мостиська Друга. Кількість жителів – 193. Площа – 141,4 га.

Інформатор Процак Микола Іванович, 1926 р. н., освіта 6 кл.

Панські бараки

хочу ро'ска'зати мален'ку істор'ію за се'ло По'пови'є'ч'і // вуно було дуже мале то'то се'ло // ку'лис' дауно іше йак панувала ў нас Аўстр'ія / за Аўстр'ійско'йі імпер'іі / были пани тут // мали ф'іл'варо'к / і треба

было ро^уб'ітні^к'іу / і пан назби^єрау так'их б'ідн'ак'іу / ко^утрийе не^н
 мали своїх хат / свого го^успо^ударства / і по^убудува^у йім так'і барак'і
 між^ш Цико^увом і По^упови^єчами / і там насе^нлиу тих л'удей / шоби во^уни у
 н'ого рубили // тої хут'ір називали Пан'ск'і барак'і / так то^уто було /
 л'уди рубили / у другу с"в'іто^уву в'іну / у^з"али тої палац спалили / пан
 ут'ік / а л'уди / ну шо мали рубити? // таг были на тих бараках // потім
 при^єшли руск'ійі до^у нас / ну і зат'агнули у ко^улгоспи // л'уди не^н мали
 руботи / та і п'ішли до^у ко^улгоспу / а то^ути барак'і / того^у се^нла
 По^упови^єч'і були дес" так с'п'іу к'і ломе^нтра в'ід^т нас // ну і по^утому во^уни
 зачали то^ути барак'і пумале^нку ро^узби^єрати // йіх було може^н б'іл'ше^н /
 у о^уднім бараку було^у чо^утири с"імйі / то називали Пан'ск'і барак'і / ну і
 потім легенда така п'ішла с' того^у / шо то^ути барак'і називали
 Де^ну^йати^єч'і / по^учо^уму? / по^уто^уму шо у тих бараках наро^удила /
 наро^удила ж'інка дев'іт' д'ітиї / і так п'ішла назва Де^ну^йати^єч'і / уже
 барак'і не^є гувурили / а гувурили Де^ну^йати^єч'і / Де^ну^йати^єч'і / і так п'ішло
 і п'ішло // йакшо ко^улгосп бу^у за руск'іх / по^утому зачали
 пе^нре^нсе^нл'ати^єс"і у се^нло / і зач'ели ті барак'і / ті гуспудар'і / кутрийе там
 были / руб'ітні^к'і / барак'і рузби^єрали / ну і там дес" шос" дулужиу
 троха / і постави^єли со^уб'і хаты / свої / свої хаты постави^єли коло^у
 По^упович / і с' По^упович зач'ели зат'ігати шо рас дал'ше / шо рас дал'ше /
 так шо ті барак'і с"і знищили / о / і пубудували^єс"і гет блише тих
 барак'іу // а іше о^уста^єс"і не^нруше^нний у в'іну сп'іртзавот // тої пан ма^у
 сп'іртзавот / ви^єрубл'а^у сп'ірт // тої завот бу^у у ц'іло^ус"ц"і / там была
 кантора / было^у там пубудовано дв'і кладови / там тримали зе^нрно /
 йачм'ін' / просо тримали / рубили гур'іуку // вуни / то^ути руск'і рубили
 шос" / а потім у^з"али то скасували / у^з"али ту апаратуру у^с"у знищили /
 і там то^уто пупр'етали / п'ід'ладували / і іше пубудували о^уден корпус і
 там зрубили дім інвал'ідіу / о / і так нав'іт' гувурили де^ну^йати^єц"к'ій дім
 інвал'ідіу / де^ну^йати^єц"к'ій за то / жи ж'інка там мала де^ну^йите^нро д'ітиї / і
 так вуно с"і називало Де^ну^йати^єч'і / ну і так вуно було гет аш
 до^у те^нперка // а те^нперка іше дехто каже^н де^ну^йати^єц"к'ій дім інвал'ідіу /
 а то наспрауд'і йе дім по^упови^єц"к'ій // се^нло уже не^н існує / по^уто^уму шо
 розибрали ти барак'і / там де барак'і були / зач'ели во^урати і с"ійати
 зб'іж'е / то назива^єють те^нпер По^упови^єч'і //

Мікротопоніми села Поповичі

ти^нпер хочу русказати іше про се^нло По^упови^єч'і істор'ію / за то /
 шо вуно так'е ве^нлик'е стало / хочу сказати за Марушку // йе о^уден
 к'інец Де^ну^йати^єч'і / а другий Марушка // кулис" да^уно / йак татари
 напали / ішли татари тудіка / заби^єрали худобу / заби^єрали зб'іж'е і
 пе^нре^нважно^у мулудих д'іу^чат // так вуни ішли / гет аш п'іт Краково^у
 дес" були / так гувор'іт л'уди / с' По^упови^єч'і л'уди ут'ікали у л'ісы с'
 худобо^уйу / і дес" за о^удно^у д'іу^чино^у татари ле^нтіли / дес" чи на ко^уни
 йіхали // вуна ут'ікала / вуна ут'ікала у л'іс / бо^у там блис"ко бу^у л'іс / але^н
 уже до^у л'іса вуна не^н у^сп'іла / по^уто^уму шо были йіи у^лапали / і вуна

шо? // там буў так'іі ставок маленк'іі п'ід^т л'ісо^ум / і были вербы / і вуна хт'іла с'і захувати і ўл'ізла ў^т вербу / а та верба була стара / дупл'ана / дупло мала / д'іру ў^т соб'і / і вуна схувалас'і / і ўни худили кликали / Марушка! / Марушка! / за неў / по^утому називайе^с'і Марушка тої к'інец // ран'ше там була студ'на / вербы / і маленк'іі ставок / ну^т і по^уто^уму то^уту вербу в'іте^р зало^умаў і найшли кос'ц'і // там / праўда / ту Марушку знайшли // по^утому там зач'ели с'і л'уди будувати / і так зач'ели засе^л'латис'і гет аж^ш до^у того^у л'ісу // та Марушка була ў тії верб'і задуше^нна / о / так і назвали тої краї се^л'ла / Марушка / сам'і По^упови^ч'і йе цент'р / а з о^д'ного^у краю йе Марушка / а з друго^уго Де^уйати^ч'і // ну По^упови^ч'і ти^перка ро^збудувалис' / там йест млин / школа во^с'ми^р'ічна / йест л'ікарн'а / йе інте^р'нат / така то істор'ія с по^упови^ч'і ко^уго^у се^л'ла //

Історія Марійки та Андрійка

було то йше за пан'ско^уйі Пол'ш'ч'і / кули Аўстр'ія ро^с'палас'і / і ўс'і народи хт'іли мати свуйу де^р'жаву / ну^т і пул'ак'і за свуйе / україн'ц'і за свуйе / і по^учалас'і воїна м'іж^ш україн'ц'ами і пул'аками / але доўго та воїна не^н три^е'вала / то^уму^т шо пул'акам пумугли з Англ'іі / с Франціі йак'іс там до^убро^увол'ц'і / і заб'рали нашу Гали^ч'ину аж^ш по^усаму р'іку Збруч / ну^т і запанувала Пол'ша // а тут йе м'істо^у Пе^р'еми^ш'ло / то м'істо^у / там бугато^у було ре^м'існи^к'іў / школи были ве^л'ик'іі / были г'імназіі / і там було^у бугато^у студентіў / було д'воіе студентіў / студент і студентка / студент Андр'іко^у / а студентку звали Марус'а // вуни с'і добре^н ўчили / Андр'іко ўже зак'інчиў о^устат'н'іі курс і маў йіхати дес^т на практи^к'у / а Марус'а була на р'ік мулочша і мала йше с'і ўчити о^удин р'ік / кули були кан'ікули / урл'о^уп / йак то кулис^т ка^з'али / і на кан'ікули Марус'а п'ішла до^удому / і в'ін рихту^в'аўс'і там на практи^к'у йіхати / але прихудиў до^у нейі / не^н прихудиў / а при^й'іздий на рувер'і // пуста^в'ий рове^р п'ід^т парка^н'ом // пус'ідали вубоіе п'ід^т йаблун'у // була така йаблун'а ве^л'ика / ну^т і там гувурили / і в'ін йі п'ід^т казуваў дешо по^у науц'і / о / ну^т і по^утому йаг ўже зме^р'кало^у / по^уздо^уровиўс'і / с'іў на сво^уго^у рове^р'а / і пу^уйіхаў ў сторо^уну того^у м'іста Пе^р'е^р'мишл'і / а йіхаў / то^у ўсе вуна с'і пи^е'тала / кули при^й'іде^ш? / а в'ін ка^з'аў / то^уди і то^уди / вуна ўже йіго че^н'кала п'ід^т тоў йабл'інкоў на лаво^уц'і / при^е'ходе^н тої ден' / диви^с'і / в'ін йіде / при^й'іхаў / пугувурили суб'і / таг^т було шос^т к'іл'ка рас // туд'і йаг в'ін йіхаў / о^д'ного^у разу / вуна пи^е'талас'і / кули при^й'іде^н / а в'ін йі ка^з'аў / шо ў п'ятни^ц'у чи кули там // ну^т і вуна йакрас того^у д'н'а че^н'кала йіго / а в'ін дес^т там буў зан'атий і на гудину в'ін не^н при^й'іхаў / а при^й'іхаў троха п'із'н'іше^н // вуна диви^ц'с'і ў сторо^уну того^у м'іста і нуд'гуйе // каже^н / шо йе / жи Андр'іка не^нма? // вуна диви^ц'с'і / а то циганка йде / зубачи^е'ла д'іўчи^е'нку / шо сидит на лаво^уц'і п'ід^т йабл'інкоў і пр'амуйе просто^у до^у нейі / добрий ден'! / д'іўчи^е'нко / та добрий ден'! / даї йа то^уб'і по^угадайу / та шо ти ме^н'ні там буде^ш во^уро^ужити? / не^н хо^ут'іла / не^н хо^ут'іла / але

ўмові ела цыганка д'іўчине ну воўроўжыти / за дес"іт' йаіец // ну та'і п'ішла
 д'іўчине на доу хати приенсла дес"іт' йаіец / дала ті йаіц"і / цыганка ўз"ала
 руку і гуворит / такоіе / с"акоіе / такоіе / с"акоіе / нагувурила ц"ілу
 купу аре"штантиў / а д'іўчине на не"дурна / думаіе суб"і / то'ж не"праўда /
 шо ти гуворыш? / с"іпайе руку / хоче віде"рти / а цыганка гуворе / йа
 туб"і точноу ўс"о скажу / дуплати ме"ні ше зулутогоу // так'і грош'і
 тоу ди былі / пол'ск'і / а ўна не / го! го! го! / ти забугатоу хоче"ш / за
 не"праўду // ўз"ела с"іпнула руку і не" дала воўроўжыти / а цыганка с"і
 роу:лоустила і каже / б'іда буде туб"і / даі йа ти поўвоўрожу / шо? шо? /
 йака б'іда? / тоу та каже / заби"раіс"і / цыганко / йа воўроўжыти не" буду / а
 цыганка тоу д'і на йаблуну поўказуйе / бачыш / шо там йе? / ну і шо? /
 лис"т'е йе // оустан'іі лі"сток ўпаде / так ти поўмреш // і цыганка п'ішла /
 а тоу та ўз"ала м'ітлу / і за цыганку ў / іше цыганку хт'іла вібі"ети м'ітлоў /
 а цыганка ўт'ікла / та'і ве"рнулас"і і потім зач'ела кайати"са / каже / чо
 йа дурна давала цыган"ці воўроўжыти? / нашо ме"ні тогоу было? // с"іла
 ўз"ела кнішку / шос" там хт'іла пе"ре"гл'анути / а ўсе на думц"і тоу то йе /
 нашо йа давала воўроўжыти? / та'і забула ў стороу ну м'іста
 поу ди"вیتی"с"і / чи йіде Андріі // вуна задумалас"і над тым / рас / Андріі
 при"йіхаў на рувери / оутвоу"р'ейе ф'іртку / там пузду роўкаўс"і з неў / і
 віде / шос" не" такоіе / каже / шо то / Марус"е / сталоу с"і / жи ти шос" не"
 така? // в'ін з неў пугувуриў / п'ітказаў дешо поу науц"і / вуна с"і
 пи"тайе / чоу му так п'ізноу? / а в'ін каже / жи маў справи / мае йіхати за
 границ"у / хт'іў шос" залагоу ді"ети / та'і н'ічо / поуздоу рови"ўс"і з неў і
 пу"йіхаў // в'ін йі казаў / кулі при"йіде / вуна знову че"кала // та'і ўже
 вуна зноў задумана / ўже вуна н'іц не" думаіе / но проу тоі лі"сток / шоу
 ўпаде оустан'іі / і шоу ўми"рати буде / та'і думала / ўз"ала си доу
 гоу лоувы і захурувала // ну тоі но с"і доу питуіе / шо'йе? / а вуна не" хоче
 с"і при"знати / ну та'і н'ічо / веч'ір / зме"ркаіе / в'ін пу"йіхаў /
 поуздоу рови"ўс"і / та йаг звікл'і / ше рас при"йіжа:айе / доўго то не"
 три"мало / може ден' / а може два / хоче знати / шо'йе? // так си д'іўчине
 ўз"ала доу гоу лоувы / шо'рас г'ірше" / захурувала і лігла ў лішко /
 нав'іт' з лішка не" ўстаіе // тоі при"йіхаў доу д'іўчине / а бат'к"іе ў поли /
 мама с татом // там была гуспударка / вуна ў хат'і ле"жит / в'ін заішоў і
 каже / шо'йе / Марус"і? / ти ме"ні скажи / шо с тоу боў йе? // йа хора / ну
 а чоу му ти хора? / шо'йе? / ну'і'вуна с"і з ним тоу ргувала і ўз"ала
 на решт'і сказала му праўду / жи воўроўжила / шо вуна буде ўми"рати /
 нашо ти ту йіздиш доу мене? // йа школи не" зак'інчу // йа буду
 ўми"рати / а ти соу б'і йід' на практику / туб"і треба йіхати / оі! / шо'ш ти
 нароу біла? / нашо ти воўроўжила? / але ти не" в'ір цыган"ці / вуна
 не"праўду каже" / вуна бреше" // так // йа буду ўми"рати / даі ме"ні
 споу к'іі / ме"не сил"ноу гоу лоува боу лит // не / каже" / йа не" поу йіду / йед'
 доу дому / йа хочу си поу лежати / йа не" знайу / шо буде дал'ше / ме"не
 гоу лоува боу лит / йа с"і за"ризла // але в'ін ўз"аў і поу йіхаў / стаў си колоу
 тогоу рувера і думаіе / шо рубити? / і на думаў / поу йіхаў скороу
 доу дому // шо в'ін робит'? / находе" кусочок / санти"метр'іў може"

д'вайт'іт' д'роту і т'рох'и заче^нкаў / жиби ф'айн'і з'меркло / і в'ін ве^нр'тайес"і на^зад^т ў то се^нло Виши^ети^еч'і с"і назі^евало^у / не^ндалеко^у то^у м'іста Пе^нремишл'і / може / к'іл'о^уметр'іў ш'іс"ц" / с"ім // приїж'і^ейе/ ўс"о ти^ехон'ко^у // вуна ле^нжит ў лішку // тої по^умален'ку / ўз"аў в'ін то^у д'роті^еку / о^удин листок уби^ерайе / таг жиби було видно^у до^у в'ікна / бе^нре тої д'ротик і тої листок о^убк'ручуйе / о^убмо^утаў до^уўкола / жиби в'ін не^н в'іде^нр'ваўс"і / пробує^і с"іпати / с"іпайе^і / значіц"с"і / в'ін три^емаєс"і / добре^н / таї пе^нре^нхре^нстиўс"і // Боже^н / до^упо^умо^ужи Мар'іц"і вижити // таї нічо / ўз"аў со^уб'і рувера / вишо^уў на до^урогу і по^уйіхаў / тайа р'ано^у про^убудилас"і / чи там спала / чи не^н спала не^н з'найу / але перша черга ди^евити^ес"і ў в'ікно / вос"ін' п'ід^тходе^н дес"не^ндес" ўже зачі^енайе лис"т'е падати // тої по^уйіхаў ў Італ'ійу / чи де? / за границ"у маў йіхати на практику / а то^ута ўже така хора стала / з лішка нав'іт' не^н ўстайе / йісти не^н може // диві^ес"і / гли^ебока вос"ін' // шо^урас лис"т'е о^упадує / а ўна н'іц / но с"і ў в'ікно дивит / шо^урас мен'ше лис"т'е // а йі шо^урас г'ірше^н // чим мен'ше лис"т'е на йабл'ін'ц"і / тим д'іўчи^ен'і г'ірше^н / так шо вуна ўже заг'ризлас"і / гет по^ужоўкла чисто^у с то^уго ўс"ого^у / жи вуна буде ўми^ерати // ну таї ўже настали му^урозы / с"н'іг^х по^учаў падати / видно^у / жи ўже зи^ема / кули в'іте^нр по^удуйе^і / йійі то^уди м'іцно^у страшно^у на душ'і // вос" / вос" ли^есток ўпаде / в'іте^нр йіго звалит / аж^ш засто^угнала / так по^уди^евилас"і / йої / каже / шо^уж^ш то буде^н? / шо^урас мен'ше лис"т'е / ше дес"іт' / ше д'вайт'іт' / так при^ешлос"і / жи тої о^удин листок о^устаўс"і / ну та нічо // вуна шо? / Бох ме^нні до^упо^ум'іх / тре с"і мулити до^у Бога // зачала с"і мулити / кожді ден' моли^ец"с"і // листок три^емаєс"і // вуна диві^ец"с"і / зази^ерайе^і ў в'ікно / листок три^емаєс"і / вуна дал'ше моли^ец"с"і // так то^уто було аж^ш до^у р'іс"дв'аних с"в'ат // на Р'іство / звиклі йаг на В'іл'ійу / тре шос" п'ідладувати // наш'і д'іўчи^енка ўже ўстала на но^уги з лішка // бат'к'и^е йі кажут / видиш / д'іўчи^ено / Бох те^нбе не^н забуў / і так туб'і здуроўл'і да^уйе / мулис" до^у н'ого / мулис" / т'реба мулитис" // вуна моли^ец"с"і / ну і чере^нс Р'іство / пе^нре^нжили шо // Мар'ійка ўже стала худити по^у хат'і / то ўже надв'ір ви^еходит // і таг зима ми^нула / приішли ве^нле^нкодні'йі с"в'ата // йаг'звиклі / Хри^естос во^уск'рес! / с"п'івайут ў церкв'і / ў суботу о^ус"в'ітили йайічка / паску / і каже^н мама / Мар'іц"у / може^н / п'ідеш з нами до^у церкви? / не^нхаї л'уди вид'іт / не^нхаї с"і по^удив'іт / жи ти жи^йеш / а слаба была // та добре^н / мамо^у / на Ве^нлигде^нн' р'ано^у ўс"і т'роє п'ішли до^у церкви / п'ішли до^у церкви / а Андр'ії при^ейіхаў на урл'оп / і думайе^і // тре пу^уйіхати до^у Мар'ійк'і / пуди^евити^ес"і / йак йійі здо^уроўл'е / шо вуна робит / маў йіхати ў суботу / але думайе си / ўже веч'ір / пу^уйіде ў не^нд'іл'у р'ано^у / йакрас на Ве^нлигде^нн' / р'ано^у с"іў на рувера і йіде^н / при^ейіхаў // зайіж'і^ена по^удв'ір'і / диві^ец"с"і на тої ли^есток / ли^есток йе / шо^уйе? // при^еішоў до^у халупы / там пукайе / диві^ец"с"і / халупа замк'нена / дес" збоку там баві^ели^ес"і чужийе д'іти // в'ін пи^етайе / не^н з'найіте^н / де гусподар'і с тої халупы? // п'ішли до^у церкви / а Марус"а йак? / та здуро^ува / п'ішла до^у церкви // ну і в'ін дуже^н по^урад'іў / о / лекше му стало на душ'і / шо в'ін робит? / рувера пус'тавиў

п'ід^т хату і вишо^у со^уб'і на ду^рогу і диви^єц"с"і ўб'ік церкви // в'ін со^уб'і пума^лен'ку іде ду^рого^у / спаце^нруйе^і / но^уга с но^уг'і / п'ід^ходит // о / каже^н / може^н / скоро^у ви^дут с церкви // диви^єц"с"і / чи не^нма / аж^ш диви^єц"с"і / ід^т л'уди // о / йаг л'уди ід^т / там і Марус"а п'іде // диви^єц"с"і / Марус"а іде / і Марус"а зубачи^єла / п'із^нала Анд^р'іа // каже^н / тату / мамо^у / то Анд^р'іі / йа^к'ий Анд^р'іі? // туб'і с"і шос" при^євид'іло // та н'є / Анд^р'іі / каже^н / йа го п'із^нала // ма^ма і тато пр'амуй^т просто^у до^у него / ўз"али при^єв'італи^єс"і / со^у с"в'єтами і таг дал'ше // ма^ма каже^н / худ^и / старій ду^дому / а ти доне^чко^у / пугуву^ри з Анд^р'іичи^єко^ум / студенто^ум с^воїм / і потім до^у халу^пы заїди / в'із"ми Анд^р'іа до^у халу^пы // та і п'ішли / ну і ву^ни зач'ели йти і на ду^роз"і спє^нре^ч'ейуц"с"і // ву^на каже^н / жи ти ме^нне о^устави^у / п'ішо^у с хаты / а в'ін каже^н / жи ти ме^нне про^угна^ла / спє^нре^ч'ейуц"с"і / спє^нре^ч'ейут / але потім каже^н // Бох до^упо^ум'іх ме^нні // два^найц"іт' разі^у на н'іч йа му^лилас"і до^у Бога / жиби ме^нні пуз^воли^у жити / вижити і ту ш^колу зак'ін^чити // Анд^р'іі каже^н / так Марус"у / Богу треба му^литис" і д'акувати Богу / але тому по^уд'аку^і / хто до^упо^ум'іх Богу / а куму д'акувати? / ме^нні по^уд'аку^і / шо? шо? / туб'і по^уд'акувати? / а то за шо? / туб'і по^уд'акувати? / а то за шо? / шо йа туб'і до^упо^ум'іх на но^ги п'ід'н'ати^єс"і / йаг^би не^н йа / ти би / може^н / пумерла // та ти дур^ниц"і гувориш / та не^н гуву^ри того^у // чим ти ме^нні до^укаже^ш? // шо ти хочиш до^указати? // так до^укажи / йа туб'і зарас до^укажу // хап йі^йі за ру^ку і т'агне / т'агне / худ^и! / худ^и! / де ти ме^нне т'агне^ш? // худ^и! / йа туб'і до^укажу // та і т'агне^н ў сторо^уну йі^йі халу^пы / зак^ручуйе^і на по^уд^в'ір'є // каже^н / видиш тої ли^єсток? / даваї дра^бину // нашо? // даваї дра^бину // пума^лен'ку п'ішла по^у дра^бину // в'ін йі ставит' на то^уту галу^з" / де тої ли^єсток йє // каже^н / л'із" / пуди^євис"і / шо? шо? / ти хоче^ш / жиби йа рушила ли^єсток? / жиби в'ін ўпа^у і йа пумерла? / та н'є / каже^н / л'із" і пуди^євис"і // йа не^н пу^л'ізу // л'із" // йа туб'і пуз^воли^у жити / і йа туб'і при^єказуйу / л'із" і пуди^євис"і // Марус"а / шо рубити? // пума^лен'ку по^у дра^бині л'ізе^н / вил'ізла / диви^єц"с"і з йід^нойі сто^уру^ни / диви^єц"с"і з друго^уйі сто^уру^ни // шо^у йє? / пуди^євилас"і на Анд^р'іа / пуди^євилас"і на ли^єсток / і каже^н // то ти? / йа / йє доказ^є? / а Марус"а сла^бне / бл'ідне / бл'ідне і ўпала / та йаг^би не^нжи^єва / мерт^ва // в'ін йі п'іт^хопи^у / Марус"у! / Марус"у! / шо с тубойу? / пан'іоїце^нк! / пан'іма^тко^у! / даваїте ву^ды! / ву^ды! // по^уви^єл'італи бат'к'и / шо^у йє? / ти йі^йі ўдари^у? / та н'є // даваїте ву^ды! / пу^лє^нт'іла ма^ма / ву^ды хл'упайут / трут чо^уло / старій до^у него^у каже^н / ти / харти^єз"ако / шо ти йі зро^уби^у? / та йа туб'і зара дам // а Марус"а при^єди^євилас"і на вочи і каже^н / не^н рушайте^н йіго / не^н рушайте^н йіго / в'ін йє доб^рый // зач'єла плакати і ўлапала йіго за карк / сил'но^у сти^єснула і зач'єла плакати // старійе^і не^н зна^ут / шо^у йє / кажут / шо с"а стало^у? / н'ічого^у / пан'іоїце^нк! / бе^нр'іт за но^ги Марус"у / занє^нсемо до^у халу^пы / йі^йі стане лекше^н / йа вам ўсе ро^ускажу // ну і таг зрубили / ну і пулу^жили йі^йі на лішко // ву^на при^єшла до^у т'ами / ну і зач'єли там гувурити // в'ін ро^уска^лза^у / йа^к то було / ну і потім / по тім ўс"ім / звиклі / йа^к на с"в'ата / по^ус"н'ідали // о / в'ін ма^у дв'і не^нд'іл'і урл'опу /

об^пго^уво^урили / шоп по^уже^инитис^и // зро^убили / ве^ис^илі^е / по^уже^инилис^и //
і ту^ді в^{ін} йі ска^за^у / жиби ти не^и да^вала н^ійак^и им ци^еганам во^уро^ужити /
бо^у ву^{ни} ти можут так наво^уро^ужити / жи ти не^и буде^иш жи^{ти} //

Різдвяні свята

ку^лис^и було ве^исело / с^ив^{ата} с^ив^{атку}вали ц^илії р^ік // при^ішло
Р^іст^{во} с^омо^уго^у с^ич^ні // на п^ідлогу о^убо^уй^{аз}ково^у к^лали су^лому / на
стіл к^лали с^ино^у / до^у ве^ичер^і о^убо^уй^{аз}ково^у мус^илі з^ийісти си
о^уплато^ук / назі^евайут ти^перка п^роскур // с^илі до^у ве^ичер^і / ўс^и
пу^ве^ичер^ілі / зно^ува пу^мулилис^и // з д^ітеї / хто бы^у / зби^ерали ло^шк^і /
ви^делка і ўй^азали с^ино^ум до^укупи / на та^ку уста^нову / жи йа^гбу^де
па^сти^ес^и і ў по^ли ху^доба / жиби ху^доба не^и л^італа / жиби ў^куп^і
па^слас^и // ку^ладу^вали // по^утому при^іходи^ес^и Но^увії р^ік /
шти^ер^наїц^іто^уго^у с^ич^ні // на Но^увії р^ік ху^дили по^у но^увому л^іт^і / то
назі^евали / д^іті / пе^ире^иважно^у х^лопчи^ек^и ху^дили та^тус^кати / і
кри^ечали //

та^тус^и / ма^тус^и /
пус^ит^іт нас до^у хати //
ми ў ко^уротк^іх ко^ужуш^ках /
нам х^ло^ло^дно^у по^у но^уш^ках //

ну на^решт^і го^усподар в^іч^иє^иніў і пу^стиў до^у хати х^лопчи^ек^и // бу^де с^и
до^бре^и го^успо^ударка в^ела / заху^дили / по^уздо^уровили //

пу^магаї Б^іх на ш^чє^ст^е / на здо^уров^і /
на тої Но^увії р^ік /
жиб^и вам с^и ро^удило
жи^то^у / йак ко^упито^у /
пше^иниц^і / йак рука^виц^і /
о^увес / йак куд^латий пес /
ку^ку^руза / йак палуза /
гра^чка / йак пачка //

пу^вінчу^вали // а го^усподар о^убо^уй^{аз}ково^у ма^у ў хат^і ў ку^ти^еку б^іч^і /
ба^тіх // йакшо то^уто ска^зали / в^{ін} бра^у тої ба^тіх і по^у но^угах / по^у
чо^бо^утах би^у / а ву^{ни} мус^илі заг^ир^зати / та йак кон^і / г^і: га: га: /
жиби кон^і здо^уровийє^і были і фаїн^і // то було д^уже^и ве^исело^у /
пе^ире^иважно д^іт^іам // так че^икали тих с^ив^{ат} // на Йар^дан^і несли с^ив^ічену
в^оду / о // по^умили чо^уло / ви^пили со^уб^і тойі ву^ди / по^умили голо^уву /
ну і р^ешта тро^шка со^уб^і нал^аў ў ф^лаш^чину / жиби ц^илії р^ік
збе^ир^ігалас^и на ўс^ак^ій ви^падо^ук // а на р^ешту / шо зо^усталас^и / б^рали
му^ки і ро^убили та^коїє^і р^ідон^ко^уїє^і т^істо і ро^убили х^рести^ек^і на
с^ит^інах // по^учи^енали зи^сходу / на ўс^и ш^тири с^торо^уни / ро^убили
х^рести^ек^і і ў ко^жд^ії к^ім^нат^і і ў с^ин^ах / о // а йак рус^кі при^ішли / то ўс^о
зане^ихало^ус^и // в^оду с^ив^ітили коло^у церкви / л^уди йшли по^у ту с^ив^ічену
в^оду / кс^он^у в^іт^прави^у / по^утому йшли до^удому / ро^убили та^ку
це^ире^имон^іїу / та^киї з^вичаї бу^у //

Великодні свята

на ве^{ли}ко^дні^й с^вета то^{же} с^ві^{ти}ли паску ў суботу // на Ве^{ли}где^н по^об^ідали / то с^і за^чело зарас с че^тве^рга // ў че^твер^ь ма^{ли}йе^і д^іти ма^{ли} та^кі^йе^і ка^{ла}та^лк^і по^роб^ле^ні / бус^кі ў нас то на^{зи}ва^йут / та^кі^й бус^кі / ка^{ла}т / ка^{ла}т / ка^{ла}т ў че^твер^ь // ў п^іет^ни^цу ў^{же} йа^к пла^шче^ни^цу ви^ті^гну^{ли} / бу^{ла} та^{ка} по^уста^{но}ва / жи б^{ра}ли хло^па^кі^ў / ш^іс^т чи в^іс^ім / б^{ра}ли та^кі^йе^і му^нд^іри во^йен^ни^йе^і / ша^бл^і / і сто^йа^{ла} ва^рта / жи^{ва} ва^рта / ў но^гах і ў го^ло^ві / по^у йе^дно^{му} чо^ло^ві^{ку} / по^у йе^дно^{му} во^йі^{ну} // тре^{бу}ло^у ви^{сто}й^{ати} дв^і гу^ди^ні / н^ічо^{го} не м^ру^{ка}ти // н^ічо^{го} т^іл^кі сто^йати // по^уто^{му} за дв^і го^ди^ні при^ехо^ди^{ла} з^мі^{на} / ко^ман^ду^йу^{чи} там к^ри^кну^ў / за^{ра} п^ід^тм^ін^али / дво^х п^іш^{ло} на й^іх^не^мі^сце / та^г б^{ис} ўс^і с^вета^{бу}ло^у // а п^ід^т цер^кво^уй^у ў^ден^ь / Ве^{ли}где^н / пер^ши^й ден^ь то^{же} к^ли^{ка}ли га^{ла}г^іў^кі^е // д^іў^чета с^пі^{ва}ли / а хло^пц^і ро^би^{ли} та^кі^й п^іра^мі^{ди} / в^ві^ни^ці на^{зи}ва^{ли} ў^{нас} // в^іс^ім хло^па^кі^ў за^ре^мна / по^ула^{па}ли^са за^кр^кі^і ру^{ка}ми / ш^ти^{ри} хло^па^кі^і на^вер^ха ви^лі^зли / по^тім і^{ше} на^вер^ха та^кі^х ма^лен^кі^х два / шоб^т т^ага^{ру} не^{бу}ло^у ве^ли^{ко}у^{го} / і з^{ро}б^или та^{ку} п^іра^мі^{ду} // по^тім хо^ди^{ли} кру^гом цер^кви і с^пі^{ва}ли / Хри^стос во^уск^рес! // то ў^{же} д^іти на то че^нка^{ли} / то^{бу}ло^у ве^се^ло / д^уже^н ве^се^ло^{бу}ло^у / о / а д^іў^чета с^пі^{ва}ли га^{ла}г^іў^кі^е //

Зелені свята

на зе^лені с^вета па^{ру}б^ік^і з д^іў^{ка}ми ви^бра^{ли} м^іс^{це} / на^при^клад^т ў^{по}ли / йа^к па^{сли} ху^добу // о^дно м^іс^{це} не^руха^{ли} / а^{га} / то^{бу}де^м за^{пу}ш^{ча}ли со^бі^тра^{ву} на зе^лені^й с^вета // то на^{зи}ва^{ли} на Зе^ле^ні^ўку / там не^гу^ни^{ли} па^{сти} / тра^{ва} шоб^т п^ідро^усла т^{ро}ш^кі // і по^уто^{му} ку^{па}ли ў^зем^лу к^руг^{ло}й^е та^{ко}й^е / та^{ку}й^у йа^{му} / йа^крас на ко^лі^{на} / жи^{би} л^уди^{на} с^іла со^бі^тна^зем^лу / а^{но}ги за^пха^{ла} у то^уту йа^{му} // ви^{ку}па^{ли} с^{хо}ди / і^ти^{ми} с^{хо}д^тка^{ми} за^ху^ди^{ли} до^у сп^оду / до^у то^йі йа^{ми} // а на^про^{ти} тих с^{хо}до^к з^{ру}б^или х^рест // м^іс^іц^і / з^ві^зди / о та^{ко}й^е / то по^уви^екра^йу^{ва}ли на тра^ві / до^у то^{го}у і^{ше} ў^би^ера^{ли} зе^лени^м / б^{ра}ли ли^{пу} / л^іш^чи^{ну} / ўс^о до^уў^{ко}ла ў^бра^{ли} // та^к т^{ро}ш^{ка} да^лше в^іт то^{го}у / жи^{би} не^{за}ва^{жа}ло / йа^к с^іда^{ли} / ўс^о ма^йі^{ли} / ну і там при^ену^{си}ли з до^{му} ўс^о / шо^тре^{ба} / йа^йі^{чка} / сы^р / ма^{сло} / ўс^ак^і на^пи^тк^і / гу^{сти}ли^сі // то^{бу}ло^у д^уже^н ве^се^ло / спра^ўл^али Зе^ле^ні^ўку // д^ру^ги^й раз^с Пе^тра при^ехо^ди^т / Пе^тр^іў^{ка} / то^{же} ви^би^ера^{ли} та^{ку} са^{му} д^іл^анку / але^н ў^{же} не^кр^{уг}лу / йа^г зе^ле^ні^ўка / а пе^тр^іў^{ка} ў^{же} бу^{ла} на к^{ва}д^{ра}т / к^{ва}д^{ра}тна / і то са^{мо}й^е / но^{ги} жи^{би} бу^{ли} ў^зем^ли / жи^{би} со^бі^ті^ў / і то^{же} о^уб^{ма}й^ува^{ли} до^уў^{ко}ла зе^лени^м / по^тім то^{же} с^і гу^{сти}ли на то^{му} / пе^ре^важ^{но} мо^{ло}т^ь / ста^ри^йе^і н^і / па^{ст}ух^и / ку^три^йе^і ў^{по}ли па^{сли} / па^{ру}б^ік^і / д^іў^{ча}та / л^уби^{ли} та^{ко}й^е ви^еруб^лати / то^{бу}ло^у д^уже^н ве^се^ло / за^{ра}с то^{го}у не^{ма} / ўс^о за^{не}па^{ло} //

Записала Касіян Галина

Надністрянські говірки
с. Надичі
Жовківського району Львівської області

Село Надичі – центр сільради, розташоване за 13 км від райцентру м. Жовкви і за 3 км від залізничної станції Куликів на лінії Львів-Рава-Руська. Перша писемна згадка – 1493 р. Кількість жителів – 372. Площа – 91 га. Сільраді підпорядковані населені пункти Виднів, Гребінці, Звертів, Кошелів, Нове Село, Стронятин, Сулимів.

У селі є школа, бібліотека, магазин.

Інформатор Цеприк Ганна Василівна, 1922 р. н., освіта 4 кл.

Різдвяні свята

на Різдво / йаг ми були д'іти / ўже го^унили / че^икали / не^и мо^угли до^уче^икатис"і // а ўже на саміи С"в'ітиї веч'ір / на першіи / шесто^уго^у с'ічн'і / то^у баба / мама ўже ўставали ранесе^ин'ко / го^утували дванаїц"іт' страў / йісти не^и дали // тре було^у пости^ети ц"ілий ден' // веч'ером / з'ірка на неб'і зас"ійала / ўже йшли с"ідати до^у ве^ичер'і / по^ус"ідали до^у ве^ичер'і // бат'ко^у при^ено^усиў со^улому / д'ідух / п'із"н'іше ўже ми по^ус"ідали до^у ве^ичер'і / по^уве^ичер'іли / кул'ідували // кул'ідни^ек'и^е / пре^ихо^удили по^уп'ід^т в'ікна / хлопц"і / ви^ено^усили йаблука / го^ур'іх'и / грош'і / пампушк'и / ви^ено^усили йім надв'ір // С"в'ітиї веч'ір пе^ире^ишоў / а то^уди ўно^учи / перша чи друга / часом п'ята / ўже йшли до^у церкви / на саме Різдво // йак то було^у ве^исело / а народу! / кул'ідували ў церкв'і / в'ітправи^ело^ус"і / то було^у йак'их штири го^удин'і // потім йак при^ехо^удили до^удому зноў с"ідали до^у столу / с"н'ідали / во^уб'ідали / кул'ідували / три дни с"в'ат с"в'аткували // ко^улис" таг'гур'іўк'и^е не^и пили / йак ти^епер / на саміи пирет часник зубц"ами йіли / а то^уд'і се^илед^тц"і були / варени^ек'и / гулупц"і / ку^т'а / суше^ин'і грушк'и^е / йаблука варен'і / гриби / боршч / мало бути дванаїц"іт' страў / пампух'и^е / завиванц"і / то було^у на ве^ичеру // а ўже на с"в'ата / то ўже м'ясне було^у // на другий С"в'ітиї веч'ір так само гутували / йаг на першіи / т'іл'ко ц"ілий ден' не^и пости^ели / пили во^удиц"у / пере^дт о^уб'ідо^ум / чи ко^ули / і то^уди ўже можна було с"і найісти // по^у ве^ичер'і ху^дили шче^идрувати д'іўчата по^уп'ід^т в'ікна / а ўрано^у / дос"в'іта йшли до^у церкви / воду с"в'ітили / на р'іку ху^дили / рубили хрест з леду і с"в'ітили воду на р'іц"і / то^уди при^ейшли до^удому ўже брали во^удиц"у і крупили / крупидло^у ў руку і ўс"о о^убкрупили / і го^урот / і сат //

Великодні свята

на Вербну не^ид'іл'у йшли до^у церкви // йе так'і це^ирк^иви / жи не^исут с^{во}уї ті кв'ітк'и^е // а йе так'і це^ирк^иви / шо там п'іде паламар' на с"іно^ужет' / нар'іже / по^ус"в'іте / а л'уди їдут до^у мирован'а // а в'ін кождо^уму даїе // то нази^евайес"і Кв'ітна не^ид'іл'а / то йе ло^уза така с

так'ими бас"ками // на К'в'ітну не"д'іл'у ўже ўс"і йшли доу церкви / і старе / і мале / йшли // і ўже в'ітп'раві'елоу"с"і / і таг в'ідбуло"с"і // потім ўже ў Ве"ли"кодний че"т'вер страст"т' с"і п'рави'ела // л'уди йшли в'ече"роу"м / там ўже страст"т' / два"наіц"іт' йе"ванге"л'ійіу // такош ўс"і л'уди йшли на страст"т' // то зак'ін'чилоу"с"і ўноу"чи // ў п'ятни"ец"у ўже р'аноу плашче"ниці" // Ісус Хри"стос поу"мер // йшли л'уди / так самоу п'іст / в'ітп'раві'елоу"с"і // в'ине"сли плашче"ниці"у / поу"лоу"жили на пре"стол'і / ц"ілували / доу"дому йшли // так само строгий п'іст // а ў суботу ўже пе"кли паску // ми пе"кли ў нашоу"му се"л'і ў че"т'вер / боу ў нас церкви не"ма / то ми ноу"сили с"в'ітити ўже ў суботу паску // і ўже гутували"с"і доу Ве"ли"код'ні ц"і"лій ден' // а на Ве"ли"где"н' ўже ўставали так самоу / ше доу"ран'е да"лекоу булоу / йшли доу церкви / п'рави'елоу"с"і доу"го // при"шли доу"дому / поу"с"н'ідали / тоу"ди ўже йшли на гайіу"к'и"е п'іт церкву / бави"ели"с"і гайіу"к'и"е / а поу"оу"б'ід'і ўже на цвин"тар / за поу"мерших му"лили"с"і / і так с"в'ата пе"ре"йшли //

Забави на Андрія

на Андр'іа худили на в'ікна сипати лен / ми с"ійали поу в'ікнах і с"п'івали //

Андр'іу / Андр'іу /
 йа на тебе" лен с"ійу /
 димкоу"йу воу"лочу /
 боу йа заму"ж"іти хочу //

с"ійали / п'ішли хата ў хату / ц"і"ле" се"ло пе"ре"йшли / пе"ре"с"ійали / набрали ў к'и"ше"н'і л'ену і с"ійали // йої! / йаг йідногоу разу за нами баба така стара г'нала // ми поу"т'ікали / аж" ў коу"мору нас поу"хоу"вали / казала / жи ми йі в'ікно збили // то була пол'ка // а ми п'ішли доу нейі / а воу"на / видноу / не" хт'іла / г'нала за нами // а на Андр'іа тоу ше худили ду"рогу сипали // йак худіу" хлопе"ц доу д'іу"чи"ни / а ку"лис" ми терли кунупл'і / те"рм'іт'е так'е булоу / або тра"чин'е б'рали // і так в'ід" тойі хати тоу" хлопц"е висипали те"рм'іт'е доу хати тойі д'іу"чи"ни //

Збитки на Івана

на Івана хлопц"і роу"били так'і чучала / роу"били чистоу йак чоу"лоу"в'ік / і д'іу"чатам на стр'іху стави"ели // р'аноу ўс"тали / див'іц"с"і / Іван си"дит на стр'іс"і / д'іу"к'и"е с'короу ўставали / тої"во / йа рас ўстала ўдос"в'іта / диу"л'ус"і ў в'ікно брама оу"творе"на // татоу накоу"сили коу"н'у"шини коу"ровам / то на воз"і було / а не"ма воза надвоу"р'і // йа ўстала / п'ішла поу"ди"вилас"і / а в'із"е ў р'іц"і // ту"во була р'іка // в'із"е пустили ў р'іку // то так поу"жартували // йа п'іг'нала / татоу с'пали ў шоп'і на с"ін'і / тату! худ'іт! / воза не"ма надвоу"р'і // татоу за"пр'ігли кон'і / кон'і так р'ікою йіхали / і аш там колоу при"с"ілка вийхали і зайіхали доу"дому //

Храмовий празник

на Ми^еко^улайа ў нас буў п^разник // ў нас ў кап^лиц^і с^і п^равило // т^іл^ко на р^оду б^уло / а б^ули жи^ди / кожд^і маў сто^лик / шос^о про^удаваў / то^у х^рести^к'и^е / то^у ме^нтели^к'и^е / то^у цу^к'ерк^{'и}е / ўс^о про^удавали та^г до^урог^уйу // а ми ху^дили до^у кап^ли^чк^{'и} на сл^ужбу Б^ожу // потім з^ним^к'и^е ру^били / потім ху^дили на тан^{'ц}'и до^у Гре^нбениц // ў Гре^нбен^{'ц}'ах му^зи^ка б^ула / п^росто^у се^ред^{'т} села тан^{'ц}'у^вали // і ми так п^{'і}шли / гет ди^евили^с'и // ми ше малі б^ули / ди^евили^с'и / так п^разник пе^ре^нішоў / Ми^еко^улайа //

Весілля

на ве^нс^{'і}л^{'а} то^у х^лопе^нц по^уси^елаў старо^ус^{'т}іў // до^уго^уво^урилис^{'і} на й^ак^{'и}й ден['] старо^усти // при^еішоў / ўз^{'а}ў два чо^уло^ув^{'і}к^{'и}е і сам мо^уло^удий // при^еішоў старо^уста / по^устави^ели го^ур^{'і}ўк^{'и}е / заку^сили і п^{'і}шли до^у к^{'с}он^{'а} / до^у с^{'в}аш^{'чен}:ика на за^{по}в^{'і}ди // ў не^нд^{'і}л^{'у} с^{'в}аш^{'чен}:ик ви^{го}ло^усиў оп^ов^{'і}д^{'т} // й^ід^{'н}у не^нд^{'і}л^{'у} / д^{'р}угу / т^{'р}ету / т^{'р}и оп^ов^{'і}д^{'і} // ўже ве^нс^{'і}л^{'а} / ну на ве^нс^{'і}л^{'а} го^уту^вали^с'и / друш^{'к}'и^е / д^{'р}уж^{'б}и // а при^еіхаў мо^уло^удий до^у мо^уло^удойі ўже з д^{'р}уго^уго се^{'і}ла / то^уди х^лопц^{'і} че^{'і}кали на не^го // ўже зро^убили ро^угатку та^ку / зро^убили б^{'р}аму // а то^уди ўже ви^{'м}аг^{'али} ў не^го ви^куп // дава^{'і} дес^{'і}т^{'і} л^{'і}т^{'р}'іў го^ур^{'і}ўк^{'и}е / чи п^{'і}ят['] чи ск^{'і}л^{'к}о там / по^уго^удилис^{'і} / в^{'і}н даў го^ур^{'і}ўку // то^уди пу^{'с}тили й^{'г}о / то^{'і}во // п^{'і}с^{'л}'а ш^{'л}'убу до^у цер^{'к}ви п^{'і}шли / в^{'і}нч^{'али}с^{'і} / а ўже п^{'і}с^{'л}'а в^{'і}нч^{'ан}'е при^ехо^удили / го^ус^{'ти}лис^{'і} / с^{'п}'і^{'в}али // в^{'еч}'ір мо^уло^удим дару^вали / хто шо м^{'і}х // і то^уди за^би^ераў д^{'і}ўчи^{'ен}у на д^{'р}уге се^{'і}ло / і ўс^{'о} // й^ак ше мо^уло^уда м^{'ала} й^{'ти} до^у ш^{'л}'убу в^{'і}нч^{'ати}с^{'і} / то ў^{'на} к^{'л}ан^{'ал}ас^{'і} і с^{'п}'і^{'в}али //

по^укло^унис^{'і} / д^{'і}ўчи^{'ен}ко / іш^{'че} рас /

по^укло^унис^{'і} с^{'в}ойі['] мам^{'і} зи^{'сто} рас /

до^уго т^{'в}ойа мат^{'і}нон^{'ка} че^{'і}кала /

за^{'к} с^{'і} т^{'в}ого['] по^укло^унен^{'ка} д^{'і}жд^{'ала} //

ну то['] то мам^{'і} / потім бат^{'ко}ви / се^{'стр}'і / по^уўто^ур^{'ало}с^{'і} / с^{'п}'і^{'в}али // в^{'и}йшла над^{'в}ір / в^{'ив}е^{'ли} й^{'і}й / то^уди во^уди^{'це}й^{'у} по^укро^упили і с^{'п}'і^{'в}али //

кро^упи нас / мат^{'і}нон^{'ко} / с^{'в}ач^{'ено}й^{'у} во^удой^{'у} /

с^{'в}ач^{'ено}й^{'у} во^удой^{'у} / п^{'р}аво^{'у}й^{'у} руч^{'ен}кой^{'у} /

до^{'б}ро^{'у}й^{'у} доле^{'н}кой^{'у} //

і п^{'і}шли на в^{'і}нч^{'ан}'е // а ше й^{'а}г^{'і} й^{'і}йі ў^{'б}и^{'ра}ли ў х^{'ат}'і / во^{'на} си^{'д}'іла на ст^{'і}л^{'ци} чи на к^{'р}сл^{'і} / то с^{'п}'і^{'в}али й^{'і}йі ў^{'с}ак^{'і} п^{'і}с^{'н}'і // во^{'на} і пла^{'кала} не^{'рас} / ў^{'с}ак^{'і} п^{'і}с^{'н}'і с^{'п}'і^{'в}али //

на наш^{'ім} по^{'д}в^{'ір}у зе^{'н}ленаста сос^{'на} /

спо^{'га}да^{'і} / д^{'і}ўчи^{'но} / при к^{'ім} ти ви^{'рос}ла //

при сво^{'й}ім ба^{'те}й^{'ку} / при сво^{'й}і['] мат^{'ін}'ц^{'і} /

спо^{'га}да^{'і} / д^{'і}ўчи^{'но} / й^{'а}к то до^{'б}ре д^{'і}ўц^{'і} //

з наш^{'о}го п^{'уд}в^{'ір}йі ле^{'н}т^{'і}ли ка^{'ч}ата /

к^{'р}ас^{'н}і то^{'і} в^{'і}ноч^{'о}к / сп^{'л}ели го^{'у} д^{'і}ўч^{'ата} //

нин'і йіго сплели / а заўтра зиўйане /
спогадаї / д'іўчино / с ким доу шл'убу с'тане"ш //

йаг' будеш ставати / будеш при"с"агати /
шчонаїкраш'ч'і ц"в'іти'будут'т'а спадати //

йак воуни т'а спадут / то не" поузби"райе"ш /
сама си / д'іўчино / дол'і не" ўгадаїе"ш //

Записала Оверко Ольга

с. Побужани Буського району Львівської області

Село Побужани – центр сільради, розташоване за 6 км від райцентру і за 13 км від залізничної станції Красне. Рік заснування – 1433. Кількість жителів – 1034. Площа – 427,4 га. Сільраді підпорядкований населений пункт Ланерівка.

Інформатор Пристанська Євгенія Іванівна, 1935 р. н., освіта 7 кл.

Весілля

ў нас у се"л'і Поубу'жанах |робл'ат так ве"с"і"л'а // начи"найе"с"і
ве"с"і"л'а // ў п'ятни"ц"у пле"тут д'іўчи"н'і в'інок / с'ходи"с"і боугатоу
д'іўчат / с"п'івайут / пле"тут в'інок / то в'інкоу"плети"ни називаїе"с"і //
си"д'ат ц"ілії |веч'ір / даїут йім ве"ч"еру / то називаїе"с"і
в'інкоу"плети"ни // на д'ругий ден' / заўтра ўже ве"с"і"л'а ў моулоу"дойі //
де"ўйата / де"с"ата гоу"дина / йак то поучи"найес"і зви"чайно // моулоу"ду
сад'ат на поу"сад" / на кр'іслоу / даїут йії |подушку // воуна с"ідаїе" на
|подушку / і оу"дна л'удина / чи |ж'інка / чи д'іўка ўби"райе йії / доуўкола
нейі стоу"йат д'іўчата і ж'інк"и" так'і / жи с"п'івайут // с"п'івайут // а тайа
оу"дна ўби"райе / ўби"райут йії ў |б'ілу су"к'енку / в'інок / ўс"о // і воуна
ўже |вибрана / ў |хат'і с"п'івайут // ве"село / оу"дним слоу"вом / поучи"найес"і
ве"с"і"л'а // і воуна ўже |з"ібрана // приїж"їаїе ўже моулоу"дий / моулоу"дий
приїхаў / приходе" доу |хати зи своїми ве"с"і"л'ними і зведе йії с
поу"саду // воуна йіго / а в'ін йії поу"ц"ілуїе / і зи' ўс"і"ма ве"с"і"л'ними ў
|хаті поу"ц"ілуїуц"с"і / з |бат'коу"м / з |мат'ірїу насампе"р"ет / і зи' ўс"і"ма
|гос"ц"ами / і ви"ход'ат над'в'ір / ви"ход'ат над'в'ір / стаїут ўс"і ве"с"і"л'н'і
кругом / і |мати кр"опе воу"дице"їу / доуўкола три |рази їде / |мама йїх
кр"опе / кр"опе і ўс"і с"п'івайут |п'іс"н'у //

час доу шл'убунку с'тати /

три |рази прис"ігати /

три |рази рас поу"разу /

|пере"т с"в'і"тим оу"бразоу"м //

і ви"ход'ат ў |браму / і їдут |п'ішк"и" // ў нас ў се"л'і їдут |п'ішк"и" //

мо^уло^уда гарно^у з'їбрана // мо^уло^удиї їде зи^свойіми сваш^ками / а
 мо^уло^уда їде зи^свойіми // йаг два ве^сїл'а / во^уни ше чу^ж'її їс^ї / а
 с^ход'їц"с^ї ї церкв'ї / но і с^п'ївайут //
 сив'ї кони^к'и^е / сив'ї /
 спо^учи^еваїте ш'е ї сил'ї /
 жиби^с"те заїхали /
 ку^д'а с^т"е загадали /
 п'їд^т го^уру кру^туйу /
 у ту церкву с^в'їтуйу /
 там буде^нмо сто^уїати /
 три рази прис^їїгати /
 три рази рас по^уразу /
 пере^нт с^в'їтим о^убразо^ум //

ну і с^в'ашчен:ик ви^ходе і во^уни в'їнчайуц"с^а // ї нас це^ркоўне так с^а
 випо^уїн'аїе / йак їс^уда // даїут шл'уб^п / в'їнчайуц"с^а // і во^уни
 чо^уло^ув'їк і ж'їнка // ви^ход'їт зи^св'їтої церкви / мо^уло^уда мо^уло^удому
 пе^рре^нкладаїе бук'їт на правїї б'їк / бо^у во^уна їже їїму с^тала ж'їнко^уїу /
 і ви^ход'ат надв'їр / клан'айуц"с^а церкв'ї / мо^уло^уда к'їдаїе цук'ерк'ї
 д'їтим // д'їти дуже^н хапайут // їже їїх Госпо^д"р Бог^х зв'їнчаї / о / ви^ход'ат
 с^т церкви / п'їс^н'у с^п'ївайут //

с^ї'їченї бурач^к'и / с^ї'їченї /

ми їже нав'їк'и злу^ченї /

їдут до^урого^уїу до^у мо^уло^удойї // ї мо^уло^удойї їже виїшла ма^ма / на
 по^уроз"ї / с хл'їбо^ум / їже буде ви^тати / о // ну і пе^рре^нпили /
 по^уздо^уровилис"ї / по^уц"їлу^валис"ї / йак то с^ї належит / о // ма^ма то^уди
 випро^ува^їаїе їїх їс^їх на по^дв'їрїа // ше граїут му^з'ик'и / і їже
 с^п'ївайут п'їс^н'у / шо во^уни їже зв'їнчанї // то^уди / о^уго^улошуйе
 му^з'ика / йак то ти^пер їе / і їже с^їдаїут за сто^ули / граїут / і с^п'ївайут /
 і їїд'ат / і дал'ї граїут // по^даруйут мо^уло^удим / ту їе те / шо їс^уда /
 по^угу^л'айут ше / і мо^уло^удиї заби^ерайе^ї мо^уло^уду на ни^д'їл'у на сво^уїе
 ве^с"їл'а / о // ну і ї мо^уло^удого^у во^уни їже чо^уло^ув'їк і ж'їнка // во^уни
 разом оби^двоїе їс^уда / тан'ц"уйут разом // то їже во^уни о^дно //
 бат'ко / ма^ти да^руйут і рещту їс^а ро^удина / і зак'їнчуйе^с"ї ве^с"їл'а //

Ворожіння на Андрія

ї нашо^уму се^н'їлі По^убу^жанах буї так'її о^убр'ад^т // то було с^в'ато
 Анд^р'їа / три^енаїц"їто^уго^у г^руд'н'а / с^ход'їц"с^ї до^у о^дної хати д'їїчата і
 хл'опц"ї / їден' пе^н'чут пи^ер'їшк'и^е / на^се^рре^ндин'ї хати с^таїл'ат стїл / і
 кладут ті пи^ер'їшк'и^е до^уїкола сто^ула // с^м'їїац"с^ї / во^урожат / при^вод'їт
 до^у хати пса // пес с^їдаїе^ї п'їт сту^лом і п'їдл'їзайе^ї до^у тих пи^ер'їшк'її //
 ко^утроїї д'їїк'и^е пи^ер'їжок з^лапаї / то^у та д'їїка то^уроку п'їде замуш //
 ка^жда маїе^ї св'її пи^ер'їжок / і ка^жда с^ї на тої пи^ер'їжок дивит / кутрїї
 їїї // а пес вил'їзайе по^ума^лен'ку с^п'їт сту^ла і так // о^уден по^ун'ухайе / а
 о^уден хапайе // їс^ї с^ї ре^нгочут / їс^ї с^м'їїац"с^ї // о^ута д'їїка їже п'їде

замуш // зноў пес вил'ізаіе с'п'іт стула / н'ухайе / тоі по'к'инуў / тоі по'к'инуў / аж тії д'іўц"і з'лапаў // зноў ўс"і с"і с"м'і'яат // таг' було / може / чо'тири / п'іет' ра'зіў // р'его'ти / с"м'і'х'и / ве'село / с"м'і'яац"с"і // то'ди д'руге // нали'вайут та'р'ілку во'ди і к'идаіут з бар'в'інку три лі'ст'к'и // то іе д'іўч'і'на і х'лопе"ц / а о'ден лі'ст'ок пу'ст'іі / іак по'к'рут'ат во'дойу / то' тоі лі'ст'ок / кут'роі д'іўч'і'на і х'лопе"ц / то' ц"іліі час х'лопе"ц за д'іўч'і'но'йу г'оне / ц"іліі час / до' того' т'рето'го' лі'ст'очка с"і ні пр'і'яауіе / а по'ве'р'нути в'оду на д'ругіі б'ік / то' буде д'іўч'і'на за х'лопце"м л'і'тала // і ўс"і с"і на то д'іўл'ат / с"м'і'яац"с"і // т'рете" ше / кла'дут п'ерсте"н' на з'емл'у / на д'і'ван ч'и на х'ід'нік / і ўс"і с"і даіут на з'емл'у / а д'іўч'і'н'і в'очи заў'яаіут ху'ст'іно'йу / тії д'іўч'і'н'і / кут'ра на м'іре"на м'енче" / б'іл'ше" замуш іти // заў'яауіут іі в'очи і во'на ма'цаіе / і во'ні в'ітсу'вайут тоі п'ерсте"н' / а во'на х'оче з'лапати ііго / то' с"в'ітло' ку'ліс" г'асло / так с"і с"м'і'яаіи // на'решт'і ўже п'іт'сунут ііі тоі п'ерсте"н' і во'на ўже з'лапе // ўс"і с"і на с"м'і'яаіи то'ди с"і т'рошка по'пр'і'маіи / по'сід'ілі / по'йілі / і на тім к'і'нец //

Запісала Козуб Галіна

с. Новосілки Буського району Львівської області

Село Новосілки – центр сільради, розташоване за 16 км від районного центру Буська і за 5 км від залізничної станції Задвір'я. Перша згадка – 1476 р. Кількість жителів – 519. Площа – 304,4 га. Сільраді підпорядковані населені пункти Дунів, Кудирявці і Лісок.

У Новосілках є школа, клуб, бібліотека, медпункт, магазини, відділення зв'язку.

У селі провів останні роки життя (1841–1843) український письменник М. Шашкевич.

Біля села досліджено два кургани епохи бронзи та періоду Київської Русі.

Інформатор Врублевська Ганна Степанівна, 1934 р. н., освіта 7 кл.

Весілля

ў нас ве"с'і'л'а почи"наіес"а ў п'і'ятніц"у / ко'ли по'чи"наіут і'нести со'рочку в'ід'т мо'ло'дойі до' мо'ло'до'го // і'дут друш'к'і'е в'ід'т мо'ло'дойі / друж'бі в'ід'т мо'ло'дойі / д'і'воч'і друж'бі / ііх назе'вайут / не"сут со'рочку в'ід'т мо'ло'дойі // мо'ло'дий по'вінен д'ати в'ікуп за со'рочку / друж'бі стар'айуц"с"і со'рочку ўк'раіи / шо'б" мо'ло'дий не"плат'іў за неіі г'рош'і / іакшо друж'бі ро'с"і'яан'і ў мо'ло'до'го / не"можут ўк'раіи со'рочку / то'д'і мо'ло'дий м'усе" д'ати в'ікуп / але"пе"ре"важно так'і друж'бі ў нас іе е"не"рг'і'н'і / жи со'рочку ўк'рад'ут // оп'ход'іс"і т'і'л'ко ў зас"т'і'л'у / с'тав'іт го'р'іўку / в'оду / ну там ўс'о / шо го'у'туіут на ве"с"і'л'а / п'іс"л'а то'го' ро'с'ход'іц"с"і ўс"і по до'мах / т'рош'к'і'е в'ітс'іп'л'ейуц"с"і // ў суб'оту по'чи"наіес"і ве"с"і'л'а // пр'і'ей'ж'аіут муз'і'к'ант'и / ўс"іх г'ос'теі стр'і'чайут м'аршами // і'де мо'ло'дий до' мо'ло'дойі / маіе с со'б'ойу друж'бі / с'ваш'к'і'е / п'ерша / д'руга / іак'і п'ід'т руку ве"д'ут ііго до' мо'ло'дойі // а п'ере"т'і'т'им / н'іш мо'ло'дий і'де до' мо'ло'дойі / в'ін по'вінен по'про'с'іти б'ла'гос'ло'вен'ство ў с'воіх р'од'ич'іў // с"і даіут бат'к'і'е / д'і'до / ба'ба /

хрес'ні / родич'і / в'ін клан'айес"і сво'їм родичам / п'іс"л'а того / ко'ли
ўкло'ниўс"і / просит благо'сло'вен'ства ўс"іх го'сте'й / йа'к'і сто'їат на
по'д'в'іру / клан'айес"і / с ўс"іма ц"ілу'їе"с"і і іде до' мо'ло'дойі // ко'ли
при'ходе" до' мо'ло'дойі / ви'ходе" така пе'ребрана ба'пка / гарна така
мо'ло'да / ў так'їй марли за'мотана / з живо'том / ка'же" / йо'ї / а чо ти
ме"не не" ўп'ізнаў? / ти до' мене" хо'диў / а чо ш ти ме"не те"пер
ли'шиў? / ну по'то'ур'гуйуц"с"і гро'шка // ви'ходе" до' н'ого мо'ло'да
справе"длива / йу'го / при'ходе" до' н'ого / клан'айес"і во'на йі'му три
ра'зи / в'ін йі'ї три ра'зи / при'ш'ч'іпл'айе бук'ет мо'ло'дому / дру'шк'и"
дру'жбам // і ма'ма о'п'ходе" йі'х / о'у'кропл'уйе с"в'ачено'йу во'дойу // то'д'і
їдут до' рос'писк'и' / до' шл'убу // ну п'іс"л'а шл'убу при'ход'іт за стіл / а
ма'ма / де в'ідбу'вайес"і ве"с"іл'а / с хл'ібом і с"іл':у за'водит мо'ло'д'ат до'
хати // пот'ім за'ход'іт ў па'латк'и' / йа'к те"пер с'та'в'іт / бо' ве"с"іл'а ў
ха'тах с"і не" в'ідбу'вайе / а ў па'латках // за'ход'іт до' хати / до' па'латк'и' /
ну і там ўже с"і по'чи'на'їе ве"с"іл'ни' о'уб'рат / за'чи'на'їес"і зви'ча'їно з
мо'литви / о / ўс"і го'с"ці ста'їут і мо'л'іт мо'литву / Оч:е наш і
Бо'го'родице // то'д'і ўже присту'пайут хто до' чо'го' / хто до' го'р'їўк'и' /
хто до' во'ди / і зви'ча'їно г'ірко с"п'івайут мо'ло'дим // пот'ім
тан'ц"уйут / до'ходе" аш п'іт к'інец" до' кри'во'го' тан'ц"у // при'в'іту'ють
мо'ло'ду па'ру // ну на ве"с"іл'у / йа'к на ве"с"іл'у / дру'жби дру'шкам
с"п'івайут / дру'шк'и" дру'жбам / так'їй пе'ре"с"п'іў //

наш'і дру'шк'и" не" с"п'івайут /

бо р'ідкийі зу'би ма'їут /

тре'ба хр'іну зам'і'сити /

дру'шкам зу'би зал'і'пити //

а дру'шк'и" в'ітс"п'і'вуйут //

па'рупче / па'рупче /

чим с"і ве"ли'ча'їе'ш? /

чи не" тими со'ро'ч'ками /

шо йі'х по'зи'ча'їе'ш? //

але / мо'же" / ви не" зна'їте / шо то та'ко'їе йе кри'вий тане'ц? // кри'вий
тане'ц / то йе то са'мо'їе при'в'ітуван'е мо'ло'дих / а ў нас с"і нази'ва'їе
кри'вий тане'ц // с'та'в'іт стіл / за стіл с'та'в'іт мо'ло'до'го / на'протиў н'ого
с'та'в'іт кл'о'ш зи со'лотк'им / с'та'в'іт го'р'їўку / со'лотку во'ду / кла'д'ет з
бо'ку старо'с"ціну / кла'д'ет йі на ко'л'іна та'р'іл' / так'їй ве"ли'к'и' та'р'іл' /
шо'п с"і д'уже" гро'ше"ї ўл'їзло і сал'фетку ви'шивану / те"ш та'ку ве"ли'ку /
шо'б" було ў шо' гро'ш'і за'ви'нути // і старо'с"ціна си'д'ит на т'ім кр'іс"л'і /
а мо'ло'да сто'ї'їт // роб'іт так'е ве"ли'к'е ко'ло' / і мо'ло'да сто'ї'їт на
се'ре'дин'і і че"ка'їе // кри'вий тане'ц с"і по'чи'на'їе із дру'шк'и" і дру'жби /
їде дру'шка гу'л'ати / при'в'ітувати мо'ло'дих / п'іс"л'а не'ї дру'жба / то йе
пе'рша дру'шка / пе'рши' дру'жба / дру'га дру'шка / а пот'ім ўс"і го'с"ці їдут
і йі'м с"п'івайут //

а ви / го'с"ці / не" жар'ту'їте /

шо ма'їе"те / по'да'ру'їте /

п'ха'їте ру'к'и" до' к'и'шен'і /

ви'т'іга'їте по'ўн'і ж'мен'і //

а ви / |гос"ц"і / не^н жар^туїте /
по^у сто |рубл'їу по^ударуїте /
т^реба |лишк'и^і / т^реба |миск'и^і /
|буде^н |в'ецко^у / тре ко^у|лиск'и^і //

а ўже йак с"і заве^нде на кри^вим |танци / йаг зач^нут пе^нре^нс"п'і|вувати / то
|год'і стри^мати // с"п'і|вайе друшка |дружбови//

йа ду^мала / шо^у то |дружба /|можна го^у л'у|бити /
а то |кусок пати^ека / шо ў п'їецу па|лити //

не^н с"п'і|ваї / не^н с"п'і|ваї / бо^у то так не^н |буде^н /
|вил'їзла ти вош на п|леч'ї / |гаўкаїе на |л'уди^е //

а йа |так'их с"п'і|вак'їу |вид'їла |м на |ринку /
шо^у си^е|д'їли / |вуш'ї |били / скла|дали ў то^у|р|бинку //

йа по^у|їду до^у Сам|бора / |куп'їу си ко^у|лотку /
йа та|куїу с"п'і|вачку |зак^рїїу ў ви|хотку //

си|дит |дружба за сто^у|лом / на |лок'їт' п'їт|перс"ї /
чи с"п'і|вати в'їн не^н ў|м'їїе? / чи ше не^н на|жерс"ї? //

си|дит |друшка за сто^у|лом / до^у |дружби во^у|р|коче /
ўже би |нин'ї |зам'їш |їшла / но в'їн йї не^н |хоче //

|дружбон'ку / |друж|бон'ку / |марна т|воя ў|трата /
|марна т|воя ў|трата / бо^у |друшка сма|рката //

|п'їс"л"а кри^вого |тан"ц"у пе^нре^нгул'уїе мо^уло^уда |вел'он // бе^нре |дружба
мо^уло^уду гул'ати // став'їт кр'їсло / на кр'їсло кла|дут по^у|душк'и^е // то^у|д'ї
|дружба |першїї гул'айе // в'їн гул'айе наў|коло^у |того^у кр'їсла / гул'айе /
|старайес"ї по^уса|дити мо^уло^уду на кр'їсло / на по^у|душк'и^е // в'їн по^уса|диў
мо^уло^уду на т'ї по^у|душк'и^е / ви|ходить све^нк|руха з |друшками з'н'ї|майут з
мо^уло^удої |вел'он / а све^нк|руха зави^евайе йїїї ў ху|стину // во^у|на ўже
|б'їл'ше^н не^н |д'їўка / а ўже |ж'їнка // то^у|д'ї мо^уло^уда ў|стайе с кр'їсла /
пе^нре^нгул'уїе |вел'он с ўс"ї|ма |друшками / йак'ї йе проше^нї на ве^нс"їл'а /
ўс"ї мо^уло^уд'ї д'їў|чата / ўс"їх бе^нре п'їт ве^нл'он / шоб^п |їшли за неў |зам'їш /
так |само / йак і во^у|на // пе^нре^нгул'уїе з д'їў|чатами / то^у|д'ї к'їдаїе /
о^убе^нр|тайес"ї пле^нчима до^у ўс"їх го^ус|теї / і к'їдаїе |чере^нс |голо^уву / |чере^нс
|себе^н ўзат |вел'он // |друшк'и^е сто^у|їят і че^нкаїут / ко^у|тра ско^у|р'їше со^у|б'ї
з|лапайе / ко^у|тра з|лапайе ско^у|р'їше |вел'он / то з|разу їде за мо^уло^удоў
|зам'їш // |п'їс"л'а |того^у мо^уло^удиї бе^нре мо^уло^уду на |рук'и^е // |г|райут
музи|канти вал'с д'л'а мо^уло^удих / і то^у|д'ї ко^у|ли с"ї |танец к'їнч'ейе /
мо^уло^удиї бе^нре мо^уло^уду на |рук'и^е і не^нсе до^у |хати / ко^у|ли ви|ход'їт с
|хати / там ше по^угул'айут о^у|дин / два |тан"ц"ї / і за|прошуйут го^успо^у|дин'ї /
кум'їс|трини / та йак ў |нас |кажут за стїл / о^ус|тан':її стїл / по^у|дали ўже ўс"о
там / |бул'бу / боршч / шо там не^н |дали за |ц"їлії ден' / і ко^у|ли с"ї

по^уго^усти^{ли} / ўс["]і ўста^йут і староста благо^усло^увит ўс["]іх / мо^уло^удих / і го^успо^удин['] / і музи^кант[']іў // с["]п[']івай^ут многа^йа л[']іта / на тім с["]і к[']ін[']чайе ве["]іс["]іл[']а // п[']іс["]л[']а то^у му^зика до^ура[']на / мо^уло^уд[']ош с["]і ба^ве["] / старийе но^ги на плеч[']і / їд^ут до^удом л[']ігати с[']пати // а по^уп[']рави["]ни ў по^уне["]д[']ілок / їд^ут скли[']кай^ут ше су[']с["]ідіў / кум[']істрин скли[']кай^ут на по^уп[']рави["]ни // на по^уп[']рави["]нах йуш кум[']істри["]на / не["] кум[']істри["]на / та мо^уло^уду ўчит / ўчора['] с сид[']іла // д[']іс["]еї їди о^упслу[']говуї ўс["]іх / д[']іс["]еї но^уси / та['] йаг ми то^уб[']і но^усили ўчора / во^уна х[']оде і ўс["]ім ро^уз[']носе //

Записала Врублевська Марина

БОЙКІВСЬКІ ГОВІРКИ

с. Волосянка

Сколівського р-ну Львівської області

Село Волосянка – центр сільради, розташоване на річці Славці за 35 км від районного центру м. Сколе і за 8 км від смт Славського. Уперше документально це поселення згадане в 1572 р. Історичних відомостей про заснування села немає. Кількість жителів – 1437. Площа – 276, 2 га. Сільраді підпорядковані населені пункти Хашованя, Ялинкувате.

Є легенди про походження села. Згідно з першою, колись на території Волосянки були високі трави, які мали назву *волосяня*. Згодом цю землю почали заселяти перші жителі, а назва трави стала назвою села. У другій легенді розповідається про дівчину, яка мала розкішне довге волосся. Рятуючись від турків, вона перебиралася через болото і втопилася. Згодом це болото заросло травою, яка нагадує волосся тієї дівчини.

Гордістю й окрасою села є новозбудований храм св. Миколая Теплою. У старій дерев'яній церкві села зберігається дзвін із часів татарської навали.

У селі будують нову школу, старій дев'ятирічній школі більше 50 років.

У селі є сільрада, пошта, клуб, магазини.

Інформатор Павлюк Парасковія Андріївна, 1914 р. н., неписьменна

Казка про мудрого Соломона

буў кн[']аз['] ў даўни[']ну / і ма^оў йе[']дыного сы[']на / а[']в[']е йак сы[']нок с[']а ўро[']диў / т[']іл[']ко тры з[']в[']ізды зас[']в[']іты[']ви ў неб[']і // сы[']нок ма^оў ж[']ити два і п[']іў ро[']ку // а ко[']в[']ис['] ў даўни[']ну ни бы[']во ма[']шин / а хо[']ди[']ви к[']ін[']ма де[']р[']жава ў де[']р[']жаву / йш[']ви то на два / то на три ро[']к[']и[']е // ко[']н[']а му[']с[']іў нагоду[']вати / зви[']чайно ўс[']о // сын ўро[']диўс[']а / і кн[']аз['] по[']йіхаў на нараду ў дру[']гу де[']р[']жаву // ўже ма^оў х[']вопчик два і п[']іў ро[']ку / шче ни ц[']і[']во[']го // а ко[']в[']ис['] ж[']інк[']и[']е но[']си[']ви ч[']іп[']ці на гов[']ов[']і так[']і / так с[']а в[']іта[']ви / і ма[']ви ў ро[']б[']ітний д[']ен['] хо[']дыти ў ч[']іп[']цах / і до ц[']е[']р[']к[']в[']і дру[']г[']і ма[']ви // і выпра[']ва со[']б[']і ца[']риц[']а ч[']іп[']ец['] / доста па[']ртиц['] ус[']ак[']их / ус[']ак[']их / так в[']ід[']т['] вуха до вуха / то[']то во[']так ма[']ха[']ва і по[']во[']жи[']ва на пар[']кан // но і в[']іт[']е[']р['] д[']ує і па[']ртиц[']ами ма[']хайе // а д[']і[']ты[']на так хо[']дит і т[']іши[']ц[']:а то[']му // то ўже два ро[']чк[']и[']е / ўже на трет[']ій пе[']ре[']сту[']пи[']во // і ца[']риц[']а вы[']ш[']ва с хаты і до д[']і[']ты[']ни // шчо ти / ка[']же / так с[']а с[']м[']ійеш? / іс['] чо[']го? / шчо ти так с[']а ди[']вуйеш? // а со[']во[']мон ка[']же так / бо / ка[']же / йа с[']а ди[']выў / йак от в[']іт[']е[']р['] о[']тыми па[']ртиц[']ами ма[']хайе / ко[']ви[']хайе / і так[']ы ў ж[']інк[']и[']е ро[']зум / т[']іл[']к[']и[']е ў ж[']інк[']и[']е ро[']зуму ў гов[']ов[']і / ци ў о[']тых па[']ртиц[']ах // і во[']на с[']а об[']іди[']ва і

тогды с'Вуги маВи його у'быти // в'іц':а ў'дома ни'ма / бо на нарад'і// і
 тогды так із'вече^нру ў'з'аВи га'йду'к'и^е і ве^ндут д'ітва'ка п'ід^т л'іс / за м'істо /
 у'быти // і ма'є'те ме^н'і при'нести м'ізын:иі па'в'ец із н'ого / йаг ў'б'єте / і
 йе'зык / шчо ви ў'же його у'бы'Ви / шчо його ў'же не^нма // 'добре / п'іт'ход'ат
 п'ід^т л'іс так п'ід^твеч'ір' і тогды він до них ка'же / с'Вуха'йте / х'Вопц'і / ви
 ве^ндете ме^н'не у'быти / зна'ю / а'Ве йе з на'ми пес // а ў'пса так'иі йа'зык / ім
 л'у'дыни // то йе'дын / а пал'чик м'ізин:иі со'б'і в'із'м'іт / мо'йіі ма'м'і
 при'не^нс'іт / а ви ме^н'не ни ў'бы'вайте / а йа ў' м'істо ни при'їду // во'ни
 ка'жут / то'то / жал' д'і'тыну / не^нвин:а д'і'тына / а йаг мы с'а 'верне^нм /
 'верне'ц':а цар' до'дому / нас п'і'б'іе // йа ў' м'істо ни при'їду / йа п'іду ў'
 с'в'іт // зро'бы'Ви / ў'з'а'Ви ў' н'а в'ідру'ба'Ви пал'чик / ў'бы'Ви пса / ў'з'а'Ви
 йе'зик і ве^нр'ну'ви'с'а до'м'іў // да'Ви кн'аж'н'іі те / шчо во'на ка'за'ва // а
 д'іт'вак зго'вод'н'іў і ў' р'ад'нын'і // ко'Вис' тако'го ни 'бы'во / йак ти'п'єр' /
 ко'В'готк'и^е / то ти'п'єр' то'то так // і тогды іздр'і'ма'ўс'а п'ід^т йа'кымос'
 кор'чи'ком / зас'нуў го'воден // но куды 'буде і'гы? / диви'ц':а на'ў'ко'во / но
 с'а ў' м'істо ни 'верне^н / бо ни 'верне^нс'а // за'ішоў дал'і ў' л'іс / диви'ц':а /
 шчо'с' там с'а б'виш'чит / йа'кас' з'іро'чка с'а б'вистит // і в'ін і'де на то'тот
 б'виск / а там 'ж'ийе ба'ба // а ко'Вис' ў' да'ўни'ну л'уди 'жи'ви по тры'ста / по
 ш'тыри'ста рок'іў / по сто / ў' да'ўни'ну / шче до Хри'ста // і там 'ж'ийе ба'ба /
 же^н ма'є сто рок'іў / то'та ба'ба / шчо там ў' т'іі хат'ын'ц'і / в'ін на то'то
 с'в'іт'во при'ішоў і ба'ба його ў'з'а'ва / пооб'ти'ра'ва / загор'ну'ва /
 пого'дова'ва його і по'во'жи'ва с'пати // н'іц с'а ни пи'та'ва / бо д'і'тына //
 р'ано збу'ды'с'а і тогды с'а ба'ба з'в'іда'є / чо'го то? / йак то? // і в'ін
 роска'за'ў / так і так / ме^н'не ма'ма ма'ва ў'быти / та'та ни'ма / п'ішоў на
 нара'ду ў' де^нр'жаву // так ў'с'о ба'б'і роска'за'ў // і ў'же до'ходи'т м'іі трет'іі
 р'ік і йа ма'ю ў'ми'рати // ба'б'ц'у / ка'же / буд'те 'Васка / та ви і так у'же
 д'уже старен'к'і / сто рок'іў йі'с'те про'ж'ы'ви / шче п'яди'с'ат ма'є'те /
 да'йте ме^н'ні тих п'яди'с'ат рок'іў / шчо шче ма'є'те 'ж'ыти / а'бы йа
 про'ж'ыў // і ба'ба с'а зми'во'сер'дит / та так / та'ї так б'і'ду'ю са'ма бе^нз^с
 ро'ду // на то'б'і / д'і'тынко / тих мо'йіх п'йе'ди'с'ат рок'іў / шчо йа ма'ю
 'ж'ыти / да'ю то'б'і / 'добре // і ба'ба ў'мер'ва // но і зви'ча'но за'ішоў ў' се^нво /
 та'ї д'і'тыну ка'жде при'гор'не / та'ї пого'ду'є / та'ї ў'д'іне // та'ї п'ід'і'шоў
 ў'же тро'шка 'выш'че // ў'же так'о / ў'же ста'ў ско'тарити / ста'ў зви'ча'не
 со'б'і // при'ішоў цар' із трет'ого ро'ку / з'в'іда'ец':а / де сын? // но га'йду'к'и^е
 ни пов'ідат / у'мер'во та'ї у'мер'во / а'ве його с'єр'це в'іш'чу'є / його
 с'єр'це / шчо в'ін дес' 'ж'ийе // 'добре / а'ве ни 'буде цар' жо'ну ў'бы'вати / бо
 то'то / в'ін цар' / а'ве йо'му так'иі д'уже жал' // і тогды до'ходит йо'му /
 шчо'б^н му ў' ма'істер'к'і зро'бы'ви зо'во'тиі п'вуг^х // і ў'с'і з ди'р'жави ма'ви
 при'іты / ко'жд'ий / котрыі с' того ро'ку / шчо його сын / а'бы си з'в'іда'ў /
 шчо 'буде тот п'вуг^х кошту'вати / но об'і'шоў ц'і'ву ди'р'жаву і х'Вопц'іў
 ў'с'іх сих пе^нре'пи'та'ў / і їдут ў'же не'да'веко м'іста / ве^нр'тайу'ц':а ў'же /
 х'Воп'єц с' к'ін'ма // у'же ма'ў ш'існа'ц'ат' рок'іў / Со'во'мон // і тогды
 п'іт'ходит до ка'ждо'го // тогды в'ін ка'же так / гос'по'дар'і / йак о'тот п'вуг^х
 на'оре при'їде йар' / зо'во'тыі п'вуг^х на'оре / гос'по'дар' по'с'і'є пше^нни'ц'у /
 на'д'і'де до'жу / пше^нни'ц'і с'а ў'ро'дит / із'і'де / ў'ро'диц':а / і тогды п'вуг^х

шчос' буде коштувати // а йак в'ін на оре / а ўпаде погода / господар' на с'їе пше^нниц'у / зе^рно выхне / птах'и^е заберут / та'ї ни'бде коштувати плуг^х нич // та'ї запысави і п'іш'ви // приход'ат до цар'а / прочита'ў / то м'ї сын // висваў воіско / а в'ін на сил'і / та'ї кон'і загна'ў соб'і ўже до стаін'і / воіско ве^рнувос'а // тогды ўже шчо буде робыти? / тогды ўже поради'с'а із ными / та ни'бде цариц'і казати // запрос'ыў гос'ці / з двох дир'жаў кн'аз'іў / но / ве^нвыку завадиў бал' / а ў маістерс'к'і росказа'ў маістрам зробыти де^ре^нўйан'і Вишк'и^е два і п'іў метра / і завожиў ус'і сто'ви ў ус'іх па'вацах / і ма'ви йісти / і за к'ін'ц'і ма'ви де^ржати / Виш за к'ін'ц'і / но йак воз'ме ў рот? / п'ішоў цар' іс царицеў ў св'ї по'к'ї / думайе / шо будут робыти гос'ці? / та'ї сид'ат / ўже поговод'н'іви / но нив'іл'но ўз'аты б'вишче / а за кон'ец / а тот Со'во'мон то'то зна'ў і тогды ўб'іг^х / ўб'іг^х ў зал' і тогды каже / гос'ці / ви бе^нр'іт за кон'ец вышку і давайте другому / третому і йічте / бы'с'те по'й'ви // і ўт'ік // заходе цар' // ўс'о пус'те і ўс'і сыт'і / ўс'о з'й'іви // тогды шчо? / з'в'іда'с'а / а буў / каже / х'вопчик так'иї / так'иї ў гат'и'х? / буў х'вопчик // тот зво'миў рук'и^е / то м'ї Со'во'мон // і так не^нда'веко за м'істом буў стаў // і тогды ўже не^н ішоў н'ікуды в'ід' того м'іс'ц'а // ста'ў ко'во ставу / та'ї рыб'ка / та йіс'ц' / бо жити треба / л'удына жива / рыб'ку соб'і во'вит // тогды загна'ў цар' на'во'выти рыбу рыба'к'іў іс ставу / с' того // приіш'ви рыба'к'и^е во'выти рыбу // він каже // ви п'ід'іт по'в'іште цар'ов'і / шчо наї выпус'ц'ат воду іс ставу і тогды ви рыб'ку при'не'с'ете // тогды с'а ве^рну'ви і пов'іви цар'у / шчо так і так / там так'иї чо'во'в'ік ў так'иї одеж'і так нам росказа'ў // то'то м'ї сын // і тут зроби'вис'а так'і йак'іс' дож'т'і / вихр' ве^нвик'иї / ўмер'ва цариц'а / і тогды йак по'хо'ва'ви / тогды в'ін приішоў до'м'іў і ўк'во'ни'с'а татов'і / ўпа'ў на кол'іна / попро'сиў про'баче'н'а // цар' ут'іши'с'а / при'н'а'ў / і цар'у'ваў фаїно / і ўже'н'и'с'а // но ўже цар' ўмер / бат'ко / бо старен'к'иї буў // в'ін дуже з л'уд'ми фаїно / дуже його шану'ва'ви і в'ін л'удеї // тройе д'іто'чок ма'ў // а в'ін забуў / шо йому треба ўмирати / шчо ўже приходит р'ік // нагада'с'а / шчо робыти? / тогды каже ж'ін'ц'і / вы'вади ме'н'і йісти / вы'вади грошеї / вы'вади ўс'о // ўчуў / шчо йа'кас' дес' де^ржава така без' л'удеї / дес' йе така де^ржава / така зе'м'л'а йе / за мо'ре'м да'веко // і в'ін то'то буде йіхати тамк'и^е / абы не^н ўмер і вы'вади'с'а ўже ў чо'ве'н // і при'й'ха'ви / приходит / йе так'иї степ / так'иї л'іс // приішоў ўже там чо'ве'н до того бере'га / а л'уди там таг' дуже роб'ят / руб'ают л'іс // а в'ін приішоў і ста'ў про'сыти тих л'уде'ї // каже / л'уди^е / помо'ж'іт ме'н'і забрати чоўна / ми будемо жити // л'уди кажут / н'і / ми не^н зроби'ме то'то / чо'му? / бо ми робы'ме // но а шчо'ж' ви робы'те? // приішоў анге'в з неба і сказа'ў / ш'чо' бы'с'ми зроби'ви тру'ну / шчо тут приіде мудриї Со'во'мон ўмирати / тот тогды уже не^н ве^р'та'ўс'а до чоўна / каже / то йа приішоў уже / выд'іў / шчо кон'ец // зроби'ви тру'ну і кон'ец //

Записали Вербицька Лідія, Веселова Зоряна

Вечорниці

граВи на скрипку / бас // х'Вопці ішВи ў коВо / тан'ц'уваВи ў кол'і // тогды браВи^е соб'і д'іўч'ат чи там ж'інок і тан'ц'уваВи коВо мійку // ў нас дуже поширена быВа ко'Вомійка / танец // і с'п'іваВи х'Вопці / д'іўчата с'п'іваВи / вигадуваВи ўс'ак'е / с'м'іялис'а // ну так'е знайе^{те} / йак то даўно ко'Вис' быВо // то не^н то / шчо типêр' моВо'д'ож^ш п'іде с'уда / туда / а ран'ше таг' быВо // то д'і ўс'і / ну йаг ўже потан'ц'уваВи / ве^нч'ор'ниц'і ішВи дв'і / годину // йак хто маў котриі х'Вопêц' д'іўчи^ну / провожаў до'дому / а не^н маў / та ішоў сам / ч'и^е д'іўч'инка іш'Ва соб'і са'ма до'дому // ну / бат'к'и^е строго наказуваВи / шчо б^п на то'ту годину она быВа ў'дома / бо знайе^{те} так'е / ўс'ако бываВо та'ї так ве^нчор'ниц'і прохо'диВи //

Весілля

а то'то / а вис'іл'а тоже^н / зби'раВи^ес'а / та'ї так об^пширно не^н быВо // быВа соб'і моВо'да ў українск'ій форм'і // ну йіі зави'ваВи ў так'е б'іле^н повотно / ўно б'іВиВо ў нас назива'вос'а / но / типêр' вел'он од'івайут // ну'ї тоже^н вис'іл'а гул'аВи до д'н'а // гор'іўк'и^е не^н быВо багато / потрош'к'и^е пиви / закуска быВа старо'даўна така / не^н така типир'ішна // тан'ц'уваВи до д'н'а ўже соб'і / тан'ц'уваВи // п'яних не^н быВо / не^н вал'авис'а / так'е быВо вис'іл'а // пот'ім моВо'д'иі при'ходиў із' до'му / із' с'вої х'аты заби'ра'ў моВо'ду до себе^н і ўже ў н'ого вис'іл'а к'інча'вос'а // ўже там тан'ц'уваВи у моВо'дого // і п'із'н'іше^н то'то повотно з моВо'дойі з'н'аВи і зави'ваВи ў хустину / на го'вову к'ВаВи // в'інок п'ВеВи так // схо'д'ивис'а моВо'дойі родич'і / йак'і моВо'дого / до моВо'дого х'аты і п'ВеВи в'інк'и^е з бир'в'інку / і ўк'вадаВи ко'сич'к'и^е йак'іс' у в'інок // і ў тих в'інках моВо'да іш'Ва на вис'іл'а запрошува'ва // із бир'в'інку в'іночок // моВо'д'иі тоже^н // моВо'дому у в'інок іш'ч'е ўк'вадаВи о'вес / ну знайе^{те} / то / шо росте на пол'і / о'вес / а молод'і н'і // там так'і буВи рушник'и^е вишит'і ў моВо'дого і ў моВо'дойі // і ўни хо'диВи по се^нву запрошува'ва там родину / сус'ід'іў на вис'іл'а у в'іночках з бир'в'інку // і ту маВи бук'ет із бир'в'інку / бо ко'Вис' не^н буВо та'ї йак типêр' / шчо ўс'о соб'і купиў так'е пре^нкрасне^н / а ко'Вис' так быВо / знайе^{те} / йак у сел'і / так / но // так у нас в'інк'и^е п'ВеВи у моВо'дого х'ат'і // лад'канк'и^е лад'каВи // то быВа ў нас така выд'іве^нна / ну така / котра зна'ва / знайе^{те} / свашка / назваВи йі свашка / бы то ўна лад'ка'ва моВо'дым ну ўс'ак'і лад'канк'и^е то'ты при'с'п'івува'ва йім // так быВи / зби'равис'а свах'и^е / лад'каВи // то д'і ўже доби'рає соб'і ж'інок / бы йі пома'гаВи / п'іт'а'гаВи там // дуже^н доста ўс'ого знайут // ўни маВи зошит / соб'і записано / ўни соб'і с'а ди'вили ў зошета / і лад'кайт / не^н так знайе^{те} / бо с'а забы'ваВи так // ве^нлик'е с'в'ато там / ци Ро'жде'ство /

ци Водохрес'т'а / ци там Новий р'ік / Васил'а / та кажут / тої будуть іти там / іти сватач'і // буде / наприклад / тот ци тот там Васил' / ци йак'ий / піде сватати / каже / тоту Мар'їрку / каже / так // то в'ін браў собі ч'овов'іка старшого / муш'ч'ину / і тогды ішоў с тим Васил'ом до тойі Мар'їк'и^е / і ўже там уклан'увавис'а / і кажут / мы приїш'ви до вас купл'ати чи там те^нвичку / чи там шос' // так собі з'найте / шутко'вави // ну там ў нас та'ї йе / йак си сподобаєте / та'ї чо'му / та'ї купл'айте / но // і ўни ўже тоді зас'ідави / старости тоти ўже / ш'чо сватави д'їўку / зас'ідави за с'т'їў і ўже говориви / чи би ви нам / каже / свою д'їўчину Мар'їрку дави та'ї за нашого Васил'а? / а так не^нбыво / йак тип'єр' / ш'чо ў клуб'і ўни с'а познакомиви / ци ў клуб'і / ци на тан'ц'ах с'уды / туды / а тоді же^нниви стар'і д'їтеї // ага / мое пове^н оде^н / а попри'моє^і пове^н того Васил'а пове^н / от і нам с'а / каже / нам с'а паруйе пове^н / і мы собі д'їтиї пожин'ім / і буде наше пове^н ўс'о до'копиц'і // так / таг'быво / д'їўчата / не^нтак / йак тип'єр' / си п'їш'ва ў клуб^н / а там ми'н'і си сподобаў тот / а йа йо'му с'а сподобава / мамо / йа ви'хоуу зам'їж^ш / тот ме^нне сватає / а то так не^нбыво / ту йак ш'ч'е пове^н ково нашого пол'а / буде нам добре^н робити / так / так // ўни с'а не^нди'виви / ци та Мар'їрка л'убит Васил'а або Васил' Мар'їрку / пове^нбыво //

Хрестини

ўродива ж'інка д'їтину / та'ї там ў ск'іл'к'и^е д'н'їў ўз'ави / та'ї п'їш'ви до с'в'ашчен'ика / та'ї зговориви / оч'е / пе^нре^нхрис'ц'їт ми'н'і д'їтину // та'ї назби'рави кум'їў // тип'єр' кум'їў сугубо два / та хто хоче / а ве пе^нре^нважно ўс'уды лиш д'воє кум'їў / хресна і хресниї / і ўже'ї до нас то'то д'їш'во ў се^нво / а ран'ше нав'їт' быво кум'їў по'сорок / сорок / сорок // кум'їў быво сорок // кождий кум / кума / сорок йїх быво // давави к'рижму і ўс'о // пе^нре^нхристиў с'в'ашчен'ик д'їтину і ўни тогды пове^нр'нувис'а до'дому // гостину там друг'і кухарк'и^е завадиви / бо будуть с'ї гостити / куми грави / гул'ави / грави на т'ім / на скрипц'і / на бас'і / гул'ави до'д'н'а / хре^нстини йшви до'д'н'а //

Зведення хати

і с'в'атиВи ус'о водоў с'в'аченоў / з'найте / би не'даї Господи / ди'явол с'а там не^нприси'виў до хаты / або'ш'чо // с'в'атиВи і клави / йаг заўйазувави хату дере^нвом / то п'їт угол к'вави і пш'єнич'ку с'в'ачену // і грош'і к'вави / би багат'і быви // ў нас і тип'єр' стаўл'ат / йак побудуйут / йак ўже з'д'їм'л'ат // во'но то'то постаўл'ат / тогды ідут у л'їс / вырубайут таку малиїку сме^нр'їчку // йїїї прикрас'ат л'єнточками і ко'сичками / і кладут на'самий в'єр'х // не^нз'найу / у вас то'го ни'ма / бо ви може зи Л'вова са'мого // ко'сиц'у / йак постаўл'ат ко'сиц'у / тогды господар бе^нре бутилку / закуску і ви'носит там'такої на то'ту хату / і там пови'вайут то'ту ко'сиц'у //

Про чаклунів

з даўн'іших час'іў быВи ў нас ворожбыти / быВи // от она тоб'і
йаг'ўз'аВа / йак ко'рова п'іш'Ва / она ўз'аВа того с'л'іду / бо'Вота того / ўна
тоб'і таг'зроб'иВа / ш'ч'о т'воя ко'рова ўже тоб'і мо'вока не^н да'Ва
на'в'êч'ір' / а ти'пêр' ўже з'мої вêр'ств'и / то'ты мо'лоч'ш'і ўже н'іц не^н
в'ір'ат і ни'чого не^н з'найут / йа вам кажу / ни'ч не^н з'найут // от ко'лис' і
д'іў'чатам вы'ла'Ува'Ви / ў'би зам'іж^ш ни ви'ш'Ва / і х'во'ц'ови / ў'би с'а не^н
ў'жи'ниў / і вы'Ва'Ува'Ви // йак со'б'і хо'диў до тойі д'іў'чи'ни х'во'пи'ц' / а
дал'і ш'ч'ос' йо'му так / в'ін ви'шиў то'ту д'іў'чину / п'ішоў до д'ругойі / з
д'ругойу с'а ў'жи'ниў / і то'та на'в'іт' мо'г'Ва д'іў'чина так йо'му з'роб'ити / ш'ч'о
в'ін із'с'воєюў ж'ін'коў не^н м'іх с'пати / ну / ви розу'м'іе'те // йа'кос' /
д'іў'чата / от у нас быў так'ий при'клад' / был / был // на п'ят' ро'к'іў йо'му так
з'роб'иВа / ш'ч'о в'ін із'с'воєюў ж'ін'коў не^н м'іх с'пати / то на'в'іт' о'кремо
со'б'і с'па'ви / йаг' брат і се'стра / а ў п'ят' ро'к'іў / йак ви'ш'во ў'с'о / в'ін ўже
п'ішоў до ж'інк'и'е // о'так з'на'ви ви'лад'ити //

Про шептуху

ск'и'да'ют і угл'а пал'ат / і до во'ди с'в'аченої хо'д'ат // йе / і ти'пêр'
йе та'ка ба'пка / ш'ч'о мо'же / з'на'е'те / ш'ч'ос' по'ше'пт'ати // по'ше'пче /
по'ше'пче / то'гда ка'же // іди і по'ма'сти д'і'тину с'уд'и / йа'к'шо ма'е
ў'ро'к'и'е / с'уд'и го'во'ву / но'ги / ў'с'о / і ў'но н'і'би в'іт'хо'дит / так //

Про родовід

не^н по'в'ім вам // даўне се^нво / д'уже^н даўне / йої // та ту мо'ї ба'бы /
д'і'ды / пра'д'і'ды жи'ви / і на т'ім са'м'ім м'і'сци йа с'а ви'ши'Ва тут жи'ти //
он д'очку до'ма зам'іж^ш ви'да'Ва / і ўна с'а ви'ши'т ту / о'ди мал'і й'і'ї д'і'ти //
ме^нне на'зи'вайут Ла'зо'ри'ха за'то / ш'ч'о м'і'ї т'ато бу'ў На'зар'і'ї / а ў се^нл'і /
з'на'е'те / ра'н'ше не^н к'ви'ка'ви На'зар'і'ї / а Ла'зор / а'ї так во'но ме^нне'ї
на'з'ва'ви // і мо'я ма'ма бы'ва Ла'зо'ри'ха / і йа Ла'зо'ри'ха / і ти'пêр' ў ме^нне^н
дон'ка Л'уба / і Л'уба / ка'жут / Ла'зо'ри'шина / о'так ўже бу'де іти //

Збитки на Андрія

йак Анд'р'і'я при'хо'ди'во / а йак ш'ч'е йа'кас' та'ка гу'л'аш'ча бы'ва /
з'на'е'те / д'іў'чина / так йі на хату ви'са'ди'ви і ту'алет / і в'із'с' / і ш'ч'о'сте^н
х'т'і'ви // та'кого з'битка ро'би'ви // і пра'пор по'в'і'си'ви / йа'кус' там т'ра'пку
на па'тик на'мо'та'ви / та'ї по'в'і'си'ви // но бо с'а од'н'і з'во'сти'ви / ш'ч'о з
ним не^н хо'че хо'дити / а ўна хо'ди'ва со'б'і з д'руги'ми // так з'битко'ва'ви'с'а
т'ро'х'и'е з д'і'вок // так на Анд'р'і'я / но з'на'е'те в'із'с' шо то х'во'ц'і
вы'т'а'гнут на хату / на са'мий ве'р'шок по'ста'ўл'ат // та д'іў'чина ўже ўна
ма'ва / бо ба'т'ко йі да'ваў // ш'ч'е з'на'е'те / ка'же / ти ш'ч'о ме^нне
по'по'зо'ри'ва на ў'с'о се^нво? // та то'б'і / ка'же / в'із'с' ви'са'ди'ви на хату / так /

Весілля

ўна хо'диВа на ве'с'іл'а про'сити так / ў нас 'буВи д'іў'чата / ш'ч'о і д'іти 'маВи / знай'ете / до ве'с'іл'а / зап'ете'на // та'ї йі роспл'ітаВи в'інок // з в'інка пар'тиці д'уже вис'іВи // йі 'косу росплетут / рош'чешут / і ўже ўна так хо'диВа / і'на в'іс'іл'у 'быВа / аж'ш док'и'е не' по'ставит йі мо'води на го'Вову п'рим'ітку / ну то'то на го'Вову таку пар'точку // ўже тог'ды мож'ш 'быВо йі'йі роспл'ітати // так у нас 'быВо ко'вис' // маў п'раво рош'че'сати або мо'води / або 'мама мо'водой / так / рош'ч'ісуваВи / так // а мо'вода не' 'маВа п'рава п'іти / йак в'інк'и'е 'йі'йі 'виВи / в'інк'и'е ў мо'водого // она не' 'маВа п'рава ту'ди п'іти / она 'быВа 'дома / ш'ч'ос' соб'і ро'биВа / ро'боту йа'кус' / а там йі'йі в'інк'и'е 'виВи і гу'лаВи / а ўна 'мус'іВа 'быти 'дома // так'и'й буў з'вича'й / ну / т'рох'и'е не' 'фа'йні'й буў з'вича'й // Бог'х йі знай'е / чи то так // ти'п'е'р' у'же і мо'вод'т' по'в'ірува'ва ў 'Бога т'рох'и'е / знай'ете / так / за мо'водоў іш'во // ве'с'іл'а 'быВо у мо'водого і ў мо'водой нараз'ц // з'бира'т мо'води'й сво'ю ро'дину / сво'ї су'с'іде / то с'а нази'ва'во про'п'і'й // ішоў про'п'і'й до мо'водой за мо'водоў / і йак сва'ты іш'ви / за'би'ра'ви йі і ўс'о // про'п'і'й ішоў / 'лад'т'ка'ви 'лад'т'канк'и'е // ш'ч'е і ти'п'е'р' і ко'вис' с'тави'ви у нас б'раму // ко'ви с'тави'ви йі'йі / то'ты дру'ж'би с'а во'ми'ви / 'маВи с'а ўво'мити в ото'ту б'раму // мо'воду йо'му з'берут таку йа'кус' / йа'когос' мужи'ка з'берут і 'выве'д'ут // ци та'ка ? / кажут // н'і / в'ін ка'же / то не' ўна / то'д'і дру'ж'к'и'е вы'вод'ат мо'воду спра'ве'д'ли'ву то'ту / ш'ч'о 'ма'йе 'быти // так / таг' 'быВо // 'ран'ше су'губо йи'ед'на / дру'жба і дру'ж'ка / а п'із'н'іше'н / ото'то тог'ды / у то'тих ро'ках ш'із'дис'ат'ох / то 'нав'іт' і по с'ім 'быВо // а'га / ро'би'ви ў се'н'лі // му'зик'и'е 'бы'ви сво'ї / 'ма'ви ск'ри'пку і бас / і ўта'ка ў нас 'бы'ва ко'вис' му'зика // ішоў соб'і на ты'жд'е'н'ско'р'іше чи на к'іл'ко // ка'заў там / чи ти там м'і'й кум / ану би вы до 'мене'н / у 'мене'н ве'с'іл'а / чи 'дочка за'м'іш ви'ходит / чи там сын 'жени'ц'а / ў'би вы зна'ви / ў'би вы п'ри'ш'ви до 'мене' г'рати // і ўс'о // му'зика п'ри'шоў / ко'ви ўже там йо'му п'ва'тиў //

Святий вечір

го'туйут ст'раву // 'ма'йе 'быти два'нац'ат' ст'раў // і го'вуп'ці / і ро'с'іл / і 'бул'ба / і гры'бы / і ку'т'а / і го'рох / і куп'л'айут там 'рыба / обоў'йас'ково т'реба два'нац'ат' ст'раў // хл'іп пе'н'чут / ке'ре'ч'уны / хл'іп / но / і то'д'і ўже звар'ат / то'д'і іде'ме на к'вад'би'ш'че / у 'кого хто ўмер / запал'уйе'ме йім с'в'іч'к'и'е на 'ко'жд'і мо'гил'і / 'ко'жд'і гос'подар на сво'ї ро'дин'і / запал'уйе'ме с'в'іч'к'и'е / зве'р'тайе'мес'а с к'вад'би'ш'ча і с'і'да'е'ме ўс'і за с'т'іў / роз'во'жуйе'ме за с'т'іў і йі'ме / т'іл'ко на о'в'ив'і / на о'л'і'йі // за'носиме д'іду'ха / за'носиме со'во'ми на п'ід'во'гу / бо І'сус с'а у со'во'м'і ў ст'айе'н'ці ў'ро'диў // за'носиме на п'ід'во'гу д'іду'ха // д'іти у со'во'м'і шу'ка'ют гры'бы / мал'і ўта'к'і / йе та'к'и'й Вис'ток / або 'ш'ч'о // і ка'же / йа знай'шоў гры'ба /

п'іду ў л'іс / |будут с'а ме^ні |вести гры|бы // ви|чер'айеме / д'іў|чата / то|д'і
ўс'і то|т'і Вишк'и^е зў|йазуеме до|купи / а|би́ с' / |йак ко|рови п'і|дут / а|би с'а
не^н розгу|биВи / а|би с'а три|маВи ўс'і ко|рови |купк'и^е // тоў со|Вомоў / ш'ч'о
на п'і|дВоз'і / так // д'іў|чата / |мийуц'а ў ко|п'і|ках у нас на С'в'а|тій |вич'і|р' /
а ў ва|реник'и^е кВа|деме ко|п'і|к'и^е / а|ну / |хто на|іде ва|реник? // ке^нре^нчун /
то |йе хл'і|п так'и|ї / пе|чеме ве^нВик'и|ї ке^нре^нчун // то|гды / |йак у нас
нази|ваВи пр'а|диво з'і л'ну / з|найе|те / то с'а пр'а|де / ш'ч'о ко|Вис'
ро|биВи́ с'ме то|ты сорочк'и^е / та́ |ї шта|ны / та́ |ї ус'о ко|Вис' даў|но //
наўх|рест тої ке^нре^нчун пе^нре^нў|йазуеме / і то|гды |того пр'а|дива би|рут і
то|гды / |чи ў |кого |йе чи|р'ак / |чи про|студа / |спал'у|ют тот чи|р'ак / а|би в'і|н
не^н бо|л'іў / ў|би с'а роз'і|шоў / так // та ш'ч'е |в'і|рат у то|ты даў|н'і
забо|боны / |в'і|рат //

Колядники

на Р'іздво ў нас і|дут ўс'і |рано до |цѣр'кви // там с'в'аш'чен:ик
в'іт|правит с'Вужбу |Божу і то|гды там у |цѣр'кв'і ого|Во|шайе / ш'ч'о |будут
хо|дити ко|ладник'и^е і ви|ртепы // |будут хо|дити / |би́ с'те / х|Во|пці
мо|Во|д'і / ў|би́ с'те хо|диВи / ў|би́ с'те не^н ро|биВи |йакого з|битка /
|таг' би́ с'те |фаїно // ко|ладник'и^е за|ход'ат / ко|ладу|ют ко|ждому
ко|лад'ку / |кождому / і д'і|тим / і ми|н'і / і с'таршим // то|гды ў|же
по|ко|ладу|ют / ми по|ставиме п'іў|л'ітру / ў|ни с'а по|гос'ц'ат / і то|гды ў|же
і|дут с |хаты до |хаты // ви|р'тепи |тоже^н |ход'ат / по|зби|райуц'а х|Во|пці ў
чо|рты / ў |жыды / і та|ку |нос'ат с|тайенку ш'ч'е / де |Ісус Хри|стос
у|ро|диўс'а // два па|сту|х'и^е |нос'ат с|тайенку то|ту з |Ісусом Хри|стом / |тоже^н /
|хто |хоче / за|прошуйе |йіх до |хаты / |хто за|хоче / н'і // да|йе|ме |тоже^н |грош'і /
і ко|ладник'ам |грош'і да|йут / бо ўс'о |іде на |цѣр'кву / то|ты |грош'і ўс'і |ідут
на |цѣр'кву // ви|р'тепи |тоже^н з|би|райут |грош'і / |тоже^н да|йут до |цѣр'кви^е //
го|Во|ва |цѣр'кви^е ў|же |йім |вид'і|Вит на та|ку ко|ладник'у го|стину |па|ру
|рубл'іў / а там у ви|р'тепах / на ви|р'тепску го|стину / ў|би́ с'а по|гости|Ви
|трох'и^е / му|зика |гра|е / ўс'о / |Сура і |жит / ўс'і с ко|соў / так / д'і|тій за
|ногы / ш'ч'о |хоче |йіх п'і|тко|сити ко|соў // |ход'ат / |ход'ат / а то ў нас /
з|найе|те / так по|д'і|ве^нно / |йак вам ска|зати // на|приклат / |каже /
се^нре^нд'н'анска |фаўка / ну |к'і|л'ко там ў то|ту |фаўку ў|ходит хат / то так с'а
нази|вайе / но то|та о|ко|Виц'а / де то|ты ко|ладник'и^е |майут про|хо|дити /
|каже / там ри|ш'і|цка |фаўка / там се^нре^нд'н'анска |фаўка / і так'и|ї у
се^нре^нд'н'ан / та|к'и|ї у |фаўц'і с'таршій / бе^нре|за нази|вайут |того / ш'ч'о
|ходит с'таршій // ну ў нас на с'т'іў на|кла|да|йут ўс'ак'их с|траў / і майо|нези /
і го|Ву|пці / ну / |хто ш'ч'о |ма|е / |хто ко|ўба|су / пе^нре^нва|жно ў нас то|то
с'во|ї с|вин'і р'і|жут / та ў|же |майут ўс'і і ко|ўба|си / і шинк'и^е / і то ўс'о
на|к|Ва|да|йут на с'т'іў / |хто |ма|е |йа|б|Ву|ка / |хто |ма|е за|к|ру|че^нн'і |йа|б|Ву|ка /
в'іт|кри|вайе / да|йе / |гос'ц'ат ко|ладник'іў / да|йе |йім |грош'і і ў|ни |ідут
|дал'ше до |хаты //

Записала Гнидин Галина

Похорон

у нас ў се^нлі / йак л^удина ўми^{ра}ва / то на гр^етій д^ен['] хо^{ва}ви / а^ве
два ^вече^{ри} в[']іт^праў^л'а^ви // чи^та^ви саў^тыру і на^іма^ви д[']а^к'і^ў // йім
п^ва^ти^ви за то // а парас^тас в[']іт^праў^л'а^ви д^ру^го^го д[']н[']а // даў^но ^кож^дий
^похорон го^вос[']ат // ў нас і ^зарас['] ўсе го^вос[']ат // п^вачут так за по^мер^вим /
шо аж^т зим^л'а здри^гайец[']:а // го^вос[']ін[']а то йе ^дуже ^даў^не / во^но ш^че ў нас
з^бире^г'а^вос[']а // ў нас ни^ма тако^го ^похорону / тако^йі л[']у^дини / шо^п у^мер^ва
биз['] го^вос[']ін[']а // ў нас ўс[']а ро^дына с[']ходиц[']:а / го^вос[']ат // д[']і^існо тако^го
жа^л'у заў^да^йе / ш^чо аж^т зим^л'а п^ваче / йак хо^вайут л[']у^дыну // шо^бы ни
с^па^ви л[']у^ди ко^во по^мер^во^го / йак чи^та^ви сал^тыру / жи^б' в[']іт^пра^ви^ви /
по[']тому ви^ша^вис[']а ро^дич[']і / а су[']с[']іди чи б[']виз[']с[']к[']і / йа[']к[']іс['] с[']тарш[']і л[']у^ди
^бы^ви ду^па[']ка // то засти^л'а^ви йе^дын д^ру^го^му ^лочи / заў^йазу^ва^ви / і по[']тому
ў^дар[']а^ви по ^зад[']н[']ім м[']іс[']ци / ка^жут / хто ти^бе ў[']дари^ў / ма[']йе в[']ід[']га[']дати //
йак не['] ў[']га[']даў / то ш^че д[']іста[']ваў // а^бо ш^че ка^жут пе[']чы гу[']са[']ка / а^ве то
не['] так пе[']к[']ви / а п[']росто на[']зва та[']ка // так са[']мо о[']дын д^ру^го^му
заў^йазу^ва^ви ^лочи / та[']і йе^дын ка^же / с[']т[']іі / ш^чо ^робиш[']? / то[']
в[']іт^пов[']іда[']йе / гу[']са[']ка пе[']чу / а ч[']о[']му с[']а не['] пе[']че? / бо з ^но[']го ма[']з['] не[']
ти[']че / а ко[']вы поти[']че / то[']г[']ды поти[']че / по[']ве[']бе[']ныт / по[']ре[']пе[']ныт /
по[']цап[']кат / по[']л[']ап[']кат / йак Пе[']тро Пр[']ани[']с[']к[']і^ў з['] Мар[']йо['] Ст[']іпан[']і^ўно[']у
за[']го[']вор[']ат / і до к[']ін[']ц[']а // ци б[']ра[']ви ^мерт[']во[']го за ^но[']гу / при[']ў[']а[']за[']ви ^ныт[']ку
і так ^руха[']ви / а^би на[']л[']а[']кати д^ру[']г[']их / так шо[']би п[']росто не['] др[']і[']ма[']ви // ў[']же
ти[']п[']е[']р['] того ни[']ма // в[']ід[']мер[']во / а^ве го^вос[']ат //

Вибір кумів

ко[']вис['] кум[']і^ў виби[']ра[']ви за с[']татком / за че[']с[']нотами // то ^мус[']і^ў ^бути
^фа[']йні['] / би ма[']ў па[']ру // х[']ресна ма[']ма ^мус[']і^ва ^бути та[']ка по[']р[']ад[']на / бо
ка[']за[']ви / же то д[']і[']тин[']і ўс[']о пе[']ре[']носиц[']:а // ма[']ва ма[']ти па[']ру / не['] в[']ід[']:аних
не['] б[']ра[']ви д[']і[']ч[']ат / с по[']р[']ад[']но[']й ро[']д[']ыни ўсе б[']ра[']ви // а ім[']я с[']в[']аш[']чен[']:ик
призна[']чаў сам пе[']ре[']важно // йак ш[']чос['] бы[']ў на[']в[']іт['] з[']вості[']ўс[']а / то да[']ваў
д[']і[']тин[']і та[']к[']е ім[']я / йак в[']ін сам х[']т[']і^ў // і не['] ма[']ви п[']ра[']ва пе[']речити //
ко[']вис['] та[']к[']і['] з[']вича[']й // ^зараз['] ў[']же ^то[']го ни[']ма // ^зараз['] йак ў[']ро[']диц[']:а / то на
то[']й д[']е[']н['] / ш[']чо припа[']да[']йе по ^це[']р[']ков[']но[']му йо[']го х[']рис[']ц[']ат // ма[']йе два ім[']ена
за[']пису[']йут //

Різдвяні свята

ў нас так ^фа[']йно на Р[']із[']д[']во // ў нас р[']із[']д[']в[']ан[']і с[']в[']ата на[']ве[']се[']л[']іш[']і //
так че[']ка[']йе[']ш тих с[']в[']ат / ўс[']а ро[']д[']ына / хто з[']на[']йе з[']в[']іт[']к[']и / ўс[']і
з[']й[']іж[']Уай[']уц[']:а / ўс[']і че[']ка[']йут ^то[']го с[']в[']ата / то так йа[']кос['] уро[']чысто /
^весе[']во / на[']в[']іт['] йак ма[']йе[']ш йа[']к[']ес['] ^горе і за[']бу[']вайе[']ш на х[']вил[']ку / бо

чи|кайе|ш то|го с|в'ата так / йаг| Бога з| неба // чи|кайе|ш тойі х|вил'і / ко|Ви
 ва|риц':а ви|чир'а // то|у|чут мак / д'іти| майут пе|ре|важно дро|ва но|сити /
 го|туйут с|в'іч'к'иє за|пал'увати // хо|д'ат на ц|винтар' / по|тому ўже с'і|даєт
 ўс'а ро|дына раз|ом // най|старшій / хто ў ро|дын'і йе / за|носит с'н'іп до
 х|аты / д'і|дух нази|вайут йо|го / ў нас с'н'іп пр|осто за|носу|т до х|аты /
 со|вому стел'ат // по|тому куд|кудакайут / шоб^п ку|ры не|с|в'ис'а /
 куд|кудак / куд|кудак / не|су йа|їц'а / бо зна|хожу / бо то так // гри|б'іу
 гл'а|даєт // і|де па|виц'оу шу|кати / і цу| па|виц'у в'ін но|сит ц'і|ве л'іто /
 шу|каєт іх / і ка|жут / шо зна|ход'ат // ўс'і два|нац':ат' стра|у і то на
 о|в'ив'і // ў нас ро|с'іу так'иї йе / то йа не^н зна|ю / ў дру|гих се|вах йо|го
 на|пе|уно не^н ва|р'ат // то ка|пуста в'ід|варе^нна і ту|да гри|б'іу да|єт /
 п'ід|бываній так'иї // но не^н тої ро|с'іу / шо ку|р'ачій нази|вайе|ц':а / а то
 так'иї п'іс|нї // і бу|л'ба с'п'ід'т ву|пыни обо|ўйас|ково до н'о|го іде //
 го|вупц'і с'тер|тойі бу|л'бы так'і да|ўн'і / ў нас з|рысу не^н при|зна|єт /
 пол'|ск'і / ка|жут // го|рох чи там ка|пуста / пиро|гы обо|ўйас|ково // мед'
 да|єт / ку|т'а / ўс'і два|нац':ат' / пот'ім і|дут йед'н'і до дру|гих кол'а|дувати /
 до ро|дич'іу обо|ўйас|ково // кол'і|дуєт до 'ран'а / по|кы до ц'єр|кви не^н
 тре|ба їти // а по|тому і|дут ўс'і на Р'ізд|во ў|дос'в'іта рано / ш|еста дес'
 го|дына // ўс'і поп'ід|ма|в'ис'а / позас'в'ічу|ваєт йа|в'ин'к'иє / і ўс'і ўже
 пос'п'і|шаєт мо|в'итис'а // пот'ім ўже в'іт|почи|ви / по|гости|в'ис'а // на
 Р'ізд|во ўже ко|ўба|су мож^ш йі|сти / і зби|райу|ц':а кол'а|дни'к'иє / кол'а|дни'к'иє
 хо|д'ат по гру|пам / то нази|вайе|ц':а фа|ўк'иє / по фа|ўках роз|быт'і во|ны /
 дво|р'аны йе / ви|р'шаны / се|ре|дына // то так под'і|ви|ви / на ви|р'шку
 жи|вут ви|р'шаны / дво|р'аны / там / де па|н'ск'иї дв'і|р / так іх нази|вайут / і
 так во|ни в'ід'а|ўна шче збе|рег'в'ис'а // ў кож|н'ї фа|ўц'і йе бе|реза і
 при|става // бе|реза / в'ін ви|де / зас'п'і|вує / в'ін почи|нає кол'а|д'ку / а
 дру|г'і х|вопц'і ўже п'ід'т'е|гаєт // при|става / в'ін гро|ш'і зби|рає на
 ц'єр|ков' // по|том с'в'аш'чен:ик ого|вошує / шо во|ни при|значе|н'і /
 позби|раєт гро|ш'і / зда|ви / с'в'аш'чен:ик ви|читає / котра фа|ўка ск'і|л'к'иє
 да|є на ц'єр|ков' // ми та|ку ц'єр|ков' побуду|ваєт / шчо / Бо|же / на ўс'у
 об|вас'ц' кра|са така / с п'ят'ма ба|н'ами / ве|в'ика / і в'в'і|ниц'а йе // од|на
 ц'єр|ква ў нас на го|р'і / а та ў нас ў ц|ентр'і //

Храмовий празник

ў нас д|уже фа|їно на пр|азник // ў нас на|роду за|прошуйут ў|досу|
 с'в'аш'чен:ик'іу / бо то тре|ба с'в'аш'чен:ик'іу за|прошувати // шче ко|в'ис'
 ра|н'ше / то при|ходи|ви із Закар|пат'а / Бо|же / йа|ка то кра|са / йа бы|ва
 ма|ва / пам'я|тайу / йак йа шче ви|їду над'в'і|р / і|дут іс процес'і|ями / с
 фа|нами / с хору|г'вами із Закар|пат'а ц'єр'ко|ўнї хор і|де на дру|ге си|во на
 пр|азник // йак то фа|їно / Бо|же / ду|ша ра|дуєє|ц':а / чи до|шч / чи по|года /
 во|ни ўсе їш|ви до нас // ў нас пр|азник'і был'і два ў ро|ц'і // на Спа|са / і
 йі|ден пр|азник бу|є / д|уже л'уди ўми|раєт / шче на|ш'і то за|провади|ви на
 Пре|с'в'атої йе|ўха|рис'т'ійї / Чес|ного т'і|ва і кро|ви // ц'єр'ко|ўнї п'іс'н'і
 с'п'і|ваєт / по|том на|зат їш|ви / гости|в'ис'а і ў нас // л'уди за|прошуйут / бо

то йе с'в'атий об'їт / запросыме л'удыну / Бох тоб'ї в'їд'ачит // то не^н
так'ий / просто с'їВи і поїїВи / а то с'в'атковий об'їт / то Бох прийме //
с'в'ашчен:ик'и^е потім об'їт робл'ат / с'в'ат'ат воду / на Спаса / йаб^пка /
овоч'ї / фрукти / а быВо то москал'ї закасу'ваВи / забороньВи / аВе потім
в'їдно'виВи //

Старовинний одяг

ў нас у ВоВо'ан'ц'ї збе^нр'їг'с'а дуже даўн'її од'аг^х // ко'Выс' сам'ї
робиви сукно так'е / быВи його і шиви уйуш'ї / то так'е / йаг зарас /
тѣпѣр'їш'н'ї куртк'и^е // ходак'и^е маВи вар'Уен'ї / вар'Уен'ї то выпраўе^нн'ї
с те^нл'ачойі шк'їри і ўзим'ї трох'и^е студено ў них / аВе шчо буВо
робыти? / напхайут туда со'Воми та'ї ход'ат // а човов'їк'и^е маВи
бундух // котр'ї заможн'ї газди / котр'ї заможн'ї / то носиви так'ї
кожух'и^е / аВе то не^н кождый маў кожух / х'їба так'ї богат'ї / а б'їд'н'ї
ходиВи ў уйуш'ї / с'їрачинах // хо'Вошн'ї / човов'їч'ї так'ї гат'ї / штаны /
то називаВи хо'Вошн'ями / а сорочка човов'їча даўна / то маВа так'ї на
п'веча^ох / так'ї ластк'и^е / йак тѣпѣр'їш'н'ї / йа вид'їВа так'ї з
домашн'ого поВотна іл'н'аного // ж'їноча так само // х'їба на с'в'ато маВи
тонк'е поВотно п'їд'б'їВене / грубе / то на шчод'н'а носиви / а тонк'е
х'їба носиви до цѣркви / обуваВис'а ў ходак'и^е / і то / йак не^н маВа / то
несВа п'їт п'вїчом / а коВо цѣркви с'а ўзуВа / посто'їаВа на с'Вужб'ї /
ходак'и^е п'їт п'вече і на'зат / бо не^н маВи йїх / дуже т'ашко л'уди жиВи //
ж'їнк'и^е носиви таку сп'їдниц'у / фартух називаец'а / по'се'ре^ндын'ї
вышита узором або так'ими вис'точками с к'в'їтами / то називаВос'а
выства / зарукаўк'и^е і об'п'шїўку к'ВаВи / на боц'ї розп'їрка // а сорочка
быВа даўна з розВамами / то не^н кожна ўм'їВа розВами шити / розлами /
то так'ий уз'їр // збираВи йїї і фаўдуваВи і потом йїг'воў робиви так'ї
в'їзе^нрунк'и^е / наносиви / і то дуже фаїно вигл'адає // ў нас йедна ж'їнка
ўм'їВа робити // ме^нн'ї зробыВа таку сорочку / аВе скоро'ї померВа /
ўже потому йа'ї не^н наўчїВас'а // тоже носиви на говов'ї ч'їпц'ї //
зам'їжн'а ж'їнка носива ч'їпѣц' / то йе говоўнїй уб'їр / в'їн дуже
даўнїй // ў нас йе коВе'ктиў так'ий фол'клорнїй ў се^нл'ї / Фес'ц'а / йа ным
доўшїй час ке'руваВа // і ми тої од'аг^х збираВи / пов'їдноўл'уваВи
п'їс'н'ї / обр'ади наш'ї і йїздиВи по Україн'ї // до сп'їдниц'ї обоўйасково
їшВа п'їўка / запаска / або низом виши'ваВас'а / або хрестиком // ўдол'ї
маВа так'ї в'в'їнк'и^е вишит'ї / робыВи р'асы / торок'и^е // п'їўка / то буВа
дуже даўна // д'їўчата носиви на говов'ї с'нурк'и^е // йакшо вона
д'їўчина / не'в'їд'ана / не'зам'їжн'а / то маВа с'нурок / а с'нурок не^н маў
такойї к'и^ечк'и^е / такойї гул'к'и^е на говов'ї / то означаВо / шчо вона шче
д'їўчина // а йак ўже в'їд'авас'а / справиВи ве^нс'їл'а / то йї у ве^нс'їл'н'їм
обр'ад'ї обоўйасково говову пе'ре'ўйязуваВи прим'їткоў / то йе нам'їтка /
то означаВо / шчо вона ўже ж'їнка // п'їс'л'а того шче хустку над'їваВи //
ходак'и^е носиви йак човов'їк'и^е / так жоны і д'їўчата / ўс'ї // до ходак'їў

кр'іпиВис'а воВок'иє // обуван'ці зашну'ровуваВи так // маВи шче вар'Уен'і
ходак'иє / то дуже фаїн'і / з випраўВен'нойі шк'іри // про с'в'ато йіх
бе'ре'г'Ви / а зви'чайн'і н'і / бо с'вин'с'ка шк'іра дуже розма'каВа // а шче
ж'інк'иє но'сыВи на груд'ах сил'уванку / то йе на'місто / по
тêпêр'іш'н'ому / не' кожда ў'м'іВа робити так'і / робиВи так само / шче
на говову йіх к'ВаВи / то робиВи на говову іс пац'орок / корал'і так'і / а
ч'іпці йак робиВи / то куповаВи тас'му / так'е поВот'но спе'ці'ал'не
даўне / пол'ск'е / з узором оно мус'іВо быти // і сами робиВи із луба
так'иї каб'Вук / робиВи / по'тому об'ши'ваВи йего шпил'ками так'ими
жоўтими / йак позо'воче'ними / закр'іпл'уваВи / а з'аду партиці
ўпл'ітаВи // то так'е спраўд'і красне / шчо п'іде / йаг моВода / то кожда
ж'інка но'сиВа //

Старовинний весільний одяг

а на ве'с'іл'а про'сиВи ў нац'іонал'ному од'аз'і // вышита сорочка /
п'іўка / шал'ова сп'ідниц'а / корал'і / чи маВа сил'уванку / чи так'і корал'і
даўн'і пол'ск'і // обоўйасково маВа в'інêц' із бар'в'інку сп'Вете'ний і
партиці / стр'ічк'иє так'і / во'вос'а маВа моВода роспушче'не /
росп'Ветена ко'са / і так про'сиВа на ве'с'іл'а // моВода і йед'на друшка / так
про'сиВи // дружок доста не' маВи // моВодиї так само ходиў у в'інци //
ручн'ик'иє к'ВаВи на руку // то знак того / шчо то моВодиї / моВода /
дружба і друшка тоже маВи / а'Ве д'іўчата виши'ваВи х'вопц'ам і ў них
про'сиВи на ве'с'іл'а / а на ве'с'іл'у моВод'і над'іваВи так'иї спе'ці'ал'ний
в'інêц' з' к'в'ітами / в'ін'чайний / вона йшВа ў н'ому до шл'убу // ў йед'н'ім
в'ін'ці / ў котр'ім про'сиВа / то тої не' збе'р'ігаец'а / а тої / шчо йшВа до
шл'убу / доўго сто'йаў у ко'мор'і / а на говову йі не' вел'он над'іваВи / а
б'і'Виво зави'ваВи / б'і'Ве поВот'но / по'тому хустку да'ваВи і прим'ітку
п'іс'л'а того //

Записали Вербицька Лідія, Веселова Зоряна, Фарина Петро

Лемківські говірки
с. Туринське
Сяноцького повіту (РП)

Село Туринське розташоване за 45 км від Сянока на правому березі річки Ослави. У селі є церква св. Михаїла, дзвіниця, хрест, поставлений 1938 р. з нагоди 950-річчя християнства в Україні. У Туринському є невелика православна громада. Українське населення виселене внаслідок операції “Вісла”.

Першу фіксацію топоніма Туринське датовано 1514 р.

*Інформатор Стахів-Крупа Марія (дівооче прізвище Мазур), 1922 р.н.,
освіта 4 кл., переселена в Україну 1946 р., тепер проживає в смт
Красному Буського району Львівської області*

Весільний обряд

Ле^мк[']іушчина / се^ло Турин[']ско // ў тис[']іча дев[']ітсот триц[']іт[']
перш[']ім роц[']і / пам[']ітайу / були так[']і вбори мо[']ло[']дойі // со[']рочка б[']іла /
рукаў доўгі / вишита на ра[']ме[']н[']і / вопшиўка ву[']зен[']ка / дв[']і д[']іро[']чки
напе[']ред[']і // чере[']з них пе[']ре[']т[']ігалас[']а ву[']зен[']ка гара[']сова стуж[']ка /
заўйазували на ко[']карду че[']рвону // на рука[']вах так само / горсе[']т с[']
чорного або син[']ого сук[']на тонкого / вишиті кол[']оровими нит[']ками
ше[']рс[']т[']аніми / горсе[']т доўге[']н[']к[']і / нише['] пояса п[']ят[']нац[']іт['] / дв[']ац[']іт[']
сант[']иметр[']і // сп[']ідниц[']а че[']рвона або ви[']шнева / о[']б[']шита
с[']т[']аже[']чками / з[']бирана / запаска з[']бирана б[']іла / так само о[']б[']шита
с[']т[']аже[']чками / ўдол[']і фал[']банка // на но[']гах мешти або хо[']дачки // на
ший[']і ко[']рал[']і // при бо[']ц[']і че[']рвона с кв[']ітками фуст[']ина // друшка о[']д[']на /
так само ўб[']рана / но фуст[']ки при бо[']ц[']і не['] мала // мо[']ло[']да мо[']ло[']дому
дарувала на со[']к[']ерку таку саму фуст[']ину / йак мала при бо[']ц[']і / стуж[']ку
на капе[']л[']ух / со[']рочку до['] ш[']л[']убу / йак мо[']ло[']диї прихо[']диў ве[']с[']іл[']а
начи[']нати // мо[']ло[']д[']і ўпл[']італи до['] в[']інка три мален[']к[']і к[']існич[']кы /
друз[']ці не / в[']іночки при[']е[']б[']ірали ше[']рс[']т[']аніми ко[']л[']о[']ровими
с[']т[']аже[']чками // в[']інок з[']мазували ме[']дом // ў мо[']ло[']дого со[']рочка б[']іла /
коло ший[']і вопши[']ўка ву[']зен[']ка / трошки вишита / напе[']ред[']і ў виши[']ўц[']і
дв[']і д[']ірки / чере[']з них про[']т[']ігалас[']а че[']рвона або ружова ше[']рс[']т[']ана
стуж[']ка і заўйазувалас[']а на ко[']карду // спод[']н[']і б[']іл[']і / корсет с тонкого
сук[']на чорного або син[']ого / вишиті ше[']рс[']т[']аніми нит[']ками
ко[']л[']о[']ровими // капе[']л[']ух зе[']лені / в[']інок з бар[']в[']інку / но бес с[']т[']ажок /
на капе[']л[']ус[']і зверху заўйазана че[']рвона с[']т[']аж[']ка / два к[']ін[']ці зви[']сали
на карк / за капе[']л[']ухом пе[']ро і пуху трошка // при бо[']ц[']і по[']кретка з
бар[']в[']інку і трошка кв[']іток купле[']них // дружба так само ўб[']рані / йак
мо[']ло[']диї / капе[']л[']ух іншо[']го ко[']л[']ору / на со[']к[']ерц[']і фуст[']ка б[']іла ў
дружби / дружби задача / йак ішли до['] хыж[']і чи с хыж[']і / то['] со[']к[']ерко[']у
хре[']стиў три рази о[']д[']в[']ірка / а на верх[']нім о[']д[']в[']ірку три[']маў / пок[']и
мо[']ло[']диї не['] пе[']ре[']ішоў за по[']р[']іх // свашкы даї Боже / до[']бриде[']н[']! / з
ве[']с[']іл[']ом! / свашкы три / о[']д[']на старша / шчо вела ціл[']е ве[']с[']іл[']а // ў

че^ит^лвер' мо^уло^уда про^уси^ла свашкы ра^нен'ко / так само і ў мо^уло^удого / ў мо^уло^удого пе^ик^ли три ко^уро^ува^йі д^л'а мо^уло^удойі / с^в'аш^чен:ика і друшкы / а ў мо^уло^удойі с^т'іл'ник / чо^утири хл^іби / два к^райали / йак мо^уло^уду по^уўйа^лзали ў ч^іпец / а два б^рала / йак ў по^уне^д'ілок йшла на вив^ід^т// до^у ко^уро^ува^йа с^п'і^вали /

ої во^т'ім ч^ас^і соло^док / ме^идок /

у д^нишн'у^йу д^нино^йку / (2 рази)

шчас^ливу^йу го^удино^йку //

зи^іди / |Госпо^уди / з |неба / (2 рази)

бо нам т^{'а} на ўсе т^реба //

і ти / |Божайа |Мати / (2 рази)

ко^уро^ува^й начи^{ел}нати //

ко^уро^ува^й пе^ит^л'ованій / (2 рази)

од |Бога да^рованій //

по^уве^изем за г^{'і}ро^йку / (2 рази)

|Гванце^иви по^у же^ино^йку //

ої йак ми по^уве^иземе / (2 рази)

шо з^в'іт:ам приве^иземе? //

Га^нус'у мо^уло^уде^йку / (2 рази)

і ск^рин'у по^уў^не^йку //

пе^ирину ў ш^тири |рогы / (2 рази)

зави^{ел}вати |б'іли |ногы //

пе^ич'ут ко^уро^ува^й / ру^с'ішкы дружба заго^уто^уў^л'айе / зи с^лиўкы п'іў^т'метра доўга і мае три г^{'і}л'ачкы / об^пст^ругуйе / свашкы с^т'іста |робл'ат шнурочкы/ три ру^с'ішкы / йак ўже ко^уро^ува^й го^утовій / при^крашуйут с па^перу шнурочкамі і з^вершкы наса^ууйут че^рвон'і |йаблука / о^удин ко^уро^ува^й д^л'а мо^уло^удойі / другий д^л'а с^в'аш^чен:ика / третій д^л'а друшкы // йак ко^уро^ува^йі го^утов'і / |тато / |мама йіх са^дит за с^т'іл / при^імайут / і їдут свашкы до^удому // ў мо^уло^удойі при^{ел}ход'ат свашкы / даї |Боже / до^убриде^ин'! / даї |Боже / |добре здо^уроўл'а! / їдут ро^ушчи^{ел}'нати с^т'іл'ник / с^п'і^вайут //

ої во^т'ім ч^ас^і соло^док / ме^идок /

у д^нишн'у^йу д^нино^йку / (2 рази)

шчас^ливу^йу го^удино^йку //

зи^іди / |Госпо^уди / з |неба / (2 рази)

бо нам т^{'а} на ўсе т^реба //

і ти / |Божайа |Мати / (2 рази)

с^т'іл'ни^чок ро^ушчи^{ел}'нати //

ої спе^ичемо ми с^т'іл'ник / (2 рази)

со^улотк'ий / йак ме^ид'іўник //

шчо^бп бо^уйари спо^ужили / (2 рази)

шчо^бп |Ган'у ўс'і л'у^били //

і |тато / і ма^моїка / (2 рази)

і ўс'а ро^уди^ноїка //

с^т'іл'ник спе^ичут // т^роха йіх при^імут / і їдут до^удому // староста маў булаву з |л'іскы / |гарно наст^ругана / наго^ур'і задоўбан'і пе^иро і пучок

бар'в'інку / стукаў нейу / ко'ли хо'т'іў ма'ти про'мову // бо'йарами
нази'вали тих / шчо ішли по' мо'ло'ду / дес'іт' чи п'ітна'іт' х'лоп'іў
с'тарших / бо'йар ро'біў бо'йарку / ліс'кова т'ичка / зо'два ме'три до'ўга /
прикрашали й'і па'перами / с'т'аже'чкама / наго'р'і ма'лій в'іночок // ў
че'твер' ішли мо'ло'да і мо'ло'д'і про'сити по' ро'дин'і на ве'с'іла // ў
п'іятниц'у го'спо'дин'і пе'чут хл'іп / р'их'туйут на ве'с'іла / ў суб'оту
по'по'луд'н'у при'ход'ат музика'нти // у суб'оту та'ка бу'ла з'вичка // несли
на по'дарок з'б'іж'е / пше'ниц'у / жы'то / йаре'ц // ў хат'і мо'ло'до'го
сто'й'али тато / ма'ма // музика'нти сид'іли на ла'ўц'і // ста'роста стукаў по'
сто'лі три ра'зи бу'лаво'ю і на'чаў / тату / ма'мо / сто'й'іт пе'ре'д'т ва'ми ва'ш
син / да'куе ва'м за ва'шу го'д'іў'лу / ви'р'іс / йак йав'ір зе'ні'ен'і / про'сит
ва'с благо'сло'вен'ства / шоб' ви й'іго благо'сло'вили по' перш'ім ра'зі /
по' дру'г'ім ра'зі / по' трет'ім ра'зі // тато і' ма'ма го'вор'іт / н'а'й го' Бо'г'
благо'сло'вит / і ми го' благо'сло'вимо // музика г'рае жал'ібно'й /
дру'жба бе'ре д'во'е д'іў'чат / коло мо'ло'до'го / дру'жба з д'іў'чатами / а
мо'ло'д'і за ним об'ход'ат три ра'зи коло музика'нт'іў / капе'л'у'хы
з'ні'ма'ют / за ко'ждим ра'зом ка'жут / да' Бо'же / до'бриде'н'! // д'іў'чата
с'п'іва'ют //

пос'моц'с'а / Іван'ц'у /
на б'ілу по'валу /
йуш т'вое па'р'іп'ство
на в'ік'и'е про'пало //

заг'ра'ют й'ім вал'с / пот'ім пол'ку / і іде музика до' сто'до'ли на т'ік // там
с'а с'ход'ат про'ше'н'і і не'про'ше'н'і / х'лоп'ці / д'іў'чата / тан'ц'уйут //
мо'ло'д'і іде до' мо'ло'дой / несе й'і х'устку або за в'іўку / то с то'н'ко'го
по'ло'т'на т'ри'ц'іт' сан'т'име'тр'іў ши'ро'ка і два ме'три до'ўга / на к'ін'ц'ах
ви'шита ву'зен'ко / та'ка за в'іўка / і два хл'іби // ў мо'ло'дой так са'мо
ста'роста про'сит / музика г'рае / но ўже зата'н'ц'овуе мо'ло'да і дру'шка /
д'іў'ч'ата с'п'іва'ют //

пос'моц'с'а / Га'нус'у /
на б'ілу по'валу /
йуш т'вое д'і'воц'тво
на в'ікы про'пало //

зата'н'ц'уйут і ідут на т'ік / тан'ц'уйут до' ран'ку / на ран'ок іде про'си'тар
про'сити к в'ін'ц'ам / при'ход'ат с'вашкы / ста'роста / го'с'ці // с'вашкы
с'п'іва'ют //

о'і во'т'ім ч'ас'і со'ло'док / ме'док /

ў д'ниш'н'уйу не'д'іле'н'іку / (2 рази)

шчас'ливу'ю го'ди'но'юку //

зи'ди / Го'спо'ди / з не'ба / (2 рази)

бо нам т'а на ўсе т'реба //

і ти / Бо'жайа Ма'ти / (2 рази)

в'іно'ко зачи'нати //

благо'сло'ви / та'то'ко / (2 рази)

зачи'нати в'іно'ко //

а та'то'ко так мо'вит / (2 рази)

н'аї го^у Бог^х благо^ус^ловит //
 благо^усло^уви / ма^лмоїко / (2 рази)
 зачи^енати в'і^ноїко //
 а ма^лмоїка так ^лмовит / (2 рази)
 н'аї го^у Бог^х благо^ус^ловит //
 ўйес'а хм'іл' ^лколо ^лкола / (2 рази)
 а в'і^нок ^лколо ^лстола //
 йе на н'ім три че^нс^лночки / (2 рази)
 йак на ^лнеб'і з'і^рочки /
^лвиве^нли в'і^нок / ^лмедо^ум по^ума^лстили / на хл'і^б ^лстарша ^лс^лвашка ^лкла^де //
 брат при^ходит / ^лкосу ро^успл'і^лтайе / ^лс^лвашкы ^лсп'і^лвайут //
 ої во^лт'ім ч'а^сі соло^лдок / ме^ндок /
 ої ^лГан'у / ^лГанусе^нн'ко / (2 рази)
 ро^успл'і^у ^лкосу бра^лтоїко //
^лб'іл'ше не^н бу^лдеш ^лплести / (2 рази)
 і ^лмам'і ^лхату ^лмести //
^лмама благо^ус^ловит хл'і^бо^ум три ра^лзи / ^лкла^де в'і^нок на голо^уву / ^лс^лвашкы
 при^уй^азуйут // ^лстароста ^лма^ле про^умову / до ^лтата / ^лма^лми / йа^к'і во^уни
 шчас^ллив'і / шо ^лГан'а в'і^нок до^уно^усила і нас на ве^нс'і^л'а по^упро^усила //
 да^лйут йім с'н'і^лданок / по^у с'н'і^лданку мо^уло^уда і ^лгос'ц'і і^лдут до^у ^лцеркви на
 с^ллужбу ^лБожу // мо^уло^уда і мо^уло^удий / йа^г ўже на голо^увах ^лмали в'і^нок /
 то^у ўже ішли ^лчере^нс ^лс'т'іл // при^хо^уди^лли с ^лцеркви / с'і^лдали за сто^ули /
 да^лвали йім о^уб'ід^т / ^лцип^лнар' ро^узли^еваў зо^ур'і^уку / а йа^г ^лбуло бо^угато
^лгосте^ні / то ^лбуло два ^лцип^лнар'і / зо^ур'і^укы ^лпили ^лмало / йа^г го^ус^лподар ма^у
 пйат' ^лл'і^лтр'і^у / то^у ^лбави^ели^ес'а три д'н'і / н'іх^лто не^н бу^у пйаний / а ўс'і ^лбули
 ве^нсел'і // на о^уб'ід^т да^лвали сир / ^лмасло хл'і^п / ^лкажді зро^уби^у со^уб'і
^лка^лнапку / ^лк'ел'ішок зо^ур'і^укы / ^лр'і^лзанкы з ру^лсоллом / ^лка^лпуста з мн'асом /
 з^лрази / мн'асо по^удр'і^лбле^не / за^лпра^уле^не ^лци^лбуле^нйу / ^лчас^лни^лком / ^лпер^лцем /
 пе^нчене // ^лс^лвашкы ^лсп'і^лвали //
 йіла бо йа / йіла
^лр'і^лзанкы з ру^лсоллом /
^лжи^лби ^лм си си^лд'іла
 з ми^ллен'ким за ^лсто^ллом //

^лка^лпуста / ^лка^лпуста /
 не^н р'ід^тка / не^н ^лгуста /
 йа^ка м'і хы^лжоїка
 без^с ми^ллого ^лпуста //

^лдобра капус^лтиц'а
 з др'і^лбним зр'ізу^лван'ц'ом /
^лдобре ^лвол'ки ^лпасти
 з мо^уло^удим ^лІван'ц'ом //

^лдобра капус^лтиц'а
 з вол'і^лом / з вол'і^лом /

дoбpe | вoл'ки | пaсти
 з мo'лo'дим Андp'ійoм //
 пo' oб'ід'і мo'лo'дy дaру'вaли гpo'шимa / нe' б'рaли | гoлими рyкaми / | aбo ў
 | хyсткy / | aбo ў | зaпaскy / пo' oб'ід'і мyзикa г'рaлa / | гoс'ц'і тaн'ц'y'вaли /
 гo'cпo'дин'і стaрaлис'a дpугим o'б'ідo'м д'л'a свaт'іў / a д'л'a свaт'іў
 | мyс'іли | бyти шчe пирoги // їaг дaру'вaли / тo' c'п'івaли //

дaруї | мeнe' / тa'тoїкy / (2 paзи)

ў шчac'ливy гo'ди'нoїкy /
 нe' вe'личe'н'ким | дaрoм / (2 paзи)

тим зe'лeним тaл'aрoм /
 | жиби' м c'і дoбpe' мaлa / (2 paзи)

| жиби' м вaм д'aкy'вaлa //
 дaруї | мeнe' / мa'мoїкo / (2 paзи)

ў шчac'ливy гo'ди'нoїкy /
 н'aї м'іт | п'іде дo' гoри / (2 paзи)

тo кyп'л'y c'o'б'і | пoлe' /
 | жиби' м | нa' н'ім рo'билa / (2 paзи)

| жиби' м шчac'ливa | б'ылa //

пo' oб'ід'і мo'лo'диї зби'рa'єc'a дo' мo'лo'дoї / їaг | бyлo б'лиc'кo / тo'
 | шли п'ішкy / a | дaл'і / тo | вoзaми / стaрoстa мaў пpo'мoвy дo' бaт'к'іў / шo
 ўжe їix син нe' бyдe їix / a збyдyє cвo'йy c'ім'йy // стaрoстa пpo'ciў
 | рoдич'іў дo' c'т'іл'ц'a / дo' yк'лoнy // c'вaшкy | лaткaли //

oї вo'т'ім ч'a'c'і c'oлo'дoк / мe'дoк /

oї | тaтy і мa'мoїкo / (2 paзи)

c'і'дaйтe' нa лa'вoїкy //
 н'aї c'a | Івaн'ц'o ўк'лoнит / (2 paзи)

н'aї c'л'oзoн'кy y'рoнит //
 к'лaн'aїc'a / | Івaн'ц'y / к'лaн'aї / (2 paзи)

ни'зeн'кo дo' н'іx | пaдaї /
 | тaтo'ви і мa'мoїц'і / (2 paзи)

і ўc'ії рo'ди'нoїц'і //
 Івaн'ц'o c'a ўк'лaн'aїe / (2 paзи)

ш'ч'e'c'ц'e гo' дo' гaн'aїe //

ўжe c'a | вибe'рyт / і'дyт дo' мo'лo'дoї / і'дyт c | х'ыж'і / дpужбa | х'рeстит
 д'вeр'і / cтaйyт дo' кyп'и // | мaмa їix кpoпит c'в'a'чeнo'йy вo'дoйy тpи | paзи //
 | тaтo | мaїe ў рyкaх | хл'іп / і'дe ўпe'рeт / c'вaшкy c | кo'рo'вaїaми / бo'їaри
 і'дyт нaпe'рeт / мo'лo'диї / дpужбa і стaрoстa / a пo'тoмy c'вaшкy // ўжe нa
 пo'дв'іp'йy ў мo'лo'дoї / c'вaшкy c'п'івaйyт //

| вийди / | тaтoїкy / c | хaти / (2 paзи)

бoйap'іў пpивитaти //
 нe' з | гoлими рyкaми / (2 paзи)

a з | Бoжими дa'рaми //

нaпe'рeт пo'ci'лaли двoх бoйap'іў / шo | мaли c'a пpo'к'рaсти нe'зaм'ітнo /
 тo д'вeр'і | бyли нe'зaмкнe'ні / a їaк c'a нe' пpo'к'рaли / тo д'вeр'і | бyли
 | зaмкнe'ні // і'дyт п'ід'т д'вeр'і / c'тyкaїe стaрoстa ў д'вeр'і / пo' хви'лин'і

староста мо^уло^удойі в'ітчи^ен'айе д'вер'і / питає / шо ви ту хоче^ите? /
староста мо^уло^удого / ідем шукати мо^уло^удойі кн'агин'і / то не^и та хата /
та сама хата / ми добр'і пе^ире^ив'ірили / шо ви хоче^ите? / кн'агин'і
мо^уло^удойі / староста мо^уло^удойі виводит друшку / староста мо^уло^удого /
ми і ту приїмеме / ми д'л'а н'ої пару меме / заби^ерайе друшку / свашкы
латкайт //

віди / Ган'у с хыжойкы / (2 рази)

привитаї бойаройкы //

бойар'іў за ручейку / (2 рази)

милого за личе^ико //

староста мо^уло^удойі виводит мо^уло^уду // мо^уло^уда ви^итайес'і зи ўс'іма за
руку / а свашкы і мо^уло^удого цілуйе ў губи / мо^уло^удий бе^ире мо^уло^уду
п'ід^т руку // дружба хрестит д'вер'і / і ўс'і ўход'ат до^у хыж'і напе^ирет з
друшкойу чере^ис с'т'іл / а мо^уло^удий і мо^уло^уда за ними // с'ідайт за с'т'іл /
свашкы мо^уло^удого ідут до^у столу / а за столом сид'ат свашкы
мо^уло^удойі / свашкы мо^уло^удого п'ітход'ат до^у столу с ко^уро^увайями і
с'п'івайут //

ої ўступте нам / с'а ўступте / (2 рази)

на свої м'іс'ца пус'те /

бо ми л'уди з до^уроги / (2 рази)

бо нас бол'ат ўже ноги //

свашкы мо^уло^удойі //

не^и ступимос'а с кута / (2 рази)

пок не^и дасте дуката /

дуката чар'веного / (2 рази)

в'іт пана мо^уло^удого //

перш'і послойкы приїшли / (2 рази)

дукаты вам приїнесли //

було с'а позви^евати / (2 рази)

дукаты в'ід'ібрати //

свашкы мо^уло^удойі //

наша Ганус'а / йак лилия / (2 рази)

во^ина нас ту запросила //

дала нам йісти / пити / (2 рази)

не^и каже с'а ўступити //

свашкы мо^уло^удого //

ваша Ган'а / йак лилия / (2 рази)

во^ина вас ту запросила //

дала вам йісти / пити / (2 рази)

каже вам с'а ўступити //

ципнар'у мо^уло^удейкі / (2 рази)

даї свашкам зор'івойкы //

жиби т'роха по^упили / (2 рази)

жиби с кута ўступили //

свашкы мо^уло^удойі //

- згода / с'вахоу́кы / згода / (2 рази)
 йак те^н плен'кайа вода //
- приходить ципнар' / даіе свашкам зо^ур'іўкы і во^уни с'а ўсту^пайут //
 свашкы найменч'іі ко^уро^уваі стаўл'ат пере^дт д^ружбу // д^ружба
 то^ургуйес'а з друшко^уйу / т^ребуіе в'ід^т нейі по^уц'ілу^нка // свашкы
 с'ідайут за с'т'іл і с'п'івайут //
- а ти м'іі ко^уро^увайу / (2 рази)
 йа с то^убоў ро^узмо^уўл'айу //
 йа с то^убоў ро^узмо^уўл'айу /
 де т'а по^уд'іти майу?//
 чи на лави дубов'і / (2 рази)
 чи на с'т'іл йаво^уровіі //
 приіди / мамо / до^ухаты / (2 рази)
 ко^уро^уваі в'ід'ібрати //
 йак не^н хоче^нш приі^нати / (2 рази)
 п'ідем ми го^у про^упити //
- приходить мама / бе^нре ко^уро^уваі / д'акуіе свашкам за ко^уро^уваіа і
 с'п'івайут свашкы //
- п^рііди / тату / до^ухаты / (2 рази)
 мо^уло^удого о^упасати //
 мо^уло^удого о^упасати / (2 рази)
 бо в'ін л'аже с т^войоў д'іўкоў с^пати //
- по^ув'ідала кн'агын'а / (2 рази)
 же руш^нік'іў йе ск^рын'а //
 п'іг'те йіх приінес'те / (2 рази)
 і бо^йар'іў о^пас'те //
- тато приходить / приносіт п^йат' рушнік'іў / пе^нре^уйазуіе чере^нс пле^нче
 мо^уло^удого / ц'ілуіуц'а три рази // зби^нрайуц'а до^у шл'убу // ро^удина ўс'а
 приходить / с'ідайут на с'т'іл'ці // мо^уло^уд'і ви^ход'ат з:а сто^ула // староста
 каже^н / тату / мамо / сто^уйат пере^дт ва^ми ва^ш'і д'іти / ва^ша до^учка /
 хоче^н вам по^уд'акувати за ва^шу го^уд'іўлу / шо ви йіі го^удували / в'ід
 во^гн'а / в'ід во^уди вартували // суп^ружа про^сит вас благо^усло^увен'ства /
 Ісуса Хрис^та / Мате^нри Божо^уйі і ўс'іх с'в'атих / і вас / тату / і вас / мамо /
 і ўс'у ро^удину / по^уперш'ім раз'і / по^уд^руг'ім раз'і / по^ут^рет'ім раз'і // ўс'і
 в'ітпо^ув'ідайут // н'аі йі Бог^х благо^условит / і ми йі благо^условимо //
 зачи^ннайуц'с'а клан'ати / напе^нрет мо^уло^уда / за нейу мо^уло^уд'і / д^рушка
 три^нмаіе йіі с'т'ашкы і ко^су / во^улос'а жи^бн с'а не^н ро^узл'італо^у і во^уна с'а
 клан'ейе / ц'ілуіе тата ў губи / ў ру^кы і ко^ул'іна / три рази / за нейу
 мо^уло^уд'і так само // д^ружба бе^нре дв'і со^укыркы ў ру^ку / а ў д^ругу
 капе^нл'ух / кладе мо^уло^удому на плеч'і / і такош ц'ілуіе тата / маму і ўс'іх
 ў губи / ў ру^кы і ко^ул'іна // йаг ўже ск'інчат клан'атис'а / приносіат до^у
 хати бо^йарку / свашкы с'п'івайут //
- с^коро / старосто / с^коро / (2 рази)
 бо йуш д'л'а нас ўпору
 бо йуш на' нас че^нкайут / (2 рази)

ц|ерквон'ку во^утва^р'айут //
це^нр'ко^уц'а во^утво^урена /
|вобразом засте^нлена //
|вобразом засте^нлена /
с'^в'іче^н'кы зас'^в'ічени //

(2 рази)

(2 рази)

ч'епайуц'а бо^йари бо^йаркы / три |рази о^ук'рут'ац'а і с'п'івайут //
даї то пан Б'іг^х |добрий ч'ас /
йак у |л'удії / так і |ў нас /
у ш'ч'ас^ливу го^уди^ну /
розве^нсел'мо ро^уди^ну //
гої ну^н'ну / гої ну^н'ну /
розве^нсел'мо ро^уди^ну //
н'аї с'а |журит бо^уга^тыї /
де по^уд'іти дука^ты /
а йа |б'ідній / не^н ма^йу /
розве^нсел'у ро^уди^ну //
гої ну^н'ну / гої ну^н'ну /
розве^нсел'у ро^уди^ну //
ў нас ро^удина |ўс'а о^уд^на /
ци ба^гата / ци б'ід^на /
гої так^н'так / гої так^н'так /
ци лем^ко / ци подо^л'ак //

с'вашкы ви^ход'ат с |хаты / д^ружба х^рестит д^вер'і / |ўс'і ви^ход'ат на
по^уд^в'ір'яа // |мама к^ропит с'^в'ачено^уйу во^удойу три |рази // |тато їде
|пере^нд^т |нейі с хл'і^бом // бо^йари напе^нрет // староста і д^ружба за |ними /
с'вашкы |дал'і // йак на |ф'іру / то^у с'і^да^йут / му^зика г^ра^йе / с'вашкы
с'п'івайут //

там |сере^нт по^л'а
|росте топо^л'а /
по^ув'іч |мен'і / д'і^учи^ноїко /
чи бу^деш мо^йа? //
а йа ти по^ув'ім /
о м'її найми^л'ішиї /
в'ід:ам йа ти св'її в'і^ночок
ў |церко^уц'і на |ўсе //
с'^в'іче^нкы зас'^в'іт'ат /
|будут с'п'івати /
ми о^бо^йе засму^чени /
|будеме сл'уб^н бра^ти //
там при^с'агне^м
йід^но д^ругому /
допо^мож^ш нам / ве^нликий |Боже /
|жити по^н'бо^жому //

с'вашка да^руйе с'^в'ашчен:ико^уви ко^уро^уваї // бе^нрут шл'уб^н / при^ход'ат на
по^уд^в'ір'а // |тато на рушні^кови |маїе хл'і^б / їде напе^нрет / |мама
за^д'агне^нна |ў ко^ужух на^верх |во^уно^уйу / |ў ру^ц'і |маїе пше^нниц'у /

о^упс'івайе три ра^{зи} йіх // тато кла^{де} хл'іб^п на плеч'і мо^уло^удих і ў^лводит
йіх до^у хыж'і // д^ружба іде напе^лрет / х^лрестит д^лвер'і / ідут ч^лере^лс с'т'іл /
с'іда^лдут на с^лвойі м'іс'ц'а / да^лдут йім о^ул'б'іт / по^у о^ул'б'ід'і збі^лрайуц'а
до^у до^у / ўста^лдут наў^лколо бо^лйаркы / с^лвашкы с'п'івайут //

з на^лми / Га^лнус'у / з на^лми / (2 рази)

з мо^уло^удими бо^лйара^лми /

ў на^лс го^лры не^л та^лкыйі / (2 рази)

ў на^лс во^лды цук^лровыйі //

ў на^лс не^л б^луде^лш ніч ро^лбити / (2 рази)

но крас^лнейко хо^лдыти //

ў на^лс вер^лбы / груш^лкы ро^лд'ат / (2 рази)

не^л в'іст^лкы ў ср'іб^лл'і хо^лд'ат //

йаг ўже почи^лнайуц'а збі^лрати / до^уў^лкола бо^лйаркы ч'іпайуц'а і
с'п'івайут //

ої крас^лно / крас^лно /

з^лвиткы с^лоне^лйко с^лходит /

а іш^лче краш^лче /

ко^ули Га^лнус'а хо^лдит //

ої крас^лна / крас^лна /

зо^ур'іво^ун'ка ў шк^лл'ан'ци /

а іш^лче краш^лча

Га^лнусе^лн'ка ў та^лнці //

бо^лйари с'п'івайут //

к^лрасна с Га^лн'у / к^лрасна /

бо с'а вистро^уйіла /

йак п'іде^лш на по^лле^л / (2 рази)

ци бу^лдеш ро^убила? //

на по^удв'ір'у / йаг йе в'із^с / мо^уло^удйі бе^лре мо^уло^уду на ру^{кы} і са^лдит на
в'із^с // брат ви^лносит пе^лрину / по^лдушкы / мо^уло^уд'і с'іда^лдут на пе^лрину //
бо^лйари ідут напе^лрет / мо^уло^удйі / староста / с^лвашкы с'п'івайут ве^лсело //
при^лйіхали до^у мо^уло^удого на по^удв'ір'а / ма^лма / тато ви^лход'ат стр'ічати //
тато стр'ічайе мо^уло^уду / во^уна ц'ілуйе йіго ў губ^ли / так са^лмо ма^лму /
д^ружба пе^лрину ў^лносит до^у хыж'і / до^убу^лвайе по^лдушку / стелит
мо^уло^удим на ла^луц'і за сто^ллом // мо^уло^удйі бе^лре мо^уло^уду на ко^ул'іна //
про^лп'іц'і при^лвоз'ат ск^лрин'у / за^лнос'ат до^у ко^ул'мори / брат бе^лре с'т'іл'ник /
на н'ого кла^лде ч'іпец / хустину або завийку / кла^лде на с'т'іл // с^лвашка
з'д'і^лмае в'інок / начи^лнайе по^уў^лйазувати / мо^уло^удйі са^лдит на ко^ул'іна
мо^уло^уду / с'п'івайут //

не^л тор^лгаї / с^лвашко / д'іўч'а / (2 рази)

бо го^лболит го^улоўч'а //

йеї ма^лти го^лду^лвала / (2 рази)

і так йеї не^л тор^лгала //

Га^лнус'у / д'іво^лйко /

де с' д'іла в'іно^лйко? /

схо^увала́ м п'ід^т межу / (2 рази)
йуш го не^н у^виУу //
проп'іц'і с'п'івайут //
ў^чера ^була ^д'іўка / ^коса роспле^нте^нна / (2 рази)
^а ^ниц'ка не^нв'іста / (2 рази)
^чубом зачубле^нна //

ў^чера ^була ^д'іўка /
йаг ^ружа / йаг ^ружа // (2 рази)
^а ^ниц'ка не^нв'іста / (2 рази)
^коло ^мужа / ^коло ^мужа //

при^ни^маїс'а / ^вербо /
де ти поса^уена // (2 рази)
привы^каї / не^нв'істо / (2 рази)
де ти при^еве^нзена //

йаг м'і ^буде ^горазд /
то при^выкну ^зарас / (2 рази)
йаг м'і ^буде ^криўда / (2 рази)
не^н при^выкну ^нигди //

йак по^уўйажут / да^йут мо^уло^д'і ма^лого х^лопц'а на ^руки // хви^линку
по^тримає / да^йе йо^уму цу^коркы / ^булочку / ^грош'і / ц'ілує йіго і
пускає// староста ^крає с'т'ілник / по ^кучокку да^йе ўс'ім / тато^уви/
^мам'і / ўс'і ро^удин'і / про^уп'іц'ам / ^музыка ^грає / бе^нрут ўс'і мо^уло^уду
тан'ц'увати // ідут с'а ўми^вати до ^потока / а йак пот'ік дале^ко / то до
^к'и^ерниц'і / ^дружба ^черпайе ^воду со^к'иркойу / ^хусткойу ^б'ілойу с'а
ўти^рає // ідут до ^хыж'і там шче тро^хы по^уй'ід'ат / шо с'а ли^шило / ше
по^ус'п'івайут і ідут до^удому // мо^уло^уд'і ідут спати пе^ре^нважно до
^ко^умори // ^рано ^мама при^ходит / та ху^стина / шо с'а ^нейу ўти^рали / йак с'а
ўми^вали / то^у ^першу ^н'іч с'а ўти^рали мо^уло^уд'і / ^клали на пе^нрину
прихо^удила х^ресна ^мама / х^ресні ^тато / ^мама і ^тато / ту ху^стину
заби^ерали / йаг ^д'іти ^були ^чес'н'і / то ве^нс'іл'а с'а про^удоўжувало / а йак
^н'і / то ўже ^було по^у ве^нс'іл'у // йаг ^д'іти ^були ^чес'н'і / ^мама х^ресна ^р'ізала
^кури / ^мама ^р'ідна ^р'ізала ^кури / зноў буў о^уб'ід'т / про^удоўжувалос'а
ве^нс'іл'а ^дал'і //

Записала Костів Марія

с. Сянічок Сяноцького повіту (РП)

Село Сянічок розташоване за 8 км від м. Сянока на правому березі річки Сянічок. У селі була церква Різдва Пречистої Богородиці, яку перетворили на костел. Бані церкви замінили на готичну вежу, а оригінальний хрест поставили на могилі місцевого українського пароха. Українців виселили під час операції “Вісла”. Нині це польське село.

Назва села походить від назви річки Сянічок.

Першу фіксацію поселення Сянічок датовано 1424 р.

Інформатор Роман Емілія Андріївна, 1931 р. н., освіта вища, переселена в Україну 1946 р., тепер проживає в с. Сокільниках Пустомитівського району Львівської області

Розповідь про своє життя

наро́дила́ м с'а на Лемк'іушчині́ / се́ло С'ан'ічок С'ано́цко́го по́в'іту Р'аш'іўско́ї о́бласті́ // хо́дила́ м до шкóли / йак ў́шиткы хо́дили до че́тврто́ї кл'аси ў́ сел'і С'ан'ічок // на́ше село́ было́ барV ла́дне / знахо́дилос'а м'іш та́кими до́линками / го́рами // і там йа́ жила́ до сорок шосто́го ро́ку // праўда / п'іс'ла́ че́тврто́ї кл'аси хо́дила́ м до С'ано́ка до шкóли / барV да́леко было́ / с'ім к'іло́метр'іў с'і хо́дило но́гами / ў́зим'і / ў́літ'і // ск'інчила́ с'ім кл'асіў ў́ С'ано́ку / а по́тім йуш нас ви́везли ту // тут ми с'а посе́лили у́ сел'і Со́к'іл'ник'и́ / і тут йа́ ск'інчила́ с'ім кл'асіў / а по́тім йуш тре́ба було́ дес' іти́ с'а ў́чити / то́ йа́ / д'іўчата́ ішли́ с'а ў́чити і йа́ / до те́хнікуму // мо́я ма́ма ни́гди не́ годна́ была́ по́в'істи / по́ліграф'ічний / йо́ї / до йа́когос' там хо́дит / йо́го ск'інчила́ м ў́ п'яде́с'ат дру́гим ро́ці / а по́тім пра́чувала ў́ інсти́тут'і лабо́рантом / ви́шла за́муш // йуш йі́м ви́йіхала́ гет до́ Роси́ї да́леко / бо мо́го чо́ло'в'іка́ там ск'єру́вали на ро́боту / йа́ му́сила́ йі́хати / там ў́ Роси́ї́ была́ три ро́к'и // ни́ч не́ ва́рта ў́ ті́ Роси́ї́ жи́ти // пла́кала́ м ка́жду не́ді́л'у / бо́ до це́ркви не́ п'іде́ш / не́ йе́ де / ну і ў́ п'яде́с'ат се́м'ім ро́ці на́зат с'а ве́рнули́ / ве́рнули́с'а на́зат // йа́ / праўда / жила́ ў́ чо́ло'в'іко́в'ім сел'і́ / в'ін по́ходить с Хо́лмш'чини́ / йа́ з Лемк'іуш'чини́ / а в'ін с Хо́лмш'чини́ // ну та́ йак? / та́ йак ў́шитк'і́ жили́ / та́к і ми́ жили́ / та́шко́ було́ / по́ р'і́зному́ було́ / і та́к / і та́к / але́ йа́кос' то́ б'і́ду п'хали́ до́ пе́реду // ми́ ма́ли ске́руван'а́ с По́л'ш'ч'і́ до Те́рноп'і́л'ско́ї о́блас'т'і́ / але́ не́ дойі́хали́ смо́ / не́ дойі́хали́ ми без' то́ / жи́ ў́ Самбо́р'і́ / йак нас пе́ре'ладо́ували́ с то́ї вуско́ї́ ко́л'ейі́ на ши́року́ / то ми́ с'а там за́тримали́ / і по́тім мо́я се́стра на́ймо'лочша́ / шче́ была́ ма́ла д'іўчінка́ / по́пекла́ си́ ногу́ / бо та́к л'уди́ в'і́дразу хт'і́ли шос' го́рачо́го / та́ і по́ставили́ дв'і́ це́гли́ни / ба́н'ак / та́ і ва́рат йуш йі́сти / ішла́ не́сла ба́н'ак / та́ і заче́пи́ла / та́ і по́пекла́ си́ ногу́ / і не́ дойі́хали́ ми / дойі́хали́ ми до Л'во́ва ту́ йуш на́ш'і́ л'уди́ бу́ли / шо́ ше́ скорше́ ви́йіхали́ / по́ р'і́зд'в'ани́х с'в'ата́х / а ми́ при́йіхали́ на́весну́ / на сам Ве́ли́где́н' ми́ зи́ С'ано́ка ви́йіхали́ / йак то́ ў́шитк'і́ пла́кали́ / йак за́сп'і́вали́ Хри́стос во́скрес' / ми́ не́ зна́ли / де́ йі́деме́ / а ў́ Самбо́р'і́ йа́к'и́с' хло́п ка́же до́ нас / де́ ви́ йі́дете? / та́ там в'і́дро во́ди́ три́ рубл'і́ ко́ш'туйе́ / де́ ви́ йі́дете? //

Подорож рідними місцями

була́ м на Лемк'іушчині́ ў́ ш'і́зде́с'ат п'я́тім ро́ці́ / але́ на́ше село́ йуш с'а барV зм'і́нило́ / на́ша хы́жа і́шче сто́йіт / бо на́ша хы́жа збу́дована́ была́ ў́ тры́ці́т' шесто́м / а ў́ сорок шесто́м ми́ ви́йіхали́ / ми

мус'или вийіхати/ там не^н было што робити / там го^ур'или і наш'і села / і пол'ск'і села го^ур'или / ро^узруха была страшна / была ў наш'ім сел'і / наша хыжа с^тойіт // йак'іс' там пол'ак'і жийут // теж^ш там добре не^йе / не^н хт'іла би^м там быти/ хоч то наше р'ідное село / там би ми с'а і не^н ўчили / і ро^уботи би ми не^н мали / там україн'ц'іў до того^у часу пе^нре^нс'л'ідуйут / і йешче рас^была^м ў с'імде^нс'ат де^нўйатім роц'і/ але то ми были дал'ше на Лемк'іўшч^ніні / село Вапен:е / з лемком посварилас'а // йідемо ў аўтобус'і / а ми зи сестром го^уво^урили по^усвоему / по^у лемк'іўску / а в'ін так чуў / слухаў / слухаў / а потім каже / откал'с'те прийіхали? / йа кажу / та з Украйіні / з йакої Украйіні? / Украйіні йуш не^йе // йа кажу / ти францу^ватіі лемку / йак Украйіні не^йе? // ну і потім прийішли ми до нашого вуїка / татіў дво^уйур'ідній брат // в'ін буў сотником у^па / сид'іў / йак то? / Бе^нреза Картуз'ка називалас'а / т'урма така ў Пол'ш'ч'і / в'ін ў т'і т'урм'і сид'іў / пок'и^с нас висе^нл'али / а в'ін потім остаўс'а / же^нниўс'а на лемкин'і / така Мар'їка / там жиў ў тому Вапен:ому / а ў тому Вапен:ому така сама вода добра нафтус'а / йак і ў нас ў Трускаўци / то там прийіж'Уали л'уди л'ічитис'а // ми прийіхали ўден' / вуїка не^йе / в'ін косит жито / ми лишили свої торби і п'ішли ййазати / ййажеме // потім веч'ір прийішли до дому / ц'оц'а там йакус' вечер'у приготувала / та^і сидимо соб'і / приходит тот лемко / шо йа с'а з ним сварила ў аўтобус'і / і в'ін так г'вариў / г'вариў зо^мном і по^ув'ідат / ви йе дуже хитра куб'іта // йа не^йе хитра / йа йе мудра / так^ім с'а з лемком по^усварила за Украйіну // ну // на Лемк'іўшч^ніні ше с'а зистало бо^угато л'уді / або йіх потім вигнали на зах'іт / вигнали йіх на зах'іт / ну ўсе одно / ўшитк'і тужат за своїм крайем / за нашими обр'адами / за нашими п'іс'н'ами / р'ідне м'ісце наро^уен'а / то йе р'ідне //

Оповідка про Гриця Мотику

на Лемк'іўшч^ніні ў основ^ному заїмалис'а с'іл'ск'им го^успо^ударством / газ'д'іўство своеє мали / тримали в'іўц'і / ко^урови / хто што м'іх / йак хто газ'дуваў // ну і так с'а с'м'ійали с такогo Г^рица / але писав'а Мотика / кажут / Гриц Мотика пов'із^с на йармарок бика / ходиў / ходиў / спродаў того бика / та^і си мислиў // еї / йа не^н п'іду простом до^урогом / йа си п'іду загуменками / жеби м'і дахто грош'і не^йўкраў / шо йа жен'і пов'ім? / де йа под'іў бика? // ішоў / ішоў полем / але виходе йак'іс' хлоп / і по^лпол'ску до н'ого каже / од:аї п'ін'ен'е / бо т'і зашчел'е / йої / та почекаї ішче трошка / на ти гун'ку / стр'іл'аї до тойі гун'к'и^с / каже / стр'іл'аї ішче / наї с'а скурит тота гун'ка // в'ін каже // йуш не^ймам патроно^уў / йак йуш не^ймам патроно^уў / то ти не^н войак / од:аї гроши / бо ти так ро^узмал'уйу / шо р'ідна мама не^н позна / і так назад^т вернуў гроши / так^іво жартували / с'м'ійалис'а //

Записала Костів Марія

ГОЛОВНІ ТЕРМІНИ ДІАЛЕКТОЛОГІЇ

АНКЕТНИЙ МЕТОД. Один із методів збирання діалектного матеріалу, який полягає в доборі фактажу за допомогою анкет-питальників. Спеціальні анкети-питальники розсилають у населені пункти. Їх заповнюють жителі і надсилають адресатові. Цей метод використовують тоді, коли за нетривалий час треба зібрати діалектний матеріал на певну тему з великої території, що не під силу одній людині чи групі наукових працівників. Недоліком методу є те, що він не забезпечує точності і повноти зібраного матеріалу.

АРЕАЛ (лат. *area* – площа). Зона поширення тих чи інших діалектних явищ.

АРЕАЛЬНА ЛІНГВІСТИКА, АРЕАЛОГІЯ. Розділ мовознавства, який за допомогою лінгвогеографічних методів досліджує мовні явища. Основне його завдання – дати характеристику територіального розподілу мовних особливостей того чи іншого говору.

АРГО (франц. *argot* – жаргон). Мова якоїсь вузької соціальної чи професійної групи, штучно створювана з метою мовного відокремлення; характеризується головним чином наявністю слів, незрозумілих для сторонніх. *Шкільне арго. Спортивне арго.*

АТЛАС ДІАЛЕКТОЛОГІЧНИЙ. Систематизоване збирання діалектологічних карт однієї території, на яких показано поширення діалектних особливостей однієї або кількох мов. За територією охоплення розрізняють регіональні, національні та міжнаціональні атласи. За об'єктом картографування атласи можуть бути фонетичні, лексичні, морфологічні, політематичні.

АФЕРЕЗА. Відпадання початкового звука слова. Афераза трапляється в українських говорах, найбільш характерна для поліських говірок: додного (до одного), неддаси (не оддаси), вседно (все одно), небзивайся (не обзивайся). Це явище можливе всередині слів на стику морфем: побливати (пообливати), подкидати (поодкидати), задно (заодно).

ГІПЕРИЗМ. Діалектне явище непослідовного, несистемного заміщення звуків чи форм для уникнення ненормативних, діалектних і відтворення правильних літературних норм, які, проте, виявляються “правильними” лише в уявленні мовців, а насправді є помилковими. У вокалізмі української діалектної мови можна виділити кілька різновидів гіперизмів: а) гіперичне “окання” як наслідок відштовхування від “укання”, що засвідчене в слобожанських говірках: отюг (утюг), опир (упир), одова (удова); б) гіперичне “окання” як відштовхування від акання в правобережнополіських говірках (копуста, бозар, голушка, подорунок); в) гіперичне “ікання” відповідно до закономірних [o] та [e] на українсько-польському та українсько-білоруському прикордонні, що виникло як відштовхування від відповідних польських та білоруських форм, зокрема в надсянських говірках: дохтір (доктор), гонір

(гонор), вівес (овес) та ін.; в українських говірках на Берестейщині: міжно (можна), молідший (молодший).

ГОВІР. Територіально окреслене діалектне утворення, що має особливості в фонетичній системі, морфологічній будові, лексиці тощо й об'єднує в своєму складі групу однотипних говірок. Говори входять до складу наріч, або діалектних груп. Наприклад, середньонаддніпрянський, слобожанський і степовий говори входять до складу південно-східного наріччя української мови. *Бойківський говір. Лемківський говір.*

ГОВІРКА. Найдрібніша діалектна одиниця, що поширена на невеликій території, охоплює мову одного або кількох цілком однотипних з мовного погляду населених пунктів. Говірка входить до складу говору. *Говірка села Ясенів. Наддністрянські говірки.*

ГРУПА ГОВІРОК. Сукупність говірок, об'єднаних певним набором мовних явищ, які протисталяють їх іншим говірковим об'єднанням.

ГРУПА ГОВОРІВ. Див. НАРІЧЧЯ.

ДИФТОНГ (гр. diphthongos від di(s) – двічі і phthonos – звук). Особливий тип звука, що являє собою сполучення двох голосних у межах одного складу. Дифтонги характерні для північного наріччя: діед (на місці давнього у наголошеній позиції), вуол (на місці етимологічного о в нових закритих складах у наголошеній позиції), піеч (на місці етимологічного е).

ДИФУЗИЯ. Див. ІНТЕРФЕРЕНЦІЯ.

ДІАЛЕКТ (гр. dialektos – розморва, говір, наріччя). Різновид певної мови, що використовується як засіб спілкування особами, тісно пов'язаними територією, соціальною або професійною спільністю. Розрізняють територіальні (див. говір) та соціальні діалекти.

ДІАЛЕКТИЗМИ 1. Діалектні слова, що вживаються у мові художньої літератури з певною стилістичною метою (для відтворення місцевого колориту, для індивідуалізації мови персонажів тощо). 2. Фонетичні, морфологічні, синтаксичні і лексичні особливості, які властиві окремим діалектам і відсутні в літературній мові.

ДІАЛЕКТНА ГРУПА . Див. НАРІЧЧЯ.

ДІАЛЕКТНЕ ЯДРО. Район на території діалекту, де згущення мережі ізоглос найменше, де говірки найбільш однорідні.

ДІАЛЕКТНИЙ. Який стосується діалекту, пов'язаний з ним. У спол.: *д. запис, матеріал, знак, словник, слово, фразеологізм, варіант, різновид, відмінність, лексика, лексикографія, мовлення, морфологія, синтаксис, словотвір, фонетика, група, поділ, членування, дані, джерела, факти, утворення, явище, ознака, особливість, риса, зона, масив, територія, система, диференціація, конструкція, тип, основа, стихія.*

ДІАЛЕКТОЛОГІЧНИЙ. Який стосується діалектології. У спол.: *д. інститут, комісія, атлас, бюлетень, збірник, карта, праця, студії, анкета, програма, конференція, нарада, експедиція, практика, дослідження, спостереження.*

ДІАЛЕКТОЛОГІЯ (від гр. dialektos – розмова, говір, наріччя і

logos – поняття, вчення). Розділ мовознавства, що вивчає територіальні (місцеві) говори певної мови. Поділяється на описову (синхронну) та історичну (діахронну).

ДІАЛЕКТНЕ ЯВИЩЕ. Елемент діалектної системи, відмінний від літературної норми. Розрізняють два типи діалектних явищ: протиставні (співвідносні) і непротиставні (неспіввідносні). Протиставне діалектне явище має функціонально рівнозначні відповідники в інших говорах цієї ж мови. У галузі лексики прикладом протиставного діалектного явища можуть бути лексеми *півень, когут, кокош*, що вживаються в різних говорах на позначення того самого поняття. Непротиставне, чи неспіввідносне, діалектне явище – це така риса якоїсь більшої чи меншої групи говорів, яка в інших діалектах цієї ж мови не має еквівалентів чи функціонально рівнозначних відповідників. Непротиставні діалектні явища найбільш характерними є для лексико-семантичної системи, де наявність їх часто зумовлена господарськими, етнографічними, географічними особливостями. Напр. у чабанів району Карпат вузький прохід, отвір в одній із стінок кошари, через який пропускають овець під час доїння, називається *струнга*. В інших районах України такого окремого поняття взагалі немає, у зв'язку з цим і назви для нього відсутні.

ДІАЛЕКТОГЕНЕЗ (гр. genesis – походження, породження). Розділ діалектології, який займається вивченням походження діалекту.

ЕКСПЕДИЦІЙНИЙ МЕТОД. Один із основних методів добору діалектних матеріалів. Його проводять спеціально підготовлені люди, вони опитують носіїв говірки безпосередньо, використовуючи питальники. Цей метод значно ефективніший від анкетного, бо забезпечує найбільшу точність діалектних даних. Ним найчастіше користуються при збиранні матеріалів для особливо важливих наукових праць, наприклад, для діалектологічних атласів, монографічних досліджень тощо.

ЕНДЕМІК, ЕНДЕМІЗМ, ЕНДЕМІЧНЕ ЯВИЩЕ (гр. – місцевий). Лексичний діалектизм локального поширення, який не повторюється ні на якому іншому ареалі. Ендеміками, наприклад, є такі слова в говірках середньополіського діалекту, як *двоєвидіти* (сумніватися), *безна* (трясовина), *кукуля* (зозуля).

ЕТНОЛІНГВІСТИКА (гр. ethnos – народ). Напрямок мовознавства, що вивчає мову в її зв'язках з культурою, взаємодію мовних та етнокультурних і етнопсихологічних факторів у функціонуванні та еволюції мови.

ЕТНОНІМ (гр. ethnos – народ і *опута* – ім'я, назва). Назва народу, племені, етнографічної групи, народності, нації.

ЖАРГОН (фр. jargon, від галло-романського *gargone* – базікання). Соціальний діалект, який відрізняється від літературної мови специфічною лексикою і вимовою, але не має власної фонетичної й граматичної системи. Жаргон існує не окремо і не самостійно, а завжди на основі певної мови.

ЗОНИ ВІБРАЦІЙ. Діалектне пограниччя, що характеризується

певною кількістю рис іншого діалекту.

ІЗОГЛОСА (гр. *issos* – рівний, однаковий і *glossa* – мова). Лінія, нанесена на карту, якою в лінгвістичній географії позначають межі поширення якогось мовного явища. Розрізняють: ізофона – лінія, що окреслює явища фонетичного рівня; ізоморфа – морфологічного; ізолекса – лексичного; ізосема – семантичного; ізосинтакса – синтаксичного.

ІНТЕРФЕРЕНЦІЯ МОВНА (лат. *inter* між і *ferens* – той, що несе, приносить). Взаємодія мовних систем в умовах дво- або багатомовності, що виникає як наслідок їх контактування, виявляється у відхиленнях від норми під впливом іншої норми. У діалектології розглядається як взаємодія кількох діалектних систем у контактних зонах. Наслідком інтерференції є виникнення так званих інтерферентних зон, в яких спостерігається накладання мовних явищ одного говору на інший.

ІНФОРМАТОР. Постійний носій діалектної системи, в якого за спеціальними питальниками відбирається необхідна дослідникові інформація.

ІСТОРИЧНА (ДІАХРОННА) ДІАЛЕКТОЛОГІЯ. Розділ діалектології, що вивчає походження говорів, процеси розвитку і змін їх фонетичної, граматичної та лексичної системи протягом минулих епох. Досліджує роль окремих територіальних говорів у процесі формування літературної мови. Матеріалом для досліджень з історичної діалектології є дані писемних пам'яток, відомості про сучасний стан досліджуваних говорів, а також дані з історичної граматики, історії, археології, етнографії.

КАРТА ДІАЛЕКТОЛОГІЧНА. Карта, на якій показано поширення діалектних явищ.

КАРТОТЕКА. Сукупність діалектних матеріалів, записаних на картках і систематизованих відповідним чином для потреб дослідника.

КОЙНЕ (гр. *koine* – спільний). Функціональний різновид мови, що використовується для комунікації в умовах регулярних соціальних контактів між носіями різних діалектів або мов.

ЛІНГВІСТИЧНА ГЕОГРАФІЯ. Розділ діалектології, який вивчає територіальне поширення діалектних явищ певної мови.

ЛІНГВІСТИЧНЕ КАРТОГРАФУВАННЯ. Нанесення за допомогою умовних знаків на умовну карту тих чи інших діалектних явищ певної мови.

ЛОКАЛІЗМ (лат. *locus* – місце). Невідомі літературній мові слова чи вирази, поширення яких територіально обмежене.

МІКРОДІАЛЕКТНА СИСТЕМА. Див. **ГОВІРКА**.

НАРІЧЧЯ. Найширше діалектне угруповання певної мови, до складу якого входять однотипні діалекти цієї мови, що мають цілий ряд спільних мовних рис, якими вони виразно відрізняються від інших наріч цієї самої мови. *Південно-західне наріччя. Поліське наріччя.*

НАРОДНА ЕТИМОЛОГІЯ. Переосмислення в народній мові етимологічного складу незвичних слів (частіше запозичених) і зближення

їх з відомими словами рідної мови за значенням на основі зовнішньої подібності. Таке зближення часто призводить до спотворення переосмислюваного слова. Наприклад, слово *коклюш* (від фр. *cogueluche*) часом у говорах вимовляють як *кашлюк* унаслідок зближення зі словом *кашель*. Це явище надзвичайно поширене в діалектному мовленні.

НОРМА ДІАЛЕКТНА. Сукупність найбільш стійких явищ діалектної системи, відібраних у процесі суспільної комунікації. На відміну від літературної норми, – не закріплена. Діалектна норма створюється традицією життя говору, сприймається як природна. Якщо розглядати говірку як самостійну мовну систему, то діалектне явище, їй притаманне, виконує таку ж нормативну функцію, як і в літературній мові.

ОПИСОВА (СИНХРОННА) ДІАЛЕКТОЛОГІЯ. Розділ діалектології, що вивчає мовні особливості територіальних діалектів на сучасному етапі, взаємодію говорів, зв'язок діалектів з літературною мовою.

ПАСМО ІЗОГЛОС. Сукупність подібних за конфігурацією ізоглос, достатньо близько розташованих на лінгвістичній карті, яка окреслює певну територію і може кваліфікуватись як кордон мовної системи.

ПИТАЛЬНИК. Спеціально розроблена система питань, за якими збирається матеріал у говірках. Використовується для більш повного охоплення проблеми. Розрізняють політематичні (наприклад, питальник Загальнослов'янського атласу) і монотематичні (напр., Питальник лексики харчування східнополіського говору, іменникового відмінювання тощо).

СЛОВНИК ДІАЛЕКТНИЙ. Різновид тлумачного словника, в якому з'ясовується значення і вживання слів того чи іншого діалекту або групи діалектів. Розрізняють словники регіональні і загальні. Регіональні словники фіксують лексику одного діалекту чи говірки (навіть одного села), наприклад, "Словник діалектизмів українських говірок Одеської області" А.А.Москаленка (1958), "Словник поліських говорів" П.С.Лисенка (1974). Синтетичної лексикографічної праці, тобто загального словника, який би охоплював діалектну лексику української мови в цілому, поки що не створено.

ТРАНСКРИПЦІЯ ДІАЛЕКТОЛОГІЧНА (лат. *transcriptio* – переписування). Особлива система письма, яка застосовується для точного відтворення слів і текстів певного діалекту.

Підведення підсумків практики

У кінці практики студенти складають диференційований залік. До визначеного терміну вони повинні подати керівникові практики звіт, план якого наведено вище. Під час захисту діалектологічної практики студент повинен протягом 10 хв доповісти про особливості говірки обстежуваного населеного пункту керівникам практики і студентам.

Студента, що не виконав програму практики й отримав незадовільну оцінку під час складання заліку, скеровують на практику вдруге в період канікул або відраховують з навчального закладу.

Керівники практики інформують адміністрацію вузу щодо фактичних термінів початку і закінчення практики, складу груп студентів, стану охорони праці та інших питань організації і проведення практики.

Норми оцінювання результатів практики

1. Оцінка “відмінно”:

- студент подав якісний аудіозапис діалектних текстів та відповіді на питальник;
- у рефераті всебічно схарактеризовано говірку села (відповідно до плану);
- діалектний матеріал затранскрибовано без помилок;
- на захисті діалектологічної практики студент виступив із доповіддю, у якій повністю висвітлено результати досліджень.

2. Оцінка “добре”:

- студент подав аудіозапис діалектних текстів та відповіді на питальник;
- у рефераті всебічно схарактеризовано говірку (відповідно до плану);
- діалектний матеріал затранскрибовано (допущено не більше чотирьох помилок);
- на захисті діалектологічної практики студент виступив із доповіддю про результати досліджень та відповів на поставлені запитання.

3. Оцінка “задовільно”:

- студент не подав аудіозапису діалектних текстів та відповідей на питальник;
- у рефераті неповно схарактеризовано говірку села;
- діалектний матеріал затранскрибовано (допущено від п'яти до восьми помилок).

3. Оцінка “незадовільно”:

- студент не подав аудіозапису діалектних текстів та відповідей на питальник;
- у рефераті не відображено характерних особливостей говірки, неправильно визначено належність говірки до того чи іншого говору;
- діалектний матеріал затранскрибовано (допущено понад вісім помилок).

Зміст

Вступ.....	3
Мета і завдання практики.....	3
Зміст практики. Загальне ознайомлення з обстежуваною говіркою.....	4
Добір інформаторів.....	4
Опитування.....	4
Записування діалектних матеріалів.....	5
Фонетична транскрипція.....	6
Питальник.....	8
Історія села та його мікротопоніми.....	8
Сімейні звичаї та обряди. Лексика весільного обряду.....	9
Лексика, пов'язана з народженням та хрещенням дитини.....	11
Лексика поховального та поминального обрядів.....	12
Лексика, пов'язана з дією магічних сил.....	12
Українська календарна обрядовість.....	14
Трудова обрядовість українців.....	17
Народні назви місяців.....	18
Тематика діалектних текстів.....	18
Зразок оформлення матеріалів діалектологічної практики.....	19
Зразок оформлення питальника.....	23
Тексти як джерело діалектологічних досліджень.....	24
Зразки запису діалектних текстів у фонетичній транскрипції.....	25
<i>Надсянські говірки</i>	25
с. Наконечне Перше Яворівського району Львівської області.....	25
Спогади про війну.....	26
с. Плешевичі Мостиського району Львівської області.....	27
Панські бараки.....	27
Мікротопоніми села Поповичі.....	28
Історія Марійки та Андрійка.....	29
Різдвяні свята.....	33
Великодні свята.....	34
Зелені свята.....	34
<i>Наддністрянські говірки</i>	35
с. Надичі Жовківського району Львівської області.....	35
Різдвяні свята.....	35
Великодні свята.....	36
Забави на Андрія.....	36
Збитки на Івана.....	37
Храмовий празник.....	37
Весілля.....	37
с. Побужани Буського району Львівської області.....	38
Весілля.....	38
Ворожіння на Андрія.....	40
с. Новосілки Буського району Львівської області.....	40
Весілля.....	41

<i>Бойківські говірки</i>	43
с. Волосянка Сколівського району Львівської області.....	43
Казка про мудрого Соломона	44
Вечорниці.....	46
Весілля.....	47
Хрестини.....	48
Зведення хати.....	48
Про чаклунів.....	49
Про шептуху.....	49
Про родовід.....	49
Збитки на Андрія.....	50
Весілля.....	50
Святий вечір.....	51
Колядники.....	51
Похорон.....	52
Вибір кумів.....	53
Різдвяні свята.....	53
Храмовий празник.....	54
Старовинний одяг.....	54
Старовинний весільний одяг.....	56
<i>Лемківські говірки</i>	56
с. Туринське Сяноцького повіту (РП).....	56
Весільний обряд.....	56
с. Сянічок Сяноцького повіту (РП).....	66
Розповідь про своє життя.....	67
Подорож рідними місцями.....	67
Оповідка про Гриця Мотику.....	68
Головні терміни діалектології.....	69
Підведення підсумків практики.....	74
Норми оцінювання результатів практики.....	74